

Contemporain dandyisme in een postmoderne tijd

Een thesis over paradoxen, identiteit en stijl

Auteur: Jeroen Visser

Begeleid door: Rutger-Jan Scholtens

Prelude

Met het schrijven van een scriptie lijkt een eeuwigheid te worden gegenereerd; een document dat de auteur zal overleven. Toch is de inhoud van dit document niet zo eeuwig als in eerste instantie wellicht wordt aangenomen. Deze bestudering van de contemporaine dandy heeft eigenlijk alleen maar geleid tot een tijdelijke plaatsbepaling van de contemporaine dandy met een zeer beperkte houdbaarheid. Immers, het dandyisme is een fenomeen dat zich in de afgelopen twee eeuwen continu heeft ontwikkeld. Het dandyisme heeft zich gewapend tegen de tijd die was, de tijd die is en de tijd die komen gaat. Beweren dat deze scriptie een document is dat de contemporaine dandy definieert is dan wellicht ook iets te pretentius. Wat wel is getracht middels deze scriptie, is om een plaatsbepaling te geven van de contemporaine dandy aan de hand van interviews, observaties en theorieën. Deze plaatsbepaling is, zoals de term al impliceert, tijdelijk van aard, en eigenlijk ook nog eens alleen van toepassing op de geïnterviewde dandy's, die in onderstaand stuk ook veelvuldig aan bod zullen komen. Een tweede implicatie die wordt gemaakt wanneer wordt gepretendeerd de dandy te definiëren, is dat de dandy te definiëren is. Om direct een gangbaar misverstand uit de wereld te helpen: Wat de dandy is, is niet te definiëren. Het is wel mogelijk om de dandy te analyseren, en op basis van deze analyse een definitie te geven van wat de dandy is geweest. Immers, zodra geprobeerd wordt om de dandy te definiëren, verandert hij toch van vorm, van inhoud, van *zijn*. Om Sebastian Horsley te citeren: *And just when you think you've got me, I'm off somewhere else anyway.*

Hiermee is ook direct duidelijk dat deze hele thesis vervliegt op het moment dat hij gelezen is. Het geeft een beeld van een cultureel fenomeen dat met het presenteren van dit werk niet meer in deze vorm bestaat, en dat, boven alles, geen enkele maatschappelijke relevantie probeert te hebben. Waarom dit stuk, dat bij voorbaat dus al gefaald heeft in haar doel, dan toch de moeite waard is om te lezen? Omdat geprobeerd is vorm boven inhoud te laten prevaleren, iets wat in het geval van de beschrijving van de dandy niet al teveel moeite zou moeten kosten. Maar ook omdat de contemporaine dandy een tegengeluid biedt, omdat hij een eigen mening heeft, omdat hij ervoor kiest om zichzelf te zijn, ondanks alles.

Inhoudsopgave

Prelude	2
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Inleiding	5
Theoretisch kader	8
Inleiding	8
De social identity theory	8
Categoriseren	9
Social comparison	10
Social identity theory en zelf-concept	12
Social identity theory en social structure	13
Conclusie	14
Masculiniteit	16
Context	20
Inleiding	20
Postmodernisme	22
De nieuwe man	24
Londen	24
Empirisch gedeelte: De dandy	26
De in-group van de contemporaine Londense dandy	26
De outgroup van de contemporaine Londense dandy	26
De in-group van de contemporaine Londense dandy	27
De harmonische paradox	28
Zelfbewustzijn	29
Onafhankelijkheid	32
Strijd	33
Wit	35
Mannelijkheid?	36
Retrospectiviteit	40
Kleding	41
Deelconclusie	46
Postmodernisme en contemporain dandyisme	50
Conclusie	57
Nawoord	59
Literatuurlijst	60
Bijlagen	64

Voorwoord

Het is erg moeilijk om bij het schrijven van een voorwoord recht te doen aan iedereen die mij heeft geholpen om deze scriptie tot een succes te maken. Begin ik met mijn ouders, die mij altijd, onvoorwaardelijk, gesteund hebben? Of begin ik met Yvonne, zonder wie ik nooit al die tijd in Londen had kunnen zitten, laat staan met zoveel gezelligheid? Zou ik misschien Roel in het zonnetje moeten zetten, omdat hij mij ooit aanspoorde om dit onderzoek toch te gaan doen, of Mirjam, Bas, Muhamed, nogmaals Roel en Joost, omdat ze mij opzochten in Londen, soms zelfs vanuit Barcelona? Rutger-Jan, de meest vriendschappelijke scriptiebegeleider die ik ken, moet zeker bedankt worden voor zijn continue scherpte, zijn eindeloze geduld en de vele uren inzet en inzicht die hij mij heeft geschonken. De andere maetjes, Danny en Sijmen, zorgden voor morele steun op afstand. Toch was er uiteindelijk één iemand die net een beetje meer van het eindsucces van deze thesis bepaalde dan de anderen. Het is degene die mij kennis heeft laten maken met het Postmodernisme, de missende link in dit verhaal. Het is de enige vrouw die de titel dandy zou verdienen, mocht het ooit zover komen.

Lieve M., bedankt.

Inleiding

Dandyism is basically an active self-worship which dispenses with the need to find happiness from other people, especially women. It's a way of performing your life, that's really what it is. And the thing about dandyism is, it's taking a position of ironic detachment, away from the world and then living it out in scrupulous detail. It's a form of nihilistic playfulness, that's really what it rests on, and it's basically just making the joke explicit, 'cause everybody performs their lives, it's just the dandy who's honest about that. And the point is, given that life is meaningless, and absurd, then your response to it, I believe, should be absurd and meaningless. And given that language itself is meaningless, then your language, again, should reflect that. I mean, that causes a paradox, because out of meaninglessness you create a meaning, I do understand that. So whichever way you play it, you get stuck. And this is one of the things about dandyism a lot of dandy's don't admit to, which annoys me, is that dandyism as a concept fails. It is ridiculous. I mean, how can you talk about concepts of freedom on the one hand, which you willingly give up on the other? Dandyism is a uniform, it's a conceit, it's an illusion of individuality. But that said, I just think that it happens to me, to be one of the nicest illusions, you know? That's my point about dandyism.
– Sebastian Horsley

Alhoewel bovenstaande uitleg over dandyisme van de hand (of eigenlijk de mond) van Sebastian Horsley anders doet vermoeden, is de dandy als fenomeen al meer dan twee eeuwen te bewonderen. De dandy als dusdanig is volgens de meeste, zo niet alle, wetenschappers ontstaan met de opkomst van de Londense dandy George “Beau” Brummel, iets voor en tijdens de Regency¹ (Moers 1960; Sillevs 2006; Cicolini 2005; Dohmen 2008; Hielkema 1989a). Het dandyisme van Brummel werd gekenmerkt door een revolve tegen de bourgeoisie, maar ook al door sarcastische geestelikheden en een feilloos gevoel voor elegantie dat het best kan worden omschreven met de term *understated elegance* (Hielkema 1989a). Immers, tot die tijd was het gewoon om zo opzichtig mogelijk gekleed door het leven te gaan. Brummel wist hiermee een nieuwe standaard neer te zetten die tot op de dag van vandaag doorwerkt. Het traditionele mannenpak is gebaseerd op de kledij van de jonge “Beau”. Zelfs de meest gangbare kleuren van de huidige werkkledij van talloze (bank)medewerkers, zwart en donkerblauw, werden door Brummel geïntroduceerd, in een tijd dat een uniform nog allesbehalve uniform was. Brummel wordt over het algemeen gezien als prototype voor de dandy (Moers 1960; Sillevs 2006; Cicolini 2005; Dohmen 2008; Hielkema 1989a; Steijger 1989; Duyves 1989).

De dandy als dusdanig is zodoende ontstaan in Engeland, maar het waren de Fransen die het dandyisme uitvonden. Jules Barbey d'Aurevilly en Charles Baudelaire zijn waarschijnlijk de belangrijkste namen in dit

¹ De Regency was de periode tussen grofweg 1790 en 1820, waarin George III nog niet was overleden, maar door ziekte ook niet meer kon regeren. Zijn zoon, George IV, werd aangesteld als regent. Deze periode wordt onder andere gekenmerkt door een kentering op het gebied van onder andere architectuur, literatuur en mode (Moers, 1960).

verband. De schrijvers van respectievelijk *Du Dandysme et de Georges Brummel* (1945) en *Le Peintre De La Vie Moderne* (1965), zetten met deze boeken niet alleen twee literaire klassiekers neer, maar verwoorden ook een nieuwe standaard voor een nieuwe generatie dandy's. Het dandyisme werd een levensstijl, waarbij zaken als elegantie, sarcasme, ijdelheid en *ennui* in elkaar overvloeiden. Oscar Wilde was het epitoom van deze generatie dandy's, die rond het *fin de siècle* van de 19e eeuw leefde.

De laatste generatie dandy's die nog als dusdanig herkend kon worden, de generatie van bijvoorbeeld Jean Cocteau, Quentin Crisp, en Cecil Beaton word door veel theoretici al bijna niet meer serieus genomen (Heijkoop 1989; Dohmen 2008). Sterker nog, er zijn een aantal wetenschappers die beweren dat het dandyisme met de opkomst van het Postmodernisme een zachte dood is gestorven. Andere wetenschappers, waaronder Vainshtein (2006), Cicolini (2005) en Sillevs (2006), denken dat het dandyisme nog steeds bestaat, maar wel in aangepaste vorm. Er is geen consensus, sterker nog, er is geen bewijs, er zijn alleen veronderstellingen. Het onderzoek is gebaseerd op de veronderstelling dat de laatste categorie wetenschappers juist is, en de dandy ook in deze postmoderne tijd een plek heeft weten te veroveren. De vraag die dan rijst is wat de invloed van het Postmodernisme op de contemporaine dandy heeft, en hoe dit zich vertaalt naar het algemene zijn van de dandy, wat weer vertaald kan worden naar zijn sociale identiteit. Daarbij is de dandy altijd omgeven door connotaties rondom seksualiteit, en heeft hij een air van een *clothes-wearing man*, zoals Thomas Carlyle het verwoordt in *Sartor Resartus* (1833-1834), iemand die de ganse dag niks anders doet dan zich met kleding bezig houden. Tijdens het onderzoek is getracht om te onderzoeken of deze connotaties door de dandy zelf ook worden ervaren als onderdeel van zijn identiteit. In deze thesis wordt getracht om de vraag te beantwoorden wat de invloed van het Postmodernisme is op de definiering van het contemporain dandyisme. Om tot een antwoord te komen op deze vraag zal eerst de *in-group* van de contemporaine dandy worden omschreven aan de hand van de belangrijkste kenmerken van de dandy, waarna de belangrijkste vooroordelen over de dandy, aangaande kleding en masculiniteit, uitvoerig worden behandeld.

Het onderzoek is uitgevoerd in Londen, Engeland, waar gedurende een periode van bijna 4 maanden een 15-tal dandy's hebben geparticipeerd. Deze participatie bestond met name uit het meewerken aan interviews, waarvan de verslagen of geluidsbestanden (indien voorhanden) te vinden zijn in de bijlagen van dit werk. Tot slot is gebruik gemaakt van participerende observatie als methode van dataverzameling.

Het paradoxale aan deze thesis is dat het een analyse is geworden dat tracht om de sociale groep dandy's, te stereotyperen, terwijl de dandy zich juist niet aan het stereotype wil conformeren. Interessant is dat het niet willen conformeren aan een stereotype een paradoxale *condicio sine qua non* is, waarbij de dandy enerzijds niet kan bestaan zonder stereotypering, maar anderzijds zich met alle macht hieraan probeert te onttrekken. De dandy heeft als het ware een dialectische *liaison* met het begrip stereotypering, wat dit verhaal zeker complexer maar daardoor niet noodzakelijk minder interessant maakt.

Bovenstaande vragen kunnen natuurlijk alleen beantwoord worden met behulp van een gedegen theoretisch kader. De belangrijkste theorie aangaande de sociale identiteit komt van de hand van Henri Tajfel, en wordt de *social identity theory* genoemd (1959:20). De theorie op het gebied van masculiniteit wordt gevormd door Horrocks, Nagel, Butler en Saltzman Chafetz, terwijl veel op het gebied van Postmodernisme van de hand van Van den Braembussche, Lyotard, De Visser en Hall afkomstig is. Vervolgens wordt een beschrijving gegeven van de context, waarin achtereenvolgens het Postmodernisme, de nieuwe man en de stad Londen worden beschreven. Deze informatie moet uiteindelijk leiden tot een analyse van de contemporaine Londense dandy, zoals deze staat in het empirische gedeelte van dit werk. Hier wordt eerst de *in-group* van de contemporaine Londense dandy omschreven, waarna wordt geanalyseerd wat de correlatie is met de begrippen kleding en masculiniteit. Als laatste gedeelte van het empirische hoofdstuk wordt de definiering van de dandy binnen het Postmodernisme behandeld. Essentieel in dit alles is uiteindelijk en uiteraard de hoofdvraag, die beantwoord zal worden in de conclusie. Na de conclusie zijn een literatuurlijst en een aantal bijlagen toegevoegd.

Theoretisch kader

Inleiding

Alvorens we “de dandy” als fenomeen kunnen bestuderen, is het van belang om het theoretische kader vast te stellen aan de hand waarvan de dandy geanalyseerd kan worden. De belangrijkste theorie die wordt gebruikt om de analyses in het volgende hoofdstuk te onderbouwen, is de *social identity theory* van Tajfel (1972).

De *social identity theory* wordt voor het eerst genoemd in een publicatie van Henri Tajfel in 1972, al is deze zelfde Tajfel, samen met een aantal anderen, ook verantwoordelijk voor eerder onderzoek naar *intergroup behaviour* (Peters & Tajfel 1957; Tajfel 1959). Tajfel doet tijdens dit onderzoek zulke opvallende ontdekkingen, dat de tot dan toe gangbare theorieën over gedrag tussen en binnen groepen niet meer toereikend zijn (Hogg & Abrams, 1988: XI). Een van de meest opvallende kenmerken van de theorie is dat hij toepasbaar is op veel verschillende velden binnen de (sociale) wetenschap. Na het pionierswerk van vooral Tajfel en Turner is een substantieel aantal werken gepubliceerd over de *social identity theory*. Vanuit deze keur aan werken is de keuze gemaakt om met name te putten uit het boek “*Social identifications*” van Michael Hogg en Dominic Abrams (1988). Voor dit boek is gekozen omdat dit werk het discours rondom de *social identity theory* op bondige wijze weergeeft, zonder dat hierbij aan kwaliteit wordt ingeleverd. Tevens geeft het boek een aantal voor deze thesis relevante aanvullingen op de *social identity theory*, met name op het gebied van *intergroup relations*. Tevens is geput uit een aantal andere relevante bronnen, waaronder de eerder genoemde Tajfel & Turner (1982), Tajfel (1972), Turner (1982) en Tarrant et al. (2001).

De social identity theory

De *social identity theory* is een groep van gerelateerde sociaal-psychologische theorieën over de invloed van de groep op het individu. De *social identity theory* geeft onder andere een verklaring voor wanneer, hoe en waarom individuen zich identificeren met, en als onderdeel gedragen van, een sociale groep. Tevens geeft de theorie een verklaring voor het gedrag van individuen van de ene groep ten opzichte van individuen binnen een andere groep. Belangrijk om te weten is dat de *social identity theory* sterk leunt op het non-reductionisme, aangezien niet alleen de groep of alleen het individu wordt behandeld, zoals reductionistische wetenschappers plachten te doen, maar juist de dynamische wisselwerking tussen groep en individu (Hogg & Abrams, 1988; Peters & Tajfel 1957; Tajfel 1984).

De *social identity theory* is onder te verdelen in een viertal aandachtsgebieden (Hogg & Abrams 1988), namelijk:

1. Categoriseren;
2. Sociaal vergelijken;
3. Social identity theory & self-concept;
4. Social identity theory & social structure.

Deze aandachtsgebieden zullen nu achtereenvolgens behandeld worden, om uiteindelijk weer bij elkaar te komen in een algemene conclusie.

Categoriseren

Categoriseren is, volgens de *social identity theory*, een manier van mensen om de wereld te kunnen ordenen, teneinde alles beter te begrijpen en onthouden. Het cognitieve apparaat van de mens is continu bezig om orde te scheppen in de chaos die wereld heet. Hierbij worden niet alleen objecten gecategoriseerd, maar ook mensen en groepen. Mensen categoriseren niet alleen anderen, maar delen ook zichzelf in bepaalde categorieën in.

Een logisch gevolg van dit proces is dat de grenzen tussen verschillende categorieën duidelijk afgebakend worden. Deze categorieën bevatten vanzelfsprekend niet alle kenmerken van alle subjecten binnen de groep, maar uitsluitend de kenmerken op basis waarvan de groep is samengesteld, de gemeenschappelijke delers. Met andere woorden, door categorisering ontstaan stereotypes. Dit ontstaan van stereotypes gebeurt door iets dat door Tajfel het accentuerings-effect wordt genoemd (Peters & Tajfel 1957, Tajfel 1959). Dit accentuerings-effect treedt onder andere op bij het categoriseren van gedragskenmerken (Hogg & Abrams, 1988:20). Dit effect wordt veroorzaakt doordat bepaalde kenmerken van een categorie zo sterk worden benadrukt, dat ze meer gepolariseerd overkomen dan ze daadwerkelijk zijn. Deze eigenschappen hoeven niet door iedereen kenmerkend voor de categorie te worden gevonden, het gaat hier juist om waarden waarvan subjectief wordt gedacht dat ze het onderscheid, of juist de overeenkomst, bepalen tussen of binnen categorieën.

Een belangrijk punt dat Hogg & Abrams maken ten aanzien van het accentuerings-effect, is het volgende: *"...it [the accentuation effect] is more pronounced when the categorization is important, salient, of immediate relevance, of personal value, etcetera, to the individual."*(1988:20) Hogg & Abrams benadrukken hiermee de enorme subjectiviteit van het categoriseren en stereotyperen. Bovenstaand citaat maakt duidelijk dat bij iemand die grote waarde hecht aan een bepaald kenmerk van een groep het accentuerings-effect op dit kenmerk groter (lees: meer gepolariseerd) is dan bij iemand die minder of geen waarde hecht aan dit specifieke kenmerk. Dit uitgangspunt is een belangrijke constatering voor de analyse van contemporaine dandy's, zoals in het empirische hoofdstuk zal blijken. De dandy maakt veelvuldig gebruik van dit accentuerings-effect om zijn plaats in de wereld te bepalen.

Naast dat categoriseren wordt gebruikt om de wereld om ons heen te ordenen, wordt aan de hand van deze categorisering ook onze eigen plek op de wereld bepaald. Categoriseren heeft dus ook altijd invloed op ons zelf. De mens heeft zichzelf, en de categorieën waartoe hij of zij behoort, centraal gesteld en categoriseert vanuit die positie. De *social identity theory* noemt deze egocentrische positie de *in-group* (Hogg & Abrams 1988). Deze *in-group* bestaat uit ego, inclusief alle anderen die, volgens ego, binnen dezelfde categorie als ego vallen. Hieruit volgt logischerwijs dat de zogenaamde *out-group* een categorie is die door ego als een andere categorie wordt gedefinieerd. Met andere woorden, elke groep waar het subject op dat moment toe behoort, wordt *in-group* genoemd, alle groepen waar het subject op dat moment geen onderdeel van voelt heten *out-group*. Het categoriseren van ego leidt derhalve tot het ontstaan van een *social group*. Deze *social group* wordt door Turner als volgt gedefinieerd:

"...two or more individuals who share a common social identification of themselves or, which is nearly the same thing, perceive themselves to be members of the same social category." (Turner, 1982:15)

Opnieuw geldt hierbij dat de subjectiviteit waarmee gecategoriseerd wordt, essentieel is voor de meer of minder sterke band met de groep. Belangrijk om te realiseren is wel dat iemand tegelijkertijd lid kan zijn van meerdere groepen, zolang de kenmerken van deze groepen elkaar niet wederzijds uitsluiten, zoals in het geval van een zeer streng gereformeerde christen die tegelijkertijd geen moslimfundamentalist kan zijn.

Het categoriseren van de zelf, in combinatie met een meer of mindere mate van zelfbewustzijn, leidt tot het vaststellen van definiërende eigenschappen van een groep, dus feitelijk tot een soort prototype (Hogg & Abrams, 1988:21). Dit prototype vervult in veel gevallen een belangrijke rol voor de groep, zoals we later ook bij dandy's zullen zien. Een prototype kan alle kenmerken bevatten waarvan wordt verondersteld dat ze onderscheidend zijn. Hiermee is het prototype dus eigenlijk een theoretische of fictieve omschrijving van het "perfect" gedachte groepslid, er is als het ware sprake van positieve stereotypering. Overigens zou het toekennen van de bijvoegelijke naamwoorden "positieve" en "negatieve" kunnen impliceren dat een stereotype altijd een normatieve lading heeft, wat in essentie niet het geval is.

Echter, categoriseren is slechts het eerste onderdeel van de *social identity theory*. Nu een summiere beschrijving is gegeven van hoe categorieën worden samengesteld, is het van belang om te kijken hoe deze categorieën met elkaar in verhouding staan, en hoe deze verhouding het individu binnen de groep beïnvloed. Dit onderdeel van de *social identity theory* wordt *social comparison* genoemd.

Social comparison

Een categorie, zoals we in bovenstaand hoofdstuk hebben gelezen, kan niet bestaan zonder grenzen. Zoals eveneens genoemd in voorgaand stuk, sluit in sommige gevallen het ene kenmerk het andere uit. Door middel van *social comparison*, ofwel sociale vergelijking, worden waardes toegekend aan groepen,

op basis waarvan mensen zich anders zullen gaan gedragen. Hogg & Abrams zeggen hier over: *“individuals define themselves in terms of their social group memberships and that group-defined selfperception produces psychologically distinctive effect in social behaviour.”* (1988:XI). Dit houdt simpelweg in dat het gedrag van iemand die zichzelf als lid van een bepaalde groep ziet, anders zal zijn dan dat van iemand die zichzelf niet als lid van die groep ziet.

Deze verschillen in gedrag worden deels verklaard doordat de grenzen, zoals die door middel van categorisering worden vastgesteld, subjectief zijn. De *social identity theory* gaat er van uit dat alle kennis, ook die van de wereld zoals wij die kennen, ontstaat door middel van (sociale) vergelijking. De “waarheid” is dus eigenlijk erg subjectief, hij ontstaat door consensus, door de mening van de meerderheid. Perceptie, in alle mogelijke vormen, is dus eigenlijk sociaal geconfigureerd (Hogg & Abrams, 1988; Hogg & Turner 1987). Het is niet onlogisch dat hieruit volgt dat de mening van de zogenaamde *in-group* eerder als waarheid wordt aangenomen dan de mening van leden van de *out-group*. Sterker nog, dankzij het ethocentrisme, of soms een gezonde dosis (cultureel) narcisme, heeft de mens de neiging om alle prototype kenmerken van de *in-group* positief te evalueren (Hogg & Abrams, 1988:22).

Voor de verklaring van dergelijk gedrag gaat de *social identity theory* uit van de veronderstelling dat de mens een fundamentele, individuele motivatie heeft voor positieve eigenwaarde (Tajfel & Turner, 1986; Turner, 1982). Door de verschillen tussen de *in-group* en de *out-group* te maximaliseren in het voordeel van de *in-group*, vergroot de mens automatisch zijn gevoel voor eigenwaarde. Een gevolg van dit verhoogde gevoel voor eigenwaarde is bijvoorbeeld ook de vorm van groepsgedrag waarbij de *out-group* als inferieur wordt gezien ten opzichte van de *in-group*. Dit zorgt er voor dat het lid van de *in-group* zichzelf positiever kan identificeren met zijn groepsleden, wat weer leidt tot een toename in zelfvertrouwen. Een interessante constatering voor de analyse van dandy's is dat *gender* een kenmerk is waar vaak op gediscrimineerd wordt in termen van sociale vergelijking. Hier wordt uitgebreid op geelaboreerd in het vervolg van deze thesis.

Daar waar categoriseren zorgt voor grenzen tussen verschillende groepen als ook voor de indeling van de zelf in de *in-group* en de *out-group*, daar zorgt het fenomeen van sociale vergelijking voor een maximaal voordelige toepassing van deze grenzen voor de leden van de *in-group*, door middel van subjectieve selectiviteit. Op deze twee basisbegrippen, categoriseren en vergelijken, en de invloed van deze begrippen op conflicten tussen groepen in de maatschappij wordt verder ingegaan in *“Social identity theory en social structure”*. Alvorens hiermee aan te vangen wordt eerst een korte uitleg gegeven over de *social identity theory* en de invloed hiervan op het zelfconcept.

Social identity theory en zelf-concept

De *social identity theory* is ontwikkeld om de invloed van groepen op het gedrag tussen personen van verschillende groepen te kunnen analyseren. De vraag is dan: hoe is het mogelijk om onderscheid te maken tussen gedrag van de persoon dat voortkomt vanuit het karakter en gedrag dat wordt veroorzaakt door zijn groepslidmaatschap? De *social identity theory* gaat er van uit dat een ego uit twee gedeeltes bestaat: een "ik", de werkelijke persoon, die grotendeels door het, genetisch vastgelegde karakter wordt bepaald maar deels ook zelf wordt "gekozen", en de "mij", een door de ik geconstrueerde persoon, die meer de vorm heeft van een zelfconcept. De structuur van dit zelfconcept is bedacht door Gergen (1971) en omschreven door Turner (1982).

"The self-concept comprises the coalition of self-descriptions and self-evaluations subjectively available to the individual. It is not just a catalogue of evaluative self-descriptions, it is textured and structured into circumscribed and relatively distinct constellations called self-identifications." (Hogg & Abrams, 1988: 24)

De kanttekening die hierbij geplaatst wordt, is wel dat deze zelfidentificaties, inclusief bijbehorende zelfbeschrijvingen, best conflicterend kunnen zijn. Dit kan, omdat de zelfbeschrijvingen altijd subjectief en afhankelijk van de context zijn. De omstandigheden van het moment bepalen dan de rangschikking en relevantie van de verschillende zelfidentificaties. De verschillende zelfidentificaties zijn te verdelen in een tweetal identificaties: De sociale identificatie en de persoonlijke identificatie.

De persoonlijke identificatie kan gelijk gesteld worden aan de "ik", en bevat bijvoorbeeld de karaktertrekken van een bepaald persoon, terwijl de sociale identificatie meer overeenkomt met de "mij". De sociale identificatie is de identificatie die wordt beïnvloed door het lidmaatschap van een groep. De *social identity theory* houdt zich uitsluitend bezig met deze laatste, de sociale identificatie. Wanneer in het gedrag van een persoon de sociale identificatie meer naar voren komt dan de persoonlijke identificatie is er sprake van groepsgedrag. Uiteraard is het voorkomen van dit gedrag opnieuw afhankelijk van de context. (Hogg & Abrams, 1988)

Omdat de sociale identificatie eigenlijk ook een categorisering is, geldt hier eveneens dat de mens automatisch gebruik maakt van die sociale identificatie die voor hem of haar op dat moment maximaal voordeel oplevert in termen van eigenwaarde. Er is dus een duidelijke relatie aanwezig tussen cognitieve processen en motivatie of doelen (Hogg & Abrams, 1988). Het is voor een individu niet noodzakelijk om fysiek in de aanwezigheid te zijn van een groep voordat hij of zij zich als groepslid gedraagt (Hogg & Abrams, 1988: 173). Dit heeft als gevolg dat in een gefragmenteerde, gemondialiseerde samenleving groepen niet samen hoeven te komen om een groepseffect te bewerkstelligen, zolang het groepslid zich maar lid van deze groep voelt.

Tot slot speelt het zelfbewustzijn een rol bij het analyseren van dandy's volgens de *social identity theory*. Het zelfbewustzijn kan, volgens de *social identity theory*, worden verdeeld in *private self-consciousness* en *public self-consciousness*. *Private self-consciousness* omhelst het zich bewust zijn van de eigen gedachten en het eigen gedrag, terwijl *public self-consciousness* juist een bewustzijn is dat is gebaseerd op hoe het individu (denkt dat hij of zij) wordt gezien door anderen (en het eventueel aanpassen van gedrag hieraan) (Hogg & Abrams, 1988). Hierbij zal over het algemeen het gedrag worden aangepast aan het prototype of stereotype van de groep.

Om de totale reikwijdte van de *social identity theory* te omvatten, moet nu nog worden verklaard hoe de wisselwerking is tussen de maatschappij en sociale groepen.

Social identity theory en social structure

Hogg & Abrams doen al in de inleiding van hun boek de veronderstelling: "*society comprises social categories which stand in power and status relations to another*" (1988:14). Deze veronderstelling gaat uit van het bestaan van machtsverschillen tussen sociale groepen of categorieën. Als er machtsverschillen zijn tussen sociale groepen, dan heeft dit tot gevolg dat de dominante sociale groep de "waarheid" bepaalt, bijvoorbeeld over wat goed is en wat slecht is. Deze waarheid kan voor andere sociale groepen nadelig zijn, omdat zij hierdoor negatief beïnvloed kunnen worden door bijvoorbeeld het rechtssysteem. Zoals al eerder beargumenteerd, is het voor iedere sociale groep van belang om het eigen stereotype zo positief mogelijk te laten zijn voor de eigen zelfidentificatie. Op het moment dat het overheersende stereotype nadelig is voor identificatie met de *in-group* zijn een tweetal reacties mogelijk.

De eerste reactie wordt *social mobility* genoemd. Bij het begrip *social mobility* gaat de *social identity theory* er van uit dat de grenzen tussen groepen te overschrijden zijn (Hogg & Abrams, 1988). Met andere woorden, het is mogelijk om van de ene sociale groep in de andere te komen. Uiteraard is dit vooral theoretisch mogelijk, maar over het algemeen komt het in de praktijk weinig voor. De gevallen waarin dit voorkomt worden wel direct symbolisch, of beter, iconisch, voor een dergelijke sociale groep. Mooie voorbeelden hiervan zijn, onder andere, Rosa Parks (de eerste zwarte vrouw die weigerde op te staan voor een blanke in de bus), Harvey Milk (de eerste openlijke homoseksuele politicus in Amerika) en Pele (Braziliaanse voetballer uit de sloppenwijken die zich opwerkte tot de hoogste sociale klasse).

De tweede reactie komt in de praktijk aanzienlijk vaker voor en wordt *social change* genoemd. Bij *social change* gaat de *social identity theory* er van uit dat de grenzen tussen sociale groepen ondoordringbaar, rigide en vastomlijnd zijn (Hogg & Abrams, 1988). De enige kans op verbetering in bovengenoemde situatie is dan ook om de groepsstatus te verhogen. Voor het verhogen van deze groepsstatus zijn twee manieren. De eerste manier wordt *social creativity* genoemd, de tweede *social competition*.

Social creativity is een manier waarbij wordt geprobeerd om de nadruk te leggen op kenmerken die voordeliger zijn voor de sociale groep, zonder daarbij in te gaan op de negatieve kanten van de sociale groep. Het herwaarderen van deze negatieve kanten is een andere vorm van *social creativity*. Tot slot kan ook het kiezen van een andere vergelijkingsgroep een vorm van *social creativity* zijn (Hogg & Abrams, 1988).

Social competition een vorm van *social change* die alleen gebruikt wordt wanneer er een cognitief alternatief voor handen is dat de legitimiteit van het overheersende stereotype in twijfel trekt (Hogg & Abrams, 1988). De ondergeschikte groep probeert dan de dominante groep, op basis van het cognitieve verschil, er van te overtuigen dat verandering bewerkstelligt moet worden. Deze vorm van *social change* kan leiden tot een (mini-)revolutie. Voorbeelden van deze vorm zijn onder andere te vinden in de (homo-)emancipatie en de Black Civil Rights Movement (Arsenault, 2006).

Conclusie

Door de *social identity theory* te beschrijven zoals hierboven is gedaan, wordt het mogelijk om de sociale identiteit van de dandy's vast te stellen. De sociale identiteit van ieder persoon is opgebouwd uit een aantal subjectief vastgestelde categorieën, ook wel sociale groepen genaamd. De term "sociale identiteit" wordt door Tajfel omschreven als "*the individual's knowledge that he belongs to certain social groups together with some emotional and value significance to him of the group membership*" (Tajfel, 1972:31). Deze sociale groepen hebben verschillende kenmerken, waardoor per sociale groep een stereotype, of prototype, ontstaat. Het gedrag van de leden van de *in-group* wordt hier, afhankelijk van de waarde die men hecht aan het lidmaatschap van de groep, in meer of mindere mate door beïnvloed. Het gedrag van de leden van de *in-group* wordt niet alleen beïnvloed door het prototype van de eigen groep, maar kan ook worden beïnvloed door een prototype van een *out-group* waar de *in-group* zich tegen afzet. Los van of de invloed vanuit *in-group* of *out-group* wordt gegenereerd, staat dat over het algemeen de kenmerken van de *in-group* als positief worden gezien. Daar komt bij dat door middel van vergelijking altijd dat kenmerk wordt benadrukt dat het grootst mogelijke voordeel oplevert, in termen van vergroting van de eigenwaarde.

Het gevolg van bovenstaande is dat wanneer de dominante meerderheid zich identificeert met bepaalde groepskenmerken die voor een bepaalde minderheid een negatief zelfbeeld veroorzaken, de minderheid zich zal verzetten tegen dit dominante beeld. Hierdoor ontstaat, afhankelijk van het persoonsniveau, *social mobility* of *social change*. *Social mobility* ontstaat op enkelvoudig persoonsniveau (individueel) en betekent dat een individu probeert om in een andere *social group* te komen. *Social change* houdt in dat een complete *social group* probeert om, door middel van verschillende middelen, het negatieve beeld aangaande hun groep te veranderen.

Ook op persoonlijk niveau is groepsgedrag te analyseren. Er dient dan wel onderscheid te worden gemaakt tussen het autonome karakter van de persoon en de persoon die handelt naar zijn groepslidmaatschap. Hier is eveneens van toepassing dat de identificatie die op dat moment het meeste voordeel oplevert, maximaal wordt ingezet. Hierbij kan het dus interessant zijn om te kijken of interviewvragen “als dandy” worden beantwoord of als de autonome persoon.

In het volgende hoofdstuk zal met behulp van voorafgaande theorieën worden vastgesteld:

- hoe de *in-group* van de contemporaine dandy er uit ziet;
- hoe de *out-group* van de contemporaine dandy er uit ziet;
- wat de kenmerken zijn waarop de contemporaine dandy zichzelf veelvuldig onderscheidt;
- hoe het gesteld is met de *self-consciousness* van de contemporaine dandy;
- hoe de contemporaine dandy reageert op stigmatisering (als in: negatieve stereotypering).

Het gevolg van deze uiteenzetting is een zo compleet mogelijk beeld van de sociale identiteit van de contemporaine dandy. Hieruit zal uiteindelijk ook een antwoord op de deelvragen, en uiteindelijk ook de hoofdvraag, gedestilleerd worden. Echter, alvorens we dit kunnen doen, is het van belang om een theoretisch kader te hebben rondom het onderwerp masculiniteit. Immers, gender, ofwel man-vrouw-dichotomisering, is een van de belangrijkste kenmerken waarop het accentueringseffect optreedt. In het volgende hoofdstuk zal worden uiteengezet dat, en hoe, theorieën over masculiniteit en de *social identity theory* elkaar aanvullen.

Masculiniteit

Het woord masculiniteit is een begrip dat op meerdere manieren te interpreteren is. In de volksmond staat het vaak voor “mannelijk”, zodat iemand die heel masculien is, zal worden gezien als zeer mannelijk. In de wetenschap heeft het begrip een andere connotatie, die sterk afwijkt van bovenstaande definitie.

Horrocks schrijft bijvoorbeeld:

“One thing is clear – maleness and masculinity must be distinguished. (1994:91)”.

In zijn boek *“Masculinity in Crisis”* maakt Horrocks een sterk punt door te beargumenteren dat mannelijkheid en masculiniteit absoluut van elkaar gescheiden dienen te worden. Hiermee doorbreekt hij het eeuwenoude stigma dat “mannen” en “mannelijkheid” met elkaar verbind. In de afgelopen jaren zijn er veel studies geweest naar de constructie van gender in het algemeen en masculiniteit in het bijzonder. Hierbij is het een tijd lang de vraag geweest of masculiniteit als een biologisch attribuut van mannen moest worden beschouwd, of dat wellicht in een andere richting gedacht moet worden. Judith Butler is een wetenschapper die veel baanbrekend werk heeft verricht op het gebied van onder andere gender. Zij is een van de eerste wetenschappers geweest, die durfde te claimen dat masculiniteit een sociale constructie is (Butler, 1990; Horrocks, 1994; Nagel, 2003). Joanne Nagel heeft het voornamelijk filosofische werk van Butler naar een meer sociologisch platform gebracht, en zegt over masculiniteit als sociale constructie:

“the gender and sexual identities, meaning, cultures, and social divisions between men and women and heterosexual and non-heterosexual are social constructions, arising out of historical conditions, power relations, and ongoing social processes (2003:55)”

Wanneer masculiniteit een sociale constructie is, dan is mannelijkheid puur het biologische verschijnsel, het man-zijn in de meest letterlijke betekenis van het woord. Masculiniteit is dan al het (cultureel bepaalde) gedrag dat zonder biologische argumentatie wordt geattribueerd aan mannelijkheid, zoals de kleur blauw of de sport voetbal.

Wat Nagel verder met dit citaat laat zien, is dat er een duidelijk verband blijkt te bestaan tussen de *social identity theory* en theorieën over gender. Masculiniteit, of eigenlijk gender, is een integraal onderdeel van iemand zijn sociale identiteit. Een sociale identiteit is, net als masculiniteit, een sociale constructie, en hiermee afhankelijk van historische conventies, machtsverhoudingen en de context van de maatschappij. Gender is, zoals ook werd genoemd in het stuk over de *social identity theory*, een van de belangrijkste criteria op basis waarvan sociale categorieën worden samengesteld, zeker in het geval van de dandy. Vanzelfsprekend zijn er consequenties verbonden aan deze categorisering, die weer verband houden met de publieke opinie aangaande die categorie, net als bijvoorbeeld de politieke en juridische context. In

landen waar homoseksualiteit verboden is, zal de sociale categorie "homoseksueel" een andere lading hebben dan in een land waar het homohuwelijk is toegestaan. Tot nu toe is slechts bepaald dat gender, ditmaal in de vorm van masculiniteit, een sociale constructie is, maar hoe wordt deze sociale constructie vorm gegeven?

Butler maakt, als pionier op het gebied van de culturele constructie van gender, binnen de sociale constructie gender nog een extra onderscheid tussen de begrippen *performance* en *performativity* (1990). Nagel heeft de ideeën van Butler verder ontwikkeld en komt tot de volgende definitie: "*By performance I refer to the ways in which we adorn and use our bodies to present ourselves in various roles*" (2003:52) Met "*performance*" wordt dus de uitvoering bedoeld, datgene dat we bewust doen, aan de buitenkant, expliciet, om invulling te geven aan de genderrol die we op dat moment aannemen. Deze uitvoering is altijd gender-geladen. Met andere woorden: elke uiting van ons, ieder gebaar, elk kledingstuk, elke manier van lopen, iedere sport die we doen of muziek die we luisteren, kan worden gerelateerd aan de gender-rol die we op dat moment, al dan niet bewust, aannemen. Afhankelijk van de reacties, zowel positief als negatief, van mensen op onze houding binnen deze activiteiten, reflecteren we op onze gender-positie en passen we deze, indien nodig, aan. "Indien nodig" wil hier zeggen "wanneer ons gedrag niet overeenkomstig is met het stereotype van de sociale groep waar we ons zelf als lid van beschouwen". Het resultaat van de overheersende normering van de waarden die gekoppeld worden aan de gender-rol, en aan ons gedrag binnen deze rol, wordt *performativity* genoemd (Nagel, 2003:52). *Performativity* kan dus worden gezien als het officieuze beleid dat wordt geschreven op basis van de reacties op de verschillende *performances* binnen een maatschappij of sociale categorie. Hiermee wordt *performativity* dus beïnvloed door de *performance* van mensen. Echter, omdat mensen hun gender-rol aanpassen aan de hand van de reacties die zij ontvangen, reacties die zijn gebaseerd op de norm, dus op de *performativity*, wordt *performance* ook beïnvloed door *performativity*. Door de verbondenheid tussen deze twee begrippen, wordt ook direct duidelijk dat het lastig is om een stereotype (want dat ontstaat door de invloed van de twee begrippen op elkaar) te doorbreken. *Performances* die buiten de *performativity* norm vallen, zullen worden gezien als raar, of anders, en soms zelfs worden veroordeeld.

Wel is het van belang om te vermelden dat *performances* over het algemeen meer individueel en bewust worden gedaan, waar *performativity* een meer onbewust en collectief proces is. Wel zijn beide begrippen zowel een continu als een iteratief proces. Hierbij kan het zo zijn dat het lijkt dat bepaalde *performances* heel bewust zijn, maar eigenlijk gestuurd worden door het onbewuste *performativity* gedeelte, omdat het dusdanig uitvoeren van de *performance* in overeenstemming voelt met het "voorschrift" volgens de *performativity* (Nagel, 2003:54).

Opnieuw valt de overeenkomst met de *social identity theory* op, waar individueel gedrag een bewuste, individuele, keuze lijkt, maar feitelijk groepsgedrag is, dat wordt beïnvloed door het heersende stereotype. Ook in het bewerkstelligen van *social change* zijn de overeenkomsten tussen de *social identity theory* en de masculiniteitstheorie van Judith Butler duidelijk zichtbaar. Zowel bij de *social identity theory* als bij

performance / performativity is het namelijk erg moeilijk om de vicieuze cirkel van het heersende stereotype te doorbreken. *Social change*, de wetenschappelijke term voor het proces van het doorbreken van een stereotype, gaat namelijk in beide gevallen niet alleen om het eenmalig en individueel veranderen van een handeling, maar om het structureel ontwortelen van een collectief gedragen sociaal instituut, met alle consequenties die daaraan verbonden zijn.

Tot slot is een interessante vergelijking tussen de *social identity theory* en de masculiniteitstheorie te maken wanneer we kijken naar de werking van de begrippen *performance / performativity* aan de kant van de masculiniteitstheorie en de begrippen *public* en *private self-consciousness* aan de kant van de *social identity theory*. Vanuit de *social identity theory* leren we dat vanuit *self-consciousness* wordt gereflecteerd op het eigen gedrag, na kritiek van anderen hierop. In feite gebeurt dit ook bij een *performance* zoals die door Butler wordt voorgesteld.

Twee andere interessante en relevante theorieën over masculiniteit komen van respectievelijk Hearn & Morgan (1990) en Janet Saltzman Chafetz (1974). Hearn & Morgan beargumenteren, in aanvulling op bijvoorbeeld Butler, maar ook in overeenstemming met de *social identity theory* van Tafjel en Turner, dat voor categorisering een machtsverhouding noodzakelijk is. Deze masculiene machtsverhouding kan worden verdeeld in *hegemonic* en *subordinate* (Hearn & Morgan, 1990:78). *Hegemonic* houdt hier het geheel in van waarden waarvan de meerderheid, ofwel de grootste of machtigste *social group*, veronderstelt dat deze waarheid zijn. Met andere woorden, de waarden die de grootste sociale categorie de meest positieve zelfidentificatie heeft, worden *hegemonic* genoemd. Door de werking van *performance* en *performativity* worden deze subjectieve kenmerken (stereotype *performances*) als objectieve normen (*performativity*) gevestigd binnen een maatschappij en daardoor herhaald en versterkt. De waarden die niet *performative* zijn, ofwel de waarden van de minderheid, de *out-group* vanuit de meerderheid gezien, worden *subordinate* genoemd (Hearn & Morgan, 1990). Deze indeling in *hegemonic* en *subordinate* zegt overigens niks over dat bepaalde *performances* goed of slecht zijn, alleen dat een *hegemonic performance* door de meerderheid als "normaal" wordt ervaren. De *subordinate performance* wordt dan juist niet als normatief gezien.

Janet Saltzman Chafetz heeft binnen de sociale categorie masculiniteit getracht een aantal kenmerken te omschrijven, die traditioneel gezien als *hegemonic* of *performative* worden gezien (1974). Deze kenmerken heeft ze weer gerangschikt in een zevental categorieën. Voor deze categorieën geldt dat een persoon door de dominante meerderheid als mannelijker wordt gezien wanneer hij hoog scoort op een van de vooraf vastgestelde kenmerken binnen een bepaalde categorie. Deze categorieën (inclusief kenmerken) zijn als volgt omschreven:

1. *Physical -- virile, athletic, strong, brave. Unconcerned about appearance and aging;*
2. *Functional -- breadwinner, provider for family as much as mate*
3. *Sexual -- sexually aggressive, experienced. Single status acceptable;*

4. *Emotional -- unemotional, stoic, don't cry;*
5. *Intellectual -- logical, intellectual, rational, objective, practical,*
6. *Interpersonal -- leader, dominating; disciplinarian; independent, free, individualistic; demanding;*
7. *Other Personal Characteristics -- success-oriented, ambitious, aggressive, proud, egotistical, ambitious; moral, trustworthy; decisive, competitive, uninhibited, adventurous."*

(Saltzman Chafetz 1974:35-36)

Alhoewel de kenmerken altijd sterk afhankelijk zijn van context, bieden de categorieën in ieder geval houvast voor een vergelijking tussen traditionele masculiniteit en de masculiniteit van de contemporaine dandy. Nu het theoretisch kader is vastgesteld door de theorieën over zowel sociale identiteit als masculiniteit te combineren, wordt het tijd om te gaan kijken naar de context. In het context hoofdstuk wordt duidelijk gemaakt wat de invloed is van factoren als het Postmodernisme, de ontwikkelingen op het gebied van "de nieuwe man" en Londen, de bakermat van het dandyisme.

Context

Inleiding

Alhoewel de dandy volledig vrij lijkt te zijn van zijn omgeving, of dit in ieder geval probeert na te streven, zijn er wel degelijk verbanden aan te wijzen die de contemporaine dandy beïnvloeden.

Het dandyisme is ontstaan in een periode die politiek en maatschappelijk onstabiel genoemd mag worden. De Franse revolutie (1789-1799) was net achter de rug en ook de Engelse aristocratie vreesde de gevolgen hiervan. Immers, de waarden "*liberté, égalité et fraternité*" impliceerden het opgeven van het luxe leven dat tot dan toe door de Europese aristocratie werd geleefd. Engeland, en dan met name Londen, was het laatste bastion van de adel dat nog niet was aangetast door deze nieuwe teneur (Sillevis 2006).

Het was in deze tijd van oproer dat George "Beau" Brummel in Londen ten tonele verscheen. Zonder daadwerkelijk een functie te bekleden werd hij een van de belangrijkste *socialités* van de Londense *upper-class*. Zijn dandyisme, zoals dit in de inleiding van deze thesis ook is omschreven, wordt door velen ook nu nog gezien als prototype voor het dandyisme. In tegenstelling tot zijn tijdgenoten was Brummel van mening dat de ware dandy zich onderscheidde door middel van zijn eenvoud en, vooral, perfectie. Ook kleepte hij zich meerdere keren per dag om, iets wat toentertijd als uiterst ongebruikelijk werd gezien (Sillevis, 2005:15). Brummel had, zoals het een goede dandy betaamt, geen doel, anders dan "te zijn". Brummel wilde hiermee aantonen dat er wel degelijk een verschil was tussen de aristocraten en de bourgeoisie. Gezien de tijdgeest is het etaleren van deze pluspunten van een verdwijnende exquise aristocratie op zijn minst een belangrijk neveneffect geweest (Heijkoop, 1989:11). Barbey d' Aurevilly kenmerkte de politieke en sociale desinteresse van Brummel juist als een reactie op het materialisme dat rond die periode erg in zwang was (Hielkema, 1989:56). Brummel is hiermee niet de enige dandy die, naast zijn hoofddoel als dandy, een neveneffect sorteerde dat over het algemeen de tijdgeest aardig heeft gereflecteerd.

Zo beargumenteert Hielkema in zijn boek "De dandy, of de overschrijding van het alledaagse", dat ook het dandyisme van Oscar Wilde, die een kleine 100 jaar na Brummel leefde, zich sterk afzette tegen de dan heersende opvattingen over onder andere kunst en politiek (Hielkema, 1989:65). Met het Victoriaanse denken behoorden kunst en esthetiek plots een functie te hebben, het moest nuttig zijn, pragmatisch, of in ieder geval een betekenis hebben. Wilde verzette zich hier in alle hevigheid tegen, onder andere in de prelude op zijn boek "*The picture of Dorian Gray*" waarin hij schrijft:

"There is no such thing as a moral or an immoral book. Books are well written, or badly written. That is all" (Wilde, 1949:3) en later *"All art is quite useless."* (Wilde, 1949:4).

Echter, niet alleen iconen als Brummel en Wilde reflecteren de tijdsgeest waarin zij leefden middels hun vorm van dandyisme, ook dandy's die over het algemeen als minder stereotype worden beschouwd, kunnen niet los worden gezien van de context. In het betoog "Dandyisme in het Interbellum" beargumenteert Ton Steijger dat het dandyisme een tegenbeweging is, die zich verzet tegen een samenleving die *"...beheerst wordt door industrialisering, mechanisering, technocratisering, commercialisering en democratisering..."* (Steijger, 1989:163).

In dit zelfde artikel probeert Steijger te verklaren dat het dandyisme na 1900 niet is opgehouden te bestaan, zoals veel theoretici over delen van het dandyisme hebben beweerd, maar is geïstitutionaliseerd, waardoor het minder zichtbaar is geworden (Steijger, 1989:164). Een contemporain voorbeeld van deze institutionalisering is de metroman, ofwel metroseksueel. Er zijn meer wetenschappers die zich bij dit standpunt aansluiten. Zo is Matthias Duyves eveneens van mening dat dandy's tegenwoordig op een andere wijze aan de oppervlakte komen: *"...als subversieve of subculturele kwartiermakers, bij voorbeeld in underground- en camp-coterieën."* (Duyves, 1989:195) Duyves gebruikt Andy Warhol als voorbeeld van deze nieuwe stroming dandy's. Volgens Duyves zou Warhol zich hebben verzet tegen het traditionele beeld dat in Amerika heerste aangaande mannelijkheid (Duyves, 1989:199). De manier waarop Warhol, net als Wilde overigens, het gehele leven deconstrueerde om er een artificiële versie van te produceren (denk bijvoorbeeld aan de pruik van Warhol) is even bekend als legendarisch.

John Sillevs deelt de opvattingen van zowel Duyves als Steijger over twintigste eeuws dandyisme, wanneer hij schrijft: *"De dandy is van alle tijden, dus ook van de twintigste eeuw. Maar één ding is veranderd: de dandy heeft iets vluchtigs gekregen; een korte fase in het leven van een man, een rol van een acteur in een film, een mode die opkomt en weer verdwijnt."* (2006:81) Uit dit citaat komt niet alleen naar voren dat de dandy ook volgens Sillevs nog steeds bestaat, maar ook dat het dandyisme tot een tijdelijk iets is geworden. Sillevs noemt het dandyisme zelfs "een mode", iets wat bijvoorbeeld (en onder andere) Oscar Wilde ten zeerste zou bestrijden. Tot slot beargumenteert Olga Vainshtein (2006), in overeenstemming met Wilde, dat iedere zuivere (contemporaine) dandy zal moeten erkennen dat het dandyisme een levensstijl is, en geen jas die aan- en uitgetrokken kan worden.

Resumerend, wanneer wordt aangenomen dat de beweringen van Steijger, Duyves en, zij het deels, Sillevs op waarheid berusten, dan is het allicht interessant om te onderzoeken wat dan de hedendaagse context is waarbinnen de dandy zich begeeft. Een deel van deze context wordt gevormd door het Postmodernisme, dat, zoals later nog zal blijken, een belangrijke rol speelt in de sociale identiteit van de contemporaine dandy.

Een ander deel van de context beslaat de veranderende rol van de man in de maatschappij in de afgelopen twintig jaar, die voor een belangrijk deel wordt veroorzaakt door de feminisering van de

Westerse samenleving. Het beschrijven hiervan zal tevens voor een belangrijk gedeelte invulling geven aan de contouren van de eerder omschreven *“hegemonic masculinity”*.

Tot slot is de onderzoekslocatie, Londen, van belang voor de context, zowel in historisch opzicht als voor het huidige onderzoek.

Postmodernisme

De term Postmodernisme is een term die op veel gebieden in de wetenschap van toepassing is. In dit gedeelte van de thesis wordt in eerste instantie de nadruk gelegd op de betekenis van het Postmodernisme in de kunst, om later uit te komen op de zeer invloedrijke verhandeling *The Postmodern Condition: A report on knowledge* van Jean-François Lyotard (1984) over het Postmodernisme in het algemeen. Er wordt begonnen met het behandelen van het Postmodernisme in de kunst omdat, zoals met veel maatschappelijke ontwikkelingen het geval is, in dit aandachtsgebied de term voor het eerst wordt gebruikt, en de gevolgen direct vrij goed waarneembaar zijn. Tevens is er een duidelijke correlatie tussen dandy's en kunstenaars. Zoals we bij het behandelen van het onderzoeksmateriaal ook zullen zien, heeft de dandy al vanaf het begin van zijn bestaan raakvlakken met kunst en kunstenaars. De vraag of de dandy een kunstenaar en zelfs een kunstwerk genoemd mag worden, ligt deels besloten in de theorie over het Postmodernisme, maar ook deels in de onderzoeksresultaten. Het antwoord op deze vraag wordt verder uitgewerkt in het analytische gedeelte van dit werk.

Zoals de term al impliceert, volgt het Postmodernisme op het modernisme. Volgens van den Braembussche kan het modernisme in de kunst worden gekenschetst als:

“...een esthetisch zelfbewustzijn en een stilistisch purisme of formalisme; een verdediging van de autonomie van de kunst en ‘l’art pour l’art’-principe; een verwerping van de verhaalstructuur ten gunste van de ‘bewustzijnsstroom’, simultaneïteit en montage; een afwijzing van het ‘realisme’ ten voordele van de paradoxale, dubbelzinnige en onzekere aard van de subjectieve werkelijkheid; nadruk op de vervreemding en de teloorgang van de geïntegreerde persoonlijkheid, enzovoort.” (Van den Braembussche, 1994:352)

Het Postmodernisme reageert op deze vorm door kunst te vercommercialiseren. Met het vercommercialiseren van de kunst verdwijnt de autonomie, verliest de kunst aan diepte en betekenis en worden stilistische onzuiverheden, historicisme en eclecticisme opeens belangrijke waarden. Een gevolg hiervan is dat de nadruk wordt gelegd op fragmentatie van een subject. Kunst wordt niet langer serieus genomen. (Van den Braembussche, 1994:359) Tevens worden door het Postmodernisme performances² plotseling als vorm van kunst gezien:

² NB. Deze performances zijn niet te verwarren met de *performances* zoals genoemd in het werk van Butler, Nagel, et cetera, aangaande masculiniteit.

“Naast de Concept Art is in de kunst van de jaren zeventig de performance van grote betekenis. Zoals we reeds zagen maakten zowel [Andy] Warhol als [Joseph] Beuys van hun eigen leven een grote performance: een immaterieel, conceptueel kunstwerk dat zich slechts liet kennen in de geestelijke effecten er van. Was in het oeuvre van Warhol en Beuys de performance toch een soort van ‘bijproduct’, voor veel andere kunstenaars werd de performance primair het medium waarmee het menselijke bestaan aan een kritisch onderzoek onderworpen of van commentaar kon worden voorzien.” (De Visser, 1998:229-230)

De opkomst van performances is voor de definitie van de dandy een bijzonder belangrijk gevolg van het Postmodernisme. Zoals we ook later zullen opmerken, ziet de dandy zichzelf vaak als (performance-) kunstwerk en kunstenaar in één, geheel in traditie met één van Wilde's beroemde uitspraken: *“One must either wear a work of art, or be a work of art”* (ibid. Robin Dutt). Tot slot is, om het begrip performance goed te kunnen plaatsen is, naast bovenstaande uitleg van De Visser, het volgende van belang: *“Een van de belangrijkste aspecten van de performance is dat het eigen lichaam van de kunstenaar op narcistisch-exhibitionistische, soms zelfs regelrecht masochistische wijze tot ‘beeldend materiaal’ wordt uitgeroepen.”* (De Visser, 1998:230).

Dat theorieën over de waarheid, die in de kunst zo exemplarisch zijn voor het Postmodernisme, een zeer pluralistisch perspectief hebben, wordt ook door Jean-François Lyotard onderkent in het invloedrijke werk *“The Postmodern Condition: A report on Knowledge”* (1984) waarin hij als extreem ingekorte definitie van het Postmodernisme schrijft: *“I define postmodern as incredulity towards metanarratives”* (1984:14-15). De grote verhalen (*metanarratives*) die tot dan toe als “de waarheid” werden gezien door de wetenschap, werden plots in twijfel getrokken en vervangen door meerdere manieren om de waarheid te zien. De holistische benadering, die bijvoorbeeld in de antropologie een grote rol speelt, wordt belangrijker, en het geheel van handelingen, normen en waarden wordt door postmodernisten gezien als een constructie die gedeconstrueerd moet worden teneinde het te kunnen begrijpen. Dit zijn we bijvoorbeeld ook in het werk van Butler, Tajfel en Turner over respectievelijk gender en de *social identity theory*.

Hall (1996:1) zegt: *“The self is seen as endlessly performative and as problematic from within an anti-essentialist critique of ethnic, racial, and national conceptions of cultural identity. There can be no defensible metanarrative for the self.”* Deze postmodernistische opvatting van Hall sluit naadloos aan bij de theorie van Butler over *performance* en *performativity*, zoals genoemd in het theoretisch kader van dit werk, maar ook bij het eerdere citaat van Lyotard over het Postmodernisme. Immers, in het werk van Butler wordt ook afstand genomen van een essentialistisch zelfbeeld. Juist het constructivistische gedachtegoed laat *performative* gedrag toe, er is immers niet een waarheid.

Het mag duidelijk zijn dat het Postmodernisme, dat in alle facetten van wetenschap, kunst, architectuur en entertainment is doorgedrongen, ook van wezenlijke invloed is geweest op het dandyisme, of in ieder geval op de definiëring hiervan. Olga Vainshtein, een vooraanstaand expert op het gebied van dandy's, beargumenteert in haar artikel *“In search of the modern-day dandy: makeover games”* (2006) dat het in de

eerste helft van de voorbije eeuw nog gemakkelijk was om de klassieke dandy, dat wil zeggen, de dandy die de traditie van Brummel en Wilde voortzette, te herkennen. Volgens Vainshtein ligt dit in de huidige tijd ietwat gecompliceerder (Vainshtein, 2006:3). Hierop aansluitend zal een belangrijk gedeelte van het analytische deel van deze thesis de belangrijke rol van zowel het eclecticisme als de erkenning van de performance als vorm van kunst voor definiëring van de dandy behandelen.

De nieuwe man

Een recenter fenomeen dan het Postmodernisme is het ontstaan van “de nieuwe man”. Het startpunt van deze queeste kan worden gezet aan het begin van de jaren '70, wanneer de tweede feministische golf in volle hevigheid over Nederland raast. Als gevolg van de toenemende emancipatie worden de stereotype rollen voor mannen en vrouwen onder druk gezet. Het gevolg van deze vorm van *social change* is dat masculiniteit, dat in dit geval gelezen moet worden als mannelijkheid, in een soort van identiteitscrisis geraakt. Exact zoals de *social identity theory* voorschrijft, worden rollen hergewaardeerd en veranderen de machtsverhoudingen.

Waar in het begin slechts de oude waarden gerecycled worden, of soms zelfs gewoon verwisseld, komt er langzaam maar zeker een verandering in het fenotype van wat door de meerderheid als “de man” wordt gezien. Om in de terminologie van Butler te blijven: door middel van aangepaste *performances* verandert de *performativity* (1990). Dit proces is de laatste jaren onder invloed van met name marketing vercommercialiseerd en uitgebuit onder “merknamen” als metroseksueel, metroman en überseksueel. De toename van het aanbod unisekskleding en (mannelijke) verzorgingsproducten is eveneens een aardige graadmeter op dit gebied. In commercieel opzicht kan Hedi Slimane, voormalig hoofdontwerper van het modehuis Dior Homme, als een van de belangrijkste veroorzakers worden aangemerkt. Wat de invloed is van het ontstaan van de nieuwe man op de contemporaine dandy, is te lezen in het volgende hoofdstuk. Echter, één belangrijk onderdeel van de context is nog onbehandeld gebleven. Londen geldt al sinds jaar en dag als *the place to be* voor de dandy. Waarom eigenlijk?

Londen

Tot slot is Londen, de hoofdstad van het Verenigd Koninkrijk, essentieel voor de context rondom het dandyisme. Londen geldt in alle literatuur als bakermat van het dandyisme (Moers, 1960; Hielkema, 1989b; Cicolini, 2005; Sillevs 2006). De vraag die rijst is: Wat zijn de omstandigheden die Londen, zowel vroeger als nu, een goede voedingsbodem voor het dandyisme maken?

Het eerste gedeelte van de vraag waarom Londen als bakermat van het dandyisme gold, is feitelijk al beantwoord in het begin van de paragraaf over context. De tol die de Franse revolutie van de adellijken op het vaste land had geëist, riep angstige reacties op bij de Engelse bovenklasse, die zich logischerwijs met name in de hoofdstad bevond. Het dandyisme uit deze tijd kan derhalve deels worden gezien als een

laatste uitbarsting van decadentie alvorens de plebejers de macht over zouden nemen, en deels als een gevolg van de welbekende Engelse excentriciteit. Per slot van rekening was Londen ook indertijd al een van de grootste en meest toonaangevende steden ter wereld, met een florerende kunstindustrie. Londen heeft een keur aan dandy's voortgebracht, die allen exemplarisch zijn voor de generatie dandy's waar zij toe behoorden. De belangrijkste dandy's in die historische context zijn, in chronologische volgorde: George "Beau" Brummel (1778), James Whistler (1834) Oscar Wilde (1854), Aubrey Beardsley (1872), Noel Coward (1899), Quentin Crisp (1908) en David Hockey (1937).

Op de vraag wat Londen ook in deze tijd nog tot een goede akker voor het zaad van het dandyisme maakt, gelden wellicht deels de zelfde antwoorden. De schier onverklaarbare Engelse excentriciteit krijgt ruimschoots baan in de metropool die Londen nu is. Daar komt bij dat Londen met typisch postmodernistische kunstenaars zoals Gilbert & George een vrijplaats is voor libertijnen, vrijdenkers, muzikanten, schilders, kortom, alle soorten kunstenaars. In het volgende hoofdstuk zal de vraag worden beantwoord of de dandy zich ook tot de kunstenaars mag rekenen. Tevens zal in het analytisch gedeelte worden geprobeerd om een antwoord te geven op de verschillende deelvragen, en uiteindelijk ook op de hoofdvraag.

Empirisch gedeelte: De dandy

In het empirisch gedeelte, ook wel het analytisch gedeelte genoemd, wordt de data uit het onderzoek geanalyseerd, met behulp van de informatie zoals die voorkomt in het theoretisch kader en de context, waardoor een antwoord wordt gegeven op de vraag wat de invloed is van het Postmodernisme op contemporain dandyisme. Om een goed antwoord te kunnen formuleren op deze vraag, moet achtereenvolgens worden beargumenteert wat de belangrijkste kenmerken van de *in-group* van de contemporaine dandy zijn, waarna twee aspecten, kleding en masculiniteit, nog wat extra aandacht genieten, om uiteindelijk tot een voorstel voor herdefiniering te komen.

De *in-group* van de contemporaine Londense dandy

In dit onderzoek wordt veronderstelt dat contemporaine Londense dandy's een sociale groep vormen die zich kenmerkt door de levenshouding van het dandyisme aan te hangen. Zoals we in het theoretisch kader hebben kunnen lezen, bestaat een sociale groep uit twee of meer personen die een sociale identificatie delen, of zichzelf als leden van dezelfde groep beschouwen (Turner, 1982:15). In onderstaande paragrafen zal worden uiteengezet welke sociale identificaties kenmerkend zijn voor de sociale groep contemporaine Londense dandy's. De combinatie van deze sociale identificaties geeft een beeld van de *in-group* van de contemporaine Londense dandy. Echter, voordat wordt bekeken wat de onderscheidende kenmerken, ofwel *social identifications*, van de *in-group* van de contemporaine Londense dandy zijn, wordt in het kort uiteengezet wat een dandy niet is, ofwel, zijn *out-group*. Met een summier beschrijving van deze *out-group* in het achterhoofd zal vervolgens een poging worden gedaan om de *in-group* van de contemporaine Londense dandy te formuleren.

De *outgroup* van de contemporaine Londense dandy

Most people are fake. They're like plastic thrones covered in gold leaf veneer. It doesn't take much to make them peel and crack and reveal the insidious substance of their core. (Sebastian Horsley)

De maatschappij is in de afgelopen jaren drastisch veranderd. We leven in een tijd waarin vluchtige contacten, *fastfood*, televisie en ander oppervlakkig vermaak de plaats hebben ingenomen van oprechte interesse voor anderen, respect en intrinsieke waarde. De toenemende globalisering heeft de macht van de multinationals en de media alleen maar vergroot. De samenleving is sterk vercommercialiseerd, en massaconsumptie wordt gestimuleerd doordat grote multinationals proberen om kuddegedrag te veroorzaken. Normen en waarden, zoals bijvoorbeeld beleefdheid, raken in verval. Deze toenemende mate van grofheid is buitengewoon pijnlijk voor de dandy (Sillevis, 2006). Er is, volgens de contemporaine Londense dandy, sprake van: *Obsession with issues of celebrity, issues of instant gratification, a complete preoccupation with money.* (Christopher Breward). Dit is waar Sebastian Horsley op doelt wanneer hij

zegt dat mensen tegenwoordig *fake* zijn. Met *fake* bedoelt hij dat mensen lang niet altijd meer intrinsieke waarde herkennen en waarderen. De normen en waarden van bijvoorbeeld de jaren '50 hebben plaatsgemaakt voor een cultuur waarin een obsessie met uiterlijkheden een prominente plaats inneemt. De oprechte interesse, het respect, de intrinsieke beleefdheid lijkt verloren te gaan. De dandy ziet deze teneur en probeert zich hier tegen te wapenen.

The thing is, if you see people wander round the streets fat and ugly, our sympathies should not be for them, they can't see themselves, they're looking at me, who's dressed like you. We've made an effort, we are making their day nice. Our sympathies should be for us. They can't see their ugly selves, we can, we can see all too clearly. Now what they are doing, they are being rude to us. (Sebastian Horsley)

Dickon Edwards bevestigt deze vorm van onbeleefdheid. Hij verwoordt het als *looking offensive to the eye*. De gedachte dat mensen wellicht vergeten zijn wat beleefdheid inhoudt, wat impliciet wordt beweerd door Christopher Breward, is een belangrijk gegeven voor de dandy.

Deze manier van profileren wordt in de *social identity theory* het accentueringeffect genoemd (Hogg & Abrams, 1988). De dandy zet een scherp beeld van de out-group neer, om zo tot een positiever zelfbeeld te komen. Dit accentueringeffect treedt vooral op wanneer er sprake is van een identificatie die voor de sociale groep van belang is. Verderop in deze paragraaf zal getracht worden deze identificatie(s) een (of meerdere) namen te geven.

Echter, zoals we veelvuldig zullen tegenkomen bij het theoretiseren van de dandy, schuilt er in deze handelingswijze een paradox. Door een grote waarde te hechten aan beleefdheid in de vorm van uiterlijke presentatie bestaat immers het gevaar om door te gaan voor oppervlakkig. Immers, over het algemeen wordt een persoon, en zeker een man, die zich bezig houdt met kleding vaak als oppervlakkig gezien. Het dandyisme lijkt in sterke mate te rusten op de fundamenten van kleding en uiterlijk. Toch wil de dandy niet gezien worden als een "wandelende paspop". *So the dandy is not a fop, a macaroni, a masher, a peacock, no.* (Robin Dutt) De dandy is vooral erg duidelijk over wat hij niet is. Bestaat de *in-group* van de dandy dan ook uitsluitend bij de gratie van een geschikte *out-group*? Om een antwoord op deze vraag te kunnen formuleren, moet eerst worden gekeken naar de betekenis die de dandy aan zijn *in-group* geeft. In de volgende paragraaf zal uitgebreid worden geëlaboreerd op deze karakterisering, waarna getracht wordt bovenstaande vraag te beantwoorden.

De in-group van de contemporaine Londense dandy

De definiering van de in-group van de contemporaine Londense dandy is een even pretentieuze als onmogelijke taak. Sebastian Horsley verwoordt het als *nailing a jelly to the ceiling*, vanwege het vluchtige, allesbehalve lucide karakter van de dandy. Om toch tot een beschrijving te komen van wat mag worden gezien als de contemporaine Londense dandy, zijn de gehouden interviews geanalyseerd. Vanuit deze

analyse zijn een zestal categorieën, of *social identifications*, omschreven op basis waarvan de dandy kan worden gecategoriseerd. Deze categorieën zijn: zelfbewustzijn, onafhankelijkheid, strijd, *wit*, stijl, retrospectief. Echter, voordat deze categorieën beschreven worden, wordt de harmonische paradox behandeld. De harmonische paradox, een term die eveneens voortkomt vanuit vernoemde analyse, is een belangrijke voorwaarde voor het begrijpen van de sociale identificaties van de dandy die gezamenlijk een beeld geven van de contemporaine Londense dandy.

De harmonische paradox

Dandyism oscillates between narcissism and neurosis, dandyism oscillates between grandiosity and humility, dandyism oscillates between vitality and vulnerability. The dandy oscillates from "I am Christ" to "I am a worm". But they're usually a glowworm. (Sebastian Horsley)

In bovenstaand citaat wordt direct een belangrijk kenmerk van de dandy duidelijk. De plaats van de dandy in de wereld kan namelijk het best worden weergegeven aan de hand van verschillende dialectische relaties. Opvallend is dat de paradoxen die de dandy continu hanteert voor de dandy zelf uitstekend in harmonie met elkaar kunnen bestaan, terwijl de *out-group* van de dandy deze paradoxale beweringen vaak niet in verband met elkaar kan brengen.

Voor het continu voorkomen van een dialectische relatie tussen twee (of meer) sociale identificaties zou ik dan ook willen voorstellen de term "harmonische paradox" te hanteren. Voor de duidelijkheid: het gaat hier om de situatie waarbij twee sociale identificaties elkaar uit lijken te sluiten, terwijl het harmoniëren van deze kenmerken voor de dandy juist de kern van zijn bestaan vormt. Door een aantal van deze harmonische paradoxen, die zo kenmerkend zijn voor de contemporaine Londense dandy, te bespreken, zal worden getracht de definiëring van de dandy verder in te kaderen.

The point about the dandy is that he's half drunk, he's half monk, he's half priest, he's half beast, he's half whore, he's half bore, he's a puss in jack boots, you know. He preaches evil, he practises good. (Sebastian Horsley)

De eerste harmonische paradox die een richting geeft voor definiëring van de dandy gaat niet zozeer over goed en kwaad, als wel over restricties ten opzichte van onbeperkte mogelijkheden. De dandy legt zichzelf enerzijds zeer strikte regels op, hij leeft in zekere zin in ascese, waar hij anderzijds geen enkele beperking kent waardoor hij zich laat tegenhouden. De beperkingen die hij zichzelf oplegt kunnen bijvoorbeeld teruggevonden worden in de totale ontkenning van het lichaam, zoals we die ook zullen tegenkomen bij de paragraaf over onafhankelijkheid. Aan de andere kant laat de dandy zich totaal niet beperken door bijvoorbeeld de heersende opvattingen aangaande masculiniteit, waarover we meer lezen in het laatste hoofdstuk van het empirische gedeelte, over de invloed van masculiniteit op de *in-group*

identification van de contemporaine dandy. Een zelfde soort harmonische paradox kan gevonden worden in de volgende uitspraak van Robin Dutt: *Dandyism is restraint, dandyism is all about unlimited things*

Een tweede, voor dandy's zeer typerende, harmonische paradox is te vinden in de volgende uitspraak van Sebastian Horsley: *Real dandyism poses as being superficial, but it's actually deadly serious*. Hierin komen de begrippen oppervlakkig en serieus tegenover elkaar te staan. De dandy probeert zijn leven een zo luchtig, gemakkelijk, eigenlijk oppervlakkig aanzien te geven, bijvoorbeeld door veel bezig te zijn met zijn kleding. Echter, achter deze schijnbaar oppervlakkige pose gaat een uiterst serieuze levensfilosofie schuil, die tegelijkertijd het leven totaal niet serieus neemt.

De oppervlakkige pose waarin kleding voorkomt wordt al snel aangezien voor een preoccupatie met mode. Niets is echter minder waar. Mode en stijl zijn de pijlers waarop een derde harmonische paradox aangaande dandyisme op rust. Mode heeft, volgens Robin Dutt, te maken met *tribal identity*, het bij een stam, tegenwoordig groep, willen horen. Stijl daarentegen heeft te maken met het uitdragen van je persoonlijkheid, met het jezelf willen zijn, het willen onderscheiden.

Aan de hand van deze drie harmonische paradoxen zou geconcludeerd kunnen worden dat de dandy dus eigenlijk alles, maar ook niets is. Wel is duidelijk geworden dat een dandy meerdere gedaantes heeft, en dat de verschillende karaktertrekken, of de verschillen in uiting elkaar niet noodzakelijkerwijs uitsluiten binnen de sociale groep dandy's. In de volgende paragrafen zal verder duidelijk worden welke rol de harmonische paradoxen spelen binnen de definiëring van het dandyisme. Teneinde dit te kunnen doen worden nu de belangrijkste sociale identificaties van de contemporaine dandy behandeld.

Zelfbewustzijn

Dandyism is about self-awareness (Christopher Breward)

De dandy is een extreem zelfbewust sujet. Hij weet van zichzelf hoe hij zich gedraagt, hoe hij zich kleedt, wat hij zegt, hoe hij dit zegt, wat het effect is van zijn acties, maar vooral hoe hij zich moet onderscheiden. Dit zelfbewustzijn komt naar voren in alles wat de dandy doet. Sterker nog, dit bewustzijn ligt ten grondslag aan het gehele zijn van de dandy, omdat hij probeert alles wat hij doet tot een keuze te maken, hij laat niets aan het toeval over. Deze stelling impliceert dat ook dandy worden een keuze is, iets wat in deze postmoderne tijd een absoluut geaccepteerde opvatting is. *Call yourself a dandy, today you probably are one* (Christopher Breward). Uitgaande van de veronderstelling dat de dandy er zelf voor kan kiezen om dandy te worden of, nog beter, te zijn, kan worden gesteld dat de dandy in grote mate zelfbewust moet zijn. Wel beamen de dandy's dat wanneer eenmaal het dandyisme is ingezet, er geen weg terug meer is, zoals de eerdere parafrasering van Robin Dutt "*it is almost like being injected with a drug that never leaves the body*" ook weergeeft.

Het zelfbewustzijn van de dandy is een van de kenmerken waardoor de dandy ongrijpbaar is, of lijkt te zijn. De dandy is namelijk zo zelfbewust dat hij ervoor kan kiezen om toevalligheden direct te incorporeren, waardoor hij het toeval te snel af is. Een mooi voorbeeld hiervan wordt gegeven door Dickon Edwards (zie kader).

“Het is gewoon als volgt” legt Dickon Edwards uit, “op het moment dat iemand tegen jou zegt: “jij doet altijd zus” of “jij doet altijd zo”, dan vraag je jezelf af of je dit als onderdeel van je persoonlijkheid wilt zien, als onderdeel van jouw vorm van dandyisme. Is dit het geval, dan zeg je voortaan terug: “ja, dat klopt, dat hoort nu eenmaal bij mij”. Wil je niet dat dit als onderdeel van je persoonlijkheid wordt gezien, dan zorg je ervoor dat je dit niet meer laat voorkomen”.

Niet lang daarvoor, terwijl we een wandeling maakten door Highgate, in noordoost Londen, was Dickon tegen een lantaarnpaal aangelopen, verblind als hij was door de laagstaande zon. Toen zijn ‘type’ dandyisme ter sprake kwam, was hij dan ook de eerste om toe te geven dat hij ‘*a bit clumsy, dysfunctional*’ was, ook als dandy.

Judith Butler noemt dit zelfbewustzijn *performative*, en relateert het gedrag van een persoon aan genderrollen (1990). Het zelfbewustzijn van de dandy is, zoals we bij de paragraaf over onafhankelijkheid zullen zien, nooit gekoppeld aan een specifieke vorm van seksualiteit, maar wel altijd aan zijn sociale identiteit. De dandy is er zich (vrijwel) altijd van bewust dat hij een dandy is, en dat hij zich derhalve ook als dandy dient te gedragen. Sterker nog, doet hij dit niet, dan is hij geen dandy.

Als we nu terugkijken naar het theoretisch kader, waarin het onderscheid werd gemaakt tussen de begrippen *public* en *private self-consciousness*, dan ontstaat een interessante dialectiek. Enerzijds probeert de dandy namelijk zeer zelfbewust te zijn en hierdoor een uniek schepsel te creëren (zichzelf), anderzijds is de dandy, doordat hij dandy is, verbonden aan een eeuwenlange traditie, waarin bepaalde regels voor een prototype zijn vastgelegd. Iedere dandy zal van een andere man kunnen zeggen of diegene wel of niet aan deze criteria voldoet, de zogenaamde *dandy-to-dandy-recognition* (zie kader).

Robin Dutt is een van Londen’s meest vooraanstaande dandies. Als kunstcriticus, professor aan de American Intercontinental University (vakgebied: Mode), maar eigenlijk vooral als dandy is hij een absolute autoriteit. Wanneer ik hem vraag naar hoe hij dandies herkent, vertelt hij het volgende verhaal:

“*And often, no, it doesn’t actually happen very often, very seldom, I meet another dandy walking in the other direction and we will bow to each other. We don’t stop and comment. It happened a few times and it’s almost like there’s knowledge in the eye and then a feeling: “we are continuing the tradition, but we will not have to meet”.*”³

³ Interview Robin Dutt, 25 april 2008 6m40s

Een andere uitspraak, afkomstig van deze zelfde illustere grootmeester op dandy-gebied, is: *“Dandies never stop discovering themselves and they never will, because they’re constantly developing in a defined form”*. In dit citaat ligt precies besloten waar het bij de definiering van de dandy, op het gebied van zelfbewustzijn, om gaat. De *defined form* die Robin Dutt noemt, is de traditie van het dandyisme. Binnen deze traditie is het zaak om je zo individueel mogelijk te uiten. Om dit te kunnen doen moet de dandy zich continu bewust zijn van de grenzen van deze traditie, maar ook van zijn eigen plaats ten opzichte van die grenzen. Om zich bewust te kunnen zijn van de eigen plaats, dient een dandy in zeer grote mate over zelfreflectie te beschikken. Sebastian Horsley noemt dit zelfs een van de onderscheidende kenmerken van een dandy ten opzichte van een “gewone” burger, wanneer hij zegt:

“I think the difference is, if there is a difference between the dandy doing that and say the citizen doing that, I would hope that the difference would be that the dandy, and this is what I try to do and of course I fail a lot of times, but I try to keep a mirror to myself. Not just to admire my beautiful face, but to find out why it is I am doing.”

Echter, de zelfreflectie van een dandy komt ook in andere zaken tot uiting. Dandy’s doen aan continu zelfvisitatie, ze proberen zichzelf voortdurend te vernieuwen, in de breedste zin van het woord. Zo beweert Robin Dutt zelden of nooit dezelfde outfit (in termen van kleding) te dragen, en meent ook Sebastian Horsley dat het maken van kunst of het schrijven van een boek vaak te maken heeft met zelfexploratie.

Dandyism is a bit like a midlife crisis, like a desperate attempt to stay off mortality. (Christopher Breward)

Toch gaat achter de zeer zelfbewuste levenshouding van de dandy vaak een grondige angst schuil. De grote existentiële angst dat het leven zinloos is, speelt bij de meeste dandy’s een grote rol. Deze angst is natuurlijk niet specifiek voor de dandy, de manier waarop de dandy er op reageert wel. Bijna alles wat de dandy is, komt voort uit een diepere, bijna spirituele gedachte over de zinloosheid van het bestaan. Daarnaast bestaat bij veel dandy’s de angst dat ze helemaal niet zo uniek zijn als ze eigenlijk denken of misschien wel hopen te zijn, zoals duidelijk wordt in onderstaande citaten.

I think many dandies would acknowledge their talent is a sort of pretention, it’s a fear somewhere that you’re not at all different. (Christopher Breward)

It’s basically a velvet shield to hide your insignificance. (Sebastian Horsley)

Deze angsten veroorzaken een bijna neurotisch gecontroleerd leven, waardoor een harmonische paradox ontstaat. Waar aan de ene kant de dandy alles doet om zijn vrijheid te verkrijgen, daar geeft hij die zelfde vrijheid aan de andere kant even gemakkelijk op door zijn leven op vrij extreme wijze te controleren

(Sillevis, 2006). Met andere woorden: *Dandyism is about trying to control your life and failing miserably – Sebastian Horsley*

Concluderend kan worden gezegd dat dandy's in zeer hoge mate over een vorm van zelfbewustzijn beschikken. Dit zelfbewustzijn komt, net als de andere eigenschappen van de dandy, in alles wat de dandy doet naar voren. De zinsnede "per ongeluk" komt in het vocabulaire van de dandy niet voor, sterker nog, hij wordt systematisch uitgesloten, of eigenlijk wordt toeval geïncorporeerd, wat weer een bewijs is voor de kenmerkende harmonische paradox. Hiermee komt het leven van de dandy extreem gecontroleerd over, zonder dat dit altijd het geval is.

Onafhankelijkheid

The central loadstone of a dandy ought to be entire independance. Entire independance of as much as possible (Robin Dutt)

De vrijheid die in voorgaande paragraaf wordt genoemd, of eigenlijk de onafhankelijkheid, is een ander kenmerk van de dandy. Deze onafhankelijkheid is een van de kernwaarden van contemporain dandyisme. Een dandy probeert zo onafhankelijk mogelijk te zijn van zoveel mogelijk zaken.

Een aantal citaten waaruit blijkt dat de dandy zich afzondert, zichzelf uitsluit van collectivisme:

Detachment, not just from women, but from life itself. (Sebastian Horsley)

It is an extreme form of individualism. (Dickon Edwards)

Het extreme verlangen naar vrijheid van een dandy neemt in de meeste gevallen zo'n radicale vorm aan dat de dandy vaak een erg solitair bestaan leidt. De vrijheid die een dandy zich permitteert, wordt dan een gevangenis, zoals we dat ook zagen in de vorige paragraaf. Opnieuw onthult zich hier de harmonische paradox. De dandy zijn hang naar vrijheid en onafhankelijkheid vertaalt zich in zijn gehele zijn, maar spitst zich met name toe op een drietal punten; kleding, het lichaam, seksualiteit en de rol van de dandy in de maatschappij.

Over hoe de onafhankelijkheid van een dandy tot uiting komt in zijn kleding, wordt uitgebreid geelaboreerd in de paragraaf over Stijl, terwijl op de rol van de dandy in de maatschappij uitgebreid wordt ingegaan in de paragraaf Retrospectief.

De component onafhankelijkheid zorgt ervoor dat in de zuiverste definiëring van het dandyisme het bestaan van vrouwelijke dandy's uitgesloten wordt. Sebastian Horsley vraagt zich af: *How can you be detached with a womb?*

De onafhankelijkheid die door de dandy geclaimd wordt, komt voort uit de levensfilosofie waarbij de ik centraal staat (Breward). Een dandy is egocentrisch (Sillevis), op een arrogante, narcistische manier, hij leeft vooral voor zichzelf, tot op, of zelfs voorbij het punt waar hij vrienden verliest (Edwards). De dandy zegt: *To accuse dandies of narcissism or arrogance or grandiosity, they're not aborrations, they're the point. Everybody is narcissistic, it's just the dandy who's honest about it. A narcissist is just someone better looking than you are.* (Sebastian Horsley)

De dandy kiest voor deze levenshouding om te strijden tegen een toenemende mate van oppervlakkig collectivisme, die in de huidige Westerse maatschappij onder andere veroorzaakt wordt door een toenemende mondialisering, consumerisme en coca-colonisatie van de samenleving. Het heersende stereotype, waarin de commercie, de massa, de meerderheid, de macht bezit, wordt door de dandy bevochten door zijn eigen uniciteit te benadrukken. De dandy vecht immers voor vrijheid, onafhankelijkheid van zoveel mogelijk zaken. Hierbij is *wit* zijn belangrijkste wapen.

Onlosmakelijk met onafhankelijkheid verbonden, is een vorm van strijd. Immers, het leven is zo geïstitutionaliseerd, dat eenieder afhankelijk geboren wordt. In de volgende paragraaf gaan we in op de strijd voor onafhankelijkheid die de dandy voert.

Strijd

Le dandyisme provoque une hostilite et une suspicion hostile. (Duo Ravage)

Iedere dandy wordt gekenmerkt door een vorm van strijd. Voor de ene dandy uit dit zich door middel van een wat provocatieve woordkeus, terwijl dit voor een andere dandy bijvoorbeeld door middel van kleding kan zijn. Wanneer we teruggrijpen op het begrip *social competition*, zoals dat is geïntroduceerd in het theoretisch kader van deze thesis, kan deze vorm van strijd enigszins worden verklaard. Immers, de strijd die de dandy voert, is gericht tegen heersende stereotype opvattingen over het leven zelf, gedrag, kleding, maar ook tegen zichzelf, omdat de dandy juist door zijn strijd een onderdeel wordt van het systeem, en tegen de eeuwige verveling die de dandy ervaart. Door deze strijd te voeren profileert de dandy zijn *in-group*, hij probeert zijn waarden in een positief daglicht te stellen ten opzichte van de *out-group*.

Duidelijk anders dan bij het begrip *social competition* is dat de strijd van de dandy, zoals exemplarisch is voor de *raison d'être* van de dandy, geen enkel doel dient. Waar *social competition* normaliter een middel is om een revolutie, of in ieder geval een sociale verandering te bewerkstelligen, daar is dat in het geval van de dandy slechts het geval tot de verandering bereikt is, om vervolgens weer een geheel andere stelling in te nemen. In deze zin van het woord is de dandy een revolutionair te noemen, die continu op zoek is, of beter gezegd, strijd voor, verandering. Met andere woorden, ditmaal afkomstig van John Sillevis: *"De dandy zoekt continu naar de randen van het toelaatbare"* (2006:23). De strijd van de dandy

is hiermee een sociale identificatie waarmee ook zijn andere sociale identificaties doorwrocht zijn. Zoals iedere strijd, zelfs die in stijl, is de strijd van de dandy ook een vruchteloze. Immers, ook hier speelt de harmonische paradox weer een belangrijke rol. De dandy strijdt ervoor dat iedereen uniek is, zoals de dandy dus eigenlijk, om zodra dat gebeurt het tegendeel te beweren. Toch blijft de dandy een eeuwige strijder, een idealist bijna, zonder hoogwaardige groepsidealën, maar met een niet aflatende drang naar vrijheid in de vorm van onafhankelijkheid. De dandy is bereid om hier ver voor te gaan, in sommige gevallen is hij zelfs bereid om er voor te sterven, of, zoals Sebastian Horsley zegt: *"In the end, you have to be prepared to subvert yourself"*. Dit element van zelf-vernietiging speelt een belangrijke rol in de typering van de *in-group* van de contemporaine Londense dandy. *Dandyism can be very self-defeating, dandies are often lonely figures, rather isolated.* (Christopher Breward)

Deze eenzaamheid van de dandy kan op meerdere manieren verklaard worden. Een manier om zijn afgezonderde positie te verklaren heeft te maken met de lage mate van identificatie die sommige dandy's weten te realiseren. Met andere woorden, dandy's hebben, door hun radicale zelf-opvatting en strijdvaardige houding de neiging om een groot aantal mensen af te schrikken. Sebastian Horsley zegt: *"You encourage the right people, you put off the right people"*, een stelling die door de meeste van zijn collega-dandy's (Dutt, Breward, Edwards, Sillevs, French-Hodges) direct onderstreept wordt. De dandy kiest er dus voor om zichzelf te zijn, zonder concessies te doen aan zijn persoonlijkheid die wellicht voor een sociaal-maatschappelijk geaccepteerder of toegankelijker beeld zouden zorgen. Een stilliger manier om dit te zeggen komt eveneens van Sebastian Horsley, die zegt: *"It's better to be hated for what you are, than to be loved for what you are not"*.

Een verklaring voor de isolatie van de dandy kan dus worden gezocht in de onafhankelijkheid waar een dandy voor strijdt. Volledige onafhankelijkheid, van zoveel mogelijk, is alleen te realiseren vanuit een bijzonder eenzame positie. Hoe gemakkelijker een dandy te benaderen is, hoe eenvoudiger hij vrienden maakt, des te afhankelijker zal hij worden. De dandy kiest er dus bewust voor om geen onderdeel van een groep te worden, wat automatisch leidt tot een meer individuele positie. De dandy probeert zich te onttrekken aan biologische of evolutionaire processen van groepsvorming, waarbij hij de mens niet als groepsdier, maar als solitair wezen probeert te zien. Juist in deze houding zit een extreem destructieve component. Immers, als je volledig los van de wereld leeft, dan wordt het moeilijk om te overleven.

Tot slot kan de eenzaamheid van de dandy worden gezien als een pose waarmee bewust afstand wordt gecreeerd, met als doel de *performance* van de dandy verder uit te buiten. Later in dit hoofdstuk wordt uitgebreid geelaboreerd over de *performance* die een dandy uitvoert. Om zichzelf als dusdanig te beschouwen, moet de dandy wel eenzaam zijn, hij wil de enige aanwezige op of in zijn eigen kunstwerk zijn.

Met welke reden de dandy ook solitair is, zijn individualiteit en zijn strijdlust zijn in ieder geval onbetwist. Interessant om te zien is dat de dandy juist door deze sterke afkeer van de *out-group* zichzelf classificeert

binnen een bepaalde *in-group*. Immers, doordat de dandy zichzelf kenmerkt als een afgezonderd, eenzaam, strijdbaar wezen, creëert hij een nieuwe voorwaarde voor definiering. Deze voorwaarde mag dan ook, opnieuw, worden gezien als een vorm van de eerder omschreven harmonische paradox.

Wit

Sebastian: I get a lot of hate mail, people writing to me "I want to kill you".

Jeroen: Why?

Sebastian: I don't know, I'm quite capable of doing it myself, I don't need anybody's help. I always write back to them, I say: Very nice, would you like an appointment?

Wit is een typisch Engels begrip, een scherpzinnige vorm van humor, waarin ironie, opmerkzaamheid en taalvaardigheid samensmelten. Het is een manier van uitdrukken die voor amusement moet zorgen, maar dan wel op een intelligente, scherpe manier. Voor de dandy is *wit* het wapen *par excellence*. *Wit* is voor de contemporaine dandy een verdedigingsmechanisme dat niet alleen terugkomt in de taal van de dandy. Net als de andere eigenschappen van de dandy manifesteert het begrip zich in taal, gedrag, kleding, eigenlijk in de volledige levenshouding van degene die het dandyisme als filosofie heeft geadopteerd. De reden dat *wit* voor de dandy bij uitstek het geschikte wapen is, komt voort uit een aantal redenen.

Ten eerste probeert de dandy ten allen tijde de waarheid te veranderen, te transformeren. Humor, zeker in de vorm van *wit*, is een zeer geschikt middel om de waarheid een ander aanzien te geven. *We laugh at the moral earnestness of an author, but we take seriously what is presented lightly.* (Sebastian Horsley). Dit citaat van Sebastian Horsley geeft opnieuw de harmonische paradox weer die zo kenmerkend is voor de dandy. Enerzijds probeert de dandy door middel van zijn *wit* de uiterst serieuze kant van het leven belachelijk te maken, anderzijds wil hij toch ook dat zijn opvattingen serieus worden genomen. *Wit* is in deze context echter meer dan een krachtig stijlfiguur.

Ten tweede is *wit* namelijk een manier om, zonder onbeleefd te zijn, mensen uit te dagen of zelfs voor schut te zetten. Een subtiele opmerking met *wit* heeft daardoor meer effect dan een vuistslag zonder. Voor *wit* is intelligentie vereist, een zekere opmerkzaamheid, maar vooral ook de juiste houding en timing. Met de juiste houding wordt bedoeld dat de opmerkingen vaak ook gericht zijn tegen de dandy zelf. De dandy kan zichzelf immers niet serieus nemen, alhoewel het dandyisme zelf een uiterst serieuze aangelegenheid is.

Tot slot is *wit* een aangename manier om te strijden tegen verveling in letterlijke zin. Net zoals de dandy zich groen en geel ergert aan de nietszeggende gesprekken en levens van sommige van zijn medemensen, zo geniet hij van de kleine pareltjes die er zo nu en dan uit zijn brein (en mond) voortkomen.

Mannelijkheid?

Well it's a mix of New York street slang and Jamaican street slang and it's used by everyone you know, whites and blacks, posh or poor, they all say battyboy, to me, when I walk down Oxford Road, really. Looking less laddish or less manly, will solicit attention, usually from young men, you know, teenagers, kids. It's a comment without saying anything, when I walk past a group of young men together, they will say something, because to let me pass without comment is an effroc, I've made my comment by looking the way I do. (Dickon Edwards)

Er zijn veel vooroordelen aangaande dandy's. De twee meest voorkomende betreffen de kleding en de geaardheid van de dandy. Over het algemeen wordt aangenomen dat de seksuele voorkeur van een man die aandacht aan zijn uiterlijk besteed, op een manier die visueel gezien duidelijk is voor anderen, uitgaat naar mannen. Het is echter nog maar dat vraag of een dandy per definitie homoseksueel is, en uitsluitend bezig met kleding, dag in, dag uit. Om te kunnen onderzoeken waar deze vooroordelen vandaan komen, moet eerst worden beargumenteerd wat het begrip sexualiteit met het dandyisme te maken heeft, om vervolgens het gedrag van de dandy met betrekking tot kleding te definiëren. Het begrip sexualiteit kan zowel in brede als in enge zin geïnterpreteerd worden. In enge zin heeft het te maken met de seksuele voorkeur van een persoon, terwijl het in brede zin juist een concept is waarbinnen bijvoorbeeld genderverhoudingen ook benoemd worden. De smalle definiering is in dit kader wellicht wat te smal, terwijl de brede definiering hier juist te veelomvattend is. De dandy is altijd een man, zo is al beargumenteerd, waardoor met name gesproken wordt over de term mannelijkheid. Een meer gangbaar begrip in de wetenschap is dan de noemer masculiniteit. Deze term is in dit kader veel exacter en bruikbaar en zal in het vervolg van dit schrijven dan ook gebezigd worden.

There has to be a sense of being on the outside of general things but at the same time an interest in maintaining your appearance. And it's usually about clothes really, but it's still very much an anti-masculine thing. The dandy is always feminine. There is always a sense of emasculation going on. You can't have a macho dandy. You can be aggressive, and you can even have fights, but there's still a sense that you're not quite like other man in that way. So there will always be a feminizing side to the dandy, even the most bitch one. (Robin Dutt)

Masculiniteit, zoals beschreven in het theoretisch kader, maar ook zoals in bovenstaand kader duidelijk wordt, is geen vastomlijnd iets. De perceptie van het begrip verschilt van persoon tot persoon, maar ook binnen verschillende culturen is er sprake van wisselende opvattingen betreffende masculiniteit. De overheersende opvatting over masculiniteit wordt dan *hegemonic* genoemd, terwijl de opvatting van de minderheid *subordinate* (letterlijk: ondergeschikt) wordt gelabeld. Alhoewel masculiniteit en mannelijkheid absoluut niet hetzelfde zijn, wordt over het algemeen de *hegemonic performativity* (het geheel van overheersende normen aangaande masculiniteit, zie theoretisch kader) als "mannelijk" ervaren. Saltzman Chafetz heeft in de jaren '70 een onderzoek gedaan naar de traditionele (lees:

hegemonic) kenmerken van masculiniteit. Hierbij is zij tot een opsomming van een zevental *hegemonic* kenmerken van masculiniteit gekomen, dat in het theoretisch kader al is benoemd, maar voor de volledigheid hier nogmaals wordt weergegeven (1974:35-36):

1. *Physical -- virile, athletic, strong, brave. Unconcerned about appearance and aging;*
2. *Functional -- breadwinner, provider for family as much as mate*
3. *Sexual -- sexually aggressive, experienced. Single status acceptable;*
4. *Emotional -- unemotional, stoic, don't cry;*
5. *Intellectual -- logical, intellectual, rational, objective, practical,*
6. *Interpersonal -- leader, dominating; disciplinarian; independent, free, individualistic; demanding;*
7. *Other Personal Characteristics -- success-oriented, ambitious, aggressive, proud, egotistical, ambitious; moral, trustworthy; decisive, competitive, uninhibited, adventurous*

Uiteraard zegt deze lijst niet alleen iets over de *hegemonic*, maar minstens zoveel over de *subordinate* opvattingen rondom masculiniteit. Wanneer bovenstaande opsomming kan worden gezien als normatief voor de traditionele opvatting over masculiniteit, dan kan aan de hand van dit model worden getoetst of de contemporaine dandy een *hegemonic* of juist een *subordinate* masculiniteitsopvatting heeft. Vanuit deze constatering kan verklaard worden hoe de vooroordelen rondom de masculiniteit van de dandy zijn ontstaan.

In de eerste categorie, *physical*, wordt direct een dissonant zichtbaar. Volgens Saltzman Chafetz is de *hegemonic* opvatting hier dat de man fysiek sterk moet zijn, atletisch, sterk en moedig. Ook houdt dit man-type zich niet of nauwelijks bezig met uiterlijke verzorging. Alhoewel het voor een dandy onmogelijk is om dik te zijn (zie de paragraaf over onafhankelijkheid), hecht de dandy geen waarde aan fysieke kracht. De component moet daarentegen is wat lastiger te vatten. Immers, de dandy bezit niet bepaald een leeuwenhart als het aankomt op fysiek geweld, maar er is behoorlijk wat moed voor nodig om je gekleed als de gemiddelde dandy (interessante contradictie!) op straat te begeven. Tot slot wordt er gesproken over het niet bezig zijn met uiterlijke verzorging. Alhoewel het begrip metrosexueel, dat de laatste jaren enorm in opkomst is, veel te mainstream is voor de dandy, kan wel worden beargumenteerd dat de dandy meer aandacht aan zijn uiterlijk besteed, of beter gezegd, zich meer bewust is van zijn uiterlijk, dan gemiddeld. Dit aandacht besteden aan het uiterlijk heeft namelijk vooral betrekking op de bewuste keuzes die een dandy maakt. Het enorme bewustzijn waarmee de dandy leeft heeft uiteraard ook betrekking op de keuzes die de dandy maakt ten opzichte van zijn uiterlijk. Er is dus wel te beargumenteren dat de dandy binnen de categorie *physical* aan bepaalde mannelijke waarden voldoet, maar wat vooral zichtbaar wordt is dat de dandy hierin minder *hegemonic* en meer *subordinate* is.

De tweede categorie, *functional*, zal door de meeste dandy's als een belediging worden opgevat. Immers, het familie-leven wordt door de dandy verafschuwd; *The only way you'd see a dandy push a pram is into the Theems* (Sebastian Horsley), de dandy wil immers onafhankelijk zijn van zoveel mogelijk. Een kind, of

erger nog, een gezin, kunnen hier met geen mogelijkheid in passen. Echter, nog los van de functie die de man volgens de *hegemonic performativity* binnen het model van Saltzman Chafetz dient te hebben, is functie *not done* voor de dandy. Immers, “functie” of “functioneel” suggereert impliciet “doen”, terwijl een dandy alleen wil “zijn”. Hij wil geen functie hebben, omdat hij een reflectie wil zijn van het leven zoals hij dat ziet, en het leven is zinloos, aldus de dandy. Daarbij heeft de dandy een hekel aan zaken die hem worden opgelegd, zoals in dit geval de rol van partner of kostwinner. Anderzijds heeft de dandy wel degelijk een functie, of beter gezegd, wil hij wel degelijk een functie hebben. Immers, de dandy probeert door zo betekenisloos mogelijk te leven toch op zijn manier om zin aan het leven te geven. Conclusie: Ook in deze categorie zijn de waarden van de dandy duidelijk *subordinate*.

De derde categorie, *sexual*, gaat over de overheersende waarden op het gebied van sex. Op dit gebied is er absoluut veel te vertellen over de contemporaine dandy. Doordat de dandy probeert om volledig afhankelijk te zijn van onder andere zijn lichaam, is de dandy in combinatie met sex een even interessant als divers thema. Qua seksuele voorkeur varieert de dandy van a-seksueel via biseksueel tot *try-sexual* (*try everything* - Robin Dutt). Er is geen absolute waarde vast te stellen voor de geaardheid van de dandy. Dat hij altijd homoseksuele voorkeuren zou hebben is dus pertinent onjuist. Wel is duidelijk dat de dandy ook in dit opzicht geen enkele moeite doet om zich aan het *hegemonic* stereotype van een man te conformeren. Om een kleine opsomming te geven: Sebastian Horsley heeft een voorkeur voor het bezoeken van prostituees, is zelf ook escort geweest, heeft sex met mannen gehad maar heeft daarnaast wel een vriendin, Stephen Calloway heeft een vrouw en een minnares en Dickon Edwards is a-seksueel. Robin Dutt is nog lastiger te categoriseren wanneer hij zegt *trysexual* te zijn. Zijn opvatting over (hetero)sexualiteit? *When you have a man and a woman, and you take away the woman, the man will fuck a man. Take away the man and he will fuck a sheep* (Robin Dutt). Uiteraard komt de seksuele voorkeur van een dandy niet voort vanuit het dandy-zijn, maar de manier waarop de dandy met sex omgaat absoluut wel. Immers, hierin probeert de dandy ook zoveel mogelijk onafhankelijk te zijn, van zoveel mogelijk. Toch is in deze categorie de harmonische paradox niet uit te sluiten. Juist doordat de dandy geneigd is om zijn lichaam te ontkennen, zoals dat ook werd beschreven in de paragraaf over onafhankelijkheid, wordt hij afhankelijk van zijn lichaam. Immers, enerzijds zegt de dandy dat hij zijn lichaam niet nodig heeft, en uit hij dit door te engageren met redelijk deviante vormen van sexualiteit, anderzijds heeft de dandy zijn lichaam ontegenzeggelijk nodig voor het bedrijven van deze seksuele varianten. Toch is het lastig om te beargumenteren of de dandy seksueel gezien nu juist *hegemonic* of *subordinate* is. Volgens Saltzman Chafetz is de dandy zeker als *hegemonic* te definiëren. De dandy is namelijk in de meeste gevallen (de asexualiteit uitgezonderd) seksueel agressief en zeer ervaren. Zijn status als *single* is eveneens onomstreden. Toch zal over het algemeen worden aangenomen, door de groep mensen die door dandy's waarschijnlijk als plebejeers zal worden omschreven, het gros van de mensen dus, dat de dandy op deze categorie duidelijk *subordinate* is. Wat hier plaatsvindt is een bijzonder interessant fenomeen, dat door Tajfel en Turner wordt geduid volgens de term *social comparison* (1986). Hierbij vergelijkt een sociale groep (in dit geval de niet-dandy's) zich met de sociale groep dandy's, met als resultaat dat de dandy, ondanks zijn objectief *hegemonic* waarden op het gebied

van seksualiteit toch als *subordinate* wordt gezien. Met andere woorden, de dandy wordt hier gestigmatiseerd.

De vierde categorie, *emotional*, impliceert dat mannen, om als mannelijk ervaren te worden door de *hegemonic* meerderheid, niet mogen huilen, ze moeten bijna stoicijns zijn onder emoties. Op dit gebied is de dandy zijn *performance* volledig *performative*. De dandy wil altijd controle houden over de situatie, vrij zijn van de (biologische) verplichting van emotie. Hij zal dan ook altijd proberen om zijn emoties zo veel mogelijk onder controle te houden. Op dit gebied lijkt de dandy dus te voldoen aan het beeld van "de ideale man", als we de *hegemonic* waarden van Saltman Chafetz als dusdanig zouden interpreteren.

Ten vijfde wordt het begrip *intellectual* genoemd. Alhoewel de dandy's die als respondenten in dit onderzoek zijn meegenomen allemaal ver boven het gemiddelde zullen scoren op dit gebied, lijkt de intentie van Saltman Chafetz hier niet uitsluitend op het gebied van intelligentie te liggen. De begrippen rationeel, objectief en praktisch zijn van eenzelfde orde als het woord functioneel, dat bij de twee categorie is beschreven. De dandy is allesbehalve weldenkend, hij zal nooit en te nimmer te beschuldigen zijn van een objectieve kijk op zaken, en praktisch is de laatste reden voor een dandy om iets te gaan doen. Anderzijds is de dandy bijzonder rationeel in alle keuzes die hij maakt, bijvoorbeeld voor zijn uiterlijk, maar ook in wat hij zegt, hoe hij iets zegt, tegen wie hij het zegt. De dandy is niet te betrappen op emotie, zoals we ook in de beschrijving van de vierde categorie hebben kunnen lezen. Het begrip logica tenslotte, is niet bepaald op de dandy van toepassing. Integendeel, de dandy probeert juist met alle wetten van logica te spotten, hij gaat tegen de stroom in, *a rebours*. Hiermee weegt het eindoordeel over deze categorie licht over in het voordeel van *subordinate*.

Als een-na-laatste noemt Saltman Chafetz *interpersonal* als eigenschap die als mannelijk wordt ervaren. Hieraan gekoppeld worden termen als: leider, dominant, vrij, onafhankelijk, individualistisch en veeleisend. De dandy werd in de tijd van Brummel omschreven als een *leader of fashion*, maar tegenwoordig is de dandy meer een leider zonder volgelingen. Immers, elke volgeling die de dandy als leider serieus heeft genomen is zelf dandy geworden, en daarmee geen volgeling meer. Volgelingen die geen dandy zijn geworden daarentegen, kunnen niet serieus worden genomen als volgelingen. Daarbij is de dandy veel te dominant om anderen in zijn omgeving te tolereren. De begrippen vrij, onafhankelijk, individualistisch en veeleisend zijn gemakkelijker te plaatsen, en hoeven eigenlijk niet eens toegelicht te worden.

Tot slot wordt een algemene categorie samengesteld waarin de overige kenmerken naar voren komen die als mannelijk worden ervaren. *success-oriented, ambitious, aggressive, proud, egotistical, moral, trustworthy, decisive, competitive, uninhibited, adventurous*. Van deze keur aan eigenschappen zal een klein deel de dandy absoluut passen, zoals *proud, egotistical* en *adventurous*, terwijl de andere eigenschappen met geen mogelijkheid met de dandy te combineren zijn. Immers, de dandy is allesbehalve succes-georiënteerd, en van ambitie is de dandy ook niet te beschuldigen. Hij probeert juist

in te gaan tegen de, in zijn ogen, veridealiseerde beelden van ambitie en het bijbehorende succes. In deze laatste categorie is de dandy zodoende te kwalificeren als *subordinate*.

Nu alle categorieën van masculiniteit zijn beschreven, kan de vraag beantwoord worden waar de vooroordelen over de contemporaine dandy vandaan komen. Als we teruggaan naar de beschrijving van de *social identity theory*, dan wordt daarin benoemd dat gender, waarmee ook seksualiteit wordt bedoeld, een van de belangrijkste sociale identificaties is waarop het accentuerings-effect optreedt. Wanneer we dit gegeven combineren met de derde categorie van Saltman Chafetz, seksualiteit, en dan zien hoe de *performance* van de dandy is ten opzichte van de *performativity*, waarin hij absoluut *subordinate* te noemen is, dan is het een understatement om te zeggen dat het niet onlogisch is dat de dandy juist op dit kenmerk gediscrimineerd wordt. Dat de *performance* van de dandy op andere kenmerken wel als *hegemonic performativity* kan worden gezien maakt hierin duidelijk weinig uit. Dit levert een interessante these op voor de theorie van Saltman Chafetz. Alhoewel het wellicht wat mager en eenzijdig is, levert de analyse, gecombineerd met beide theorieën, bewijs voor een verschil in wegingsfactor van de verschillende categorieën. Sterker nog, het lijkt evident dat de categorie seksualiteit een veel prominentere plaats inneemt wanneer het discriminatie van mannen betreft dan de andere categorieën. Uiteraard moet, om dit daadwerkelijk te bewijzen, nog (uitgebreid) vervolgonderzoek uitgevoerd worden.

Retrospectiviteit

So I think, something that interests me, that there is a line, a familiar line that goes throughout history and links all dandies to the same tree, to the same line, and it crosses nationality, age, everything... (Robin Dutt)

De harmonische paradox is, zoals gezegd, een rode draad in het maatpak dat de *in-group* van de contemporaine Londense dandy vormt. Een belangrijk element waarin dit terugkomt, zoals hierboven door Robin Dutt wordt omschreven, heeft te maken met de historie. Doordat iemand zichzelf dandy noemt, of liever nog, als dandy manifesteert, presenteert hij zich als onderdeel van een ruim twee eeuwen oude traditie. Hoewel deze traditie zichzelf continu hernieuwd en de individuen binnen deze levenswijze de vernieuwingsdrang wellicht nog sterker hebben dan de traditie zelf, zijn er toch bepaalde overeenkomsten te noemen, al was het alleen maar in de naamgeving van de groep. Zo kan ook in het verleden kijkend worden geconcludeerd dat de dandy over het algemeen een trendsetter is, hoe (harmonisch) paradoxaal dat ook mag klinken. Immers, de dandy probeert los te staan van de (mode-)wereld, maar wordt, vaak zelfs tegen wil en dank, tot icoon van hetgeen hij het meest veracht, mode, verheven.

Een ander retrospectief punt van de dandy komt naar voren in zijn keuze voor bepaalde kleding en bepaald gedrag. De dandy hecht veel waarde aan relatief formele omgangsvormen, die onder andere tot uiting zijn gekomen in de communicatie (schriftelijk als verbaal) met de dandy's. Eén van de belangrijkste observaties is bijvoorbeeld dat alle dandy's een bijzonder elegante manier van voortbewegen hebben, die

wellicht het best als “gecontroleerd elegant” kan worden omschreven. Daar komt bij dat de verregaande beleefdheid van de dandy’s eigenlijk “niet van deze tijd” was. Stuk voor stuk waren ze uiterst beleefd, op een manier die deed denken aan lang vervlogen tijden, waarover bijvoorbeeld in de boeken van Oscar Wilde kan worden gelezen. Een laatste element waarin de retrospectieve houding van de meeste dandy’s kan worden teruggevonden, is in de kleding die een aantal (Dickon Edwards, Robin Dutt, Stephen Calloway) van de respondenten droeg. In deze drie gevallen droegen de respondenten ofwel uitsluitend, of veelvuldig, kleding met een zogenaamd *vintage* karakter, kleding dus die in Nederland als tweedehands wordt bestempeld. Voor Stephen Calloway geldt zelfs dat hij een garderobe heeft van meer dan 200 kledingstukken met historische waarde (feitelijk dus antiek), die hij, al dan niet zelf, restaureert met het doel om de stukken weer te dragen.

De dandy is hiermee feitelijk een anachronisme; Hij past eigenlijk niet helemaal in deze tijd, maar is hier wel. In welke tijd past de dandy dan wel? Enerzijds verwijst de dandy continu naar het verleden, en hij is door een onzichtbare lijn, die we hier proberen vast te stellen, verbonden aan de dandy’s die hem voor gingen. Anderzijds is de dandy *avant-garde*, hij loopt voorop, hij ontdekt nieuwe dingen, is een bedenker, een schepper. Retrospectiviteit is daarom ook enorm belangrijk voor de contemporaine dandy. Een dandy wil continu uitvinden en heruitvinden, hij wil zaken een nieuwe betekenis geven, een betekenis die het oorspronkelijke object (of subject) nooit eerder heeft gehad. Om dit te kunnen doen is het van levensbelang om zowel de geschiedenis te kennen, als de toekomst te verkennen. Ook in retrospectief opzicht voert de dandy dus een strijd, met zichzelf, maar ook met de wereld om hem heen. Hij maakt hierbij gebruik van de eerder genoemde middelen, *wit*, uniciteit, stijl en (uiteindelijk) zelfvernietiging. Zoals hierboven ook opgemerkt, is ook in de kleding van de dandy te zien dat hij retrospectief is.

Kleding

Dandyism is more about style than about fashion. (Christopher Breward)

And the dandy doesn't sit around thinking: oeofoe, have I got three buttons on my cuff or am I wearing the right tie? That's what fucking old ladies do. It has nothing to do with that. Dandyism is about rebellion, it's about defiance, it's about "FUCK YOU!" you know.[...]Do you think I struggled through all this disapproval, all this hostility, being bullied and laughed at, I mean, only to arrive at another form of convention about how my fucking shirt is tied. They're just a bunch of wankers you know. They're just fops, that's what they are. (Sebastian Horsley)

De dandy en mode worden vaak onterecht opgevoerd als eeneiige tweeling. Niet is echter minder waar. Toch speelt kleding, wat iets totaal anders is dan mode, een belangrijke rol voor de dandy. Wanneer de metafoor van de strijdende dandy, die strijd met *wit* als een van zijn voornaamste wapens (zie paragraaf Strijd/ Paragraaf Wit), verder wordt doorgevoerd, mag kleding worden gezien als zijn harnas, hetgeen dat hem beschermt tegen aanvallen vanuit de maatschappij, terwijl het tegelijkertijd (zie hier ook weer de harmonische paradox) ook weer de aanleiding kan zijn voor de agressor. Echter, mode

neemt voor de dandy een aanzienlijk minder belangrijke plaats in dan op het eerste gezicht wellicht gedacht wordt. Het begrip "stijl" neemt een substantieel grotere plaats in. Sterker nog: "*Dandyism hasn't got anything to do with fashion, it's the antithesis of fashion*", aldus Sebastian Horsley.

Het verschil tussen stijl enerzijds en mode anderzijds is groot. Stijl heeft te maken met individualiteit. Verschillende dandy's (Christopher Breward, Robin Dutt, Sebastian Horsley) geven aan dat dandy's ook (juist) naakt te herkennen zouden zijn, eenvoudigweg doordat de dandy ten opzichte van andere mannen een *surplus* aan stijl tentoonspreidt.

"And you can tell another dandy simply by the walk and the traits." (Robin Dutt)

De dandy probeert zich door zijn stijl te wapenen tegen de middelmatigheid van het bestaan en de vergankelijkheid van mode (Oscar Wilde: "*Fashion is something so ugly they have to replace it every six months*", Jean Cocteau: "*We must be so sorry for fashion, she has such a short time to live.*"). Mode heeft immers te maken met *tribal identity*, het opgeven van individualiteit, en dat is precies wat de dandy niet wil. Een dandy wil juist zoveel mogelijk onafhankelijk zijn. Het is belangrijk om er uit te zien als "*one of those, instead of one of them*" zoals Peter French-Hodges het zeer treffend weet te omschrijven (zie kader).

Peter French-Hodges vertelt mij hoe hij, samen met zijn vrouw Caroline, zijn appartement in Londen verlaat. Wanneer zij langs een steiger komen waar twee bouwvakkers puin van af aan het gooien zijn, roept een van de bouwvakkers: *O, be careful not to hit one of those!*, daarbij op Peter doelend. Voor de niet-Engelsen onder ons: met *one of those*, wordt bedoeld: een van die unieke, onvervangbare exemplaren, terwijl een *one of them* een vervangbaar iets, een duidelijk groepslid wordt bedoeld.

Opnieuw komt hierin de eerder genoemde hang naar uniciteit naar voren, een dandy strijdt om zich te onderscheiden. Dit onderscheiden doet hij door middel van zijn stijl, die op zijn beurt weer zichtbaar wordt in zijn kleding, zijn houding, zijn gedragingen, zijn hele levensstijl. Zo kan het ook dat Dickon Edwards zegt: "*everything you need to know can be found by just looking at me*". Wanneer wordt gevraagd naar uitleg, geeft hij aan: "*that's about projecting the way you feel internally and the idea that self has on the external image.*"

Dat de dandy zich voor zichzelf kleedt, en niet voor anderen, dat bewijst Stephen Calloway, wanneer hij zichzelf citeert: *Right now, I'm wearing a beautiful waistcoat, even though I know I am on the radio.*

Alhoewel de dandy wel te herkennen is aan zijn kleding, of eigenlijk manier van kleden, kan hij er niet door getypeerd worden. Het is onmogelijk om een bepaalde combinatie van kledingstukken te benoemen als "de kleding van de dandy". Daar waar in de tijd van bijvoorbeeld Brummel de definiering van de dandy nog redelijk concreet en vastomlijnd was, daar heeft het Postmodernisme er voor gezorgd dat de

contemporaine dandy veel moeilijker onder een concrete noemer te vatten is. De overvloed aan diversiteit die het Postmodernisme met zich meebrengt betekent een even zo grote verscheidenheid aan uitingsvormen. Zelfs binnen deze verschillende uitingsvormen zijn de kaders ontzettend vrij. Voor de contemporaine dandy houdt dit onder andere in dat hij erg veel vrijheid geniet als het gaat om de manier van kleden. Er zijn geen regels meer voor hoe de dandy zich moet kleden, terwijl de te overschrijden grenzen nog altijd bestaan. De contemporaine dandy kan zich dus in jeans vertonen (in vroeger tijden was dit ondenkbaar), maar ook in een pak, in een jurk, zelfs in een combinatie van de drie. Eigenlijk kan alles waarmee de contemporaine dandy zijn eigen persoonlijkheid uit worden gezien als “geschikte kleding” of “dandy-kleding”. Met andere woorden, de dandy is in zijn kledingstijl (nog) individueler, (nog) eclecticischer geworden. Logischerwijs volgen hieruit meerdere vragen. Immers, kan een dandy nog wel als dusdanig herkend worden aan de hand van zijn kleding? En wanneer dit het geval is, hoe is de dandy dan te herkennen? Is kleding eigenlijk nog wel een (integraal) onderdeel van de social identity van de contemporaine dandy? Zo ja, op welke manier dan?

Om een antwoord te kunnen geven op bovenstaande vragen is het belangrijk om terug te kijken naar de *social identity* van de contemporaine dandy. Uit welke kenmerken is deze sociale identiteit opgebouwd? In dit stuk is beargumenteerd dat de belangrijkste kenmerken, anders dan stijl, samen te vatten zijn onder de noemers: zelfbewustzijn, onafhankelijkheid, strijd, *wit*, seksualiteit en retrospectiviteit, alles overkoepeld door de harmonische paradox. Een belangrijk kenmerk van de dandy is ook dat hij probeert alles wat hij doet een logisch gevolg wil laten zijn van wie hij is. Kort gezegd kan dus worden geconcludeerd dat de dandy simpelweg elk van bovengenoemde aspecten van het dandyisme integreert in zijn kleding. In de hierop volgende volgende tekst zal worden beargumenteert hoe de dandy dit doet. Hierbij zal zoveel mogelijk worden geprobeerd om een visuele analyse te koppelen aan een theoretische analyse. Anders gezegd, wat zijn de visuele aspecten van het dandyisme, en hoe verhoudt zich dit tot de gegevens vanuit het onderzoek? Tot slot zal worden beargumenteerd wat de resultaten van deze analyse zijn voor de *in-group identification* van de contemporaine dandy.

De harmonische paradox vormt opnieuw de basis voor voornoemde kenmerken. Visueel gezien komt dit naar voren, zoals Robin Dutt het verwoordt, door: *mixing times and era's and things that shouldn't be put together. East with west or dots with stripes or things that they've been told should not be put together*. De contemporaine dandy laat schijnbaar tegenstrijdige kledingstukken, motieven of stoffen toch in harmonie met elkaar samengaan. De dandy wordt hierdoor soms als een vernieuwer gezien, als een mode-voorbeeld, terwijl hij eigenlijk *avant-gardistisch* is tegen wil en dank. Dat de modewereld hem adopteert en zijn stijl steelt, is niet het initiele doel van de contemporaine dandy, integendeel. Dit komt ook naar voren in de uitspraak van Robin Dutt, die zegt: *“...and it's not to attract the girls. Primary, the first thing is not visual, it's sensation, a feeling, a tactile, and also in harmony with how you feel inside. I really couldn't care if there's a place empty of people, at night and the moon has been switched off. Picture that. I'd still dress in my clothes.”* Hiermee wordt duidelijk dat de harmonische paradox niet alleen binnen de dandy bestaat, maar dat de *out-group* hier ook in participeert. Door de *out-group* wordt de dandy namelijk

gezien als een ostentatieve man die zich uitsluitend bezighoudt met kleding vanuit een externe motivatie, terwijl de dandy juist vanuit zichzelf goed gekleed voor de dag wil komen, hij heeft totaal geen boodschap aan de mening van de ander.

Een voorbeeld van de harmonische paradox is ook zichtbaar in de pakken van Sebastian Horsley. Sebastian Horsley draagt uitsluitend pakken, wat op zich een bijzonder traditionele manier van kleden is. Echter, doordat hij in zijn keuze van bepaalde stoffen (bijvoorbeeld een pak van *metallic* rode pailletten) zich volledig afzet tegen deze traditie, wordt de harmonische paradox zichtbaar.

Een zelfde soort paradox wordt gecreëerd door de herwaardering van betekenissen van bepaalde kledingstukken. Zo is Peter French-Hodges zo nu en dan te bewonderen op zogenaamde *co-respondent* schoenen, schoeisel dat in vroeger tijden uitsluitend werd gedragen door de schuldige in een rechtszaak.

Een ander voorbeeld komt van Robin Dutt, die als professor werkt aan een universiteit in Londen. Deze universiteit is gevestigd in een 18^e eeuwse pand, en kan dus met recht worden gezien als een redelijk traditionele omgeving. Wanneer Robin 's ochtends om 11 uur met zijn PVC-pak, dat natuurlijk piept en kraakt, het is immers plastic, door het gebouw loopt, kan hij er op rekenen dat hij de aandacht op zichzelf vestigt. De connotatie die PVC duidelijk heeft, is er een van sex en sadomasochisme, maar door dit pak op deze tijd en plek te dragen, krijgt het een nieuwe betekenis, de initiele connotatie wordt gereïficeerd tot iets nieuws:

But the PVC still gets the look. I remember the other day I wore the PVC suit, to the club, but it was eleven o'clock in the morning, and everybody was in their suits, so I went through the room, squeaking, because PVC squeaks, and everyone stopped, and looked, like which kind of sex doll is coming round the corner. It is interesting how clothes can be very sexed. The material can be sexed, and the time of day can be sexed. PVC, if you ask most people to say day or night, they would say night. Because it has a time, clothes have a time, they're not just for protection or function.

Toch is het niet alleen de harmonische paradox die zichtbaar is in de kleding van de dandy. Ook andere kenmerken van de sociale identiteit van de dandy zijn verweven in zijn kleding. Zelfbewustzijn, onafhankelijkheid, strijd, *wit*, seksualiteit, retrospectiviteit, ze komen allemaal terug in wat de dandy draagt.

Het zelfbewustzijn van de dandy is bijvoorbeeld in het geval van Robin Dutt te zien aan details, en daardoor ook aan zijn algehele houding. Robin Dutt vertelde bijvoorbeeld dat hij de deur niet uitgaat zonder iets om zijn nek te doen. In zijn geval is dit meestal een shawl. Het gevolg van het dragen van een sjaal is dat je wordt gedwongen om je hoofd rechter te houden, bijna in je nek, waardoor je complete houding, en daarmee je gevoel, veel zelfbewuster wordt. Daarbij is het zelfbewustzijn van een dandy

uiteraard terug te vinden in het feit dat hij altijd, elke dag weer, er extreem bewust voor kiest om een bepaalde outfit te dragen. De dandy zal nooit zomaar iets uit de kast trekken, integendeel. Immers, zijn kleding is onderdeel van zijn kunst, van zijn levenswerk, waardoor op dat gebied niks aan het toeval wordt overgelaten.

Dat de dandy onafhankelijk is in zijn kleedgedrag mag op dit punt in de tekst als bekend veronderstelt worden. De dandy kan niet bestaan zonder zijn onafhankelijke kledingkeuze. Als de dandy zich niet meer onderscheidt, zich niet meer onafhankelijk, volledig vrij, opstelt door middel van zijn kleding, dan is hij geen dandy meer. Opnieuw doet de harmonische paradox opgeld. De dandy kan niet gedefinieerd worden aan de hand van zijn kleding, maar is geeneens een dandy zonder zijn onafhankelijke dracht.

Al eerder in de tekst, in de paragraaf Strijd, werd gesproken over de kleding van de dandy als harnas. In deze paragraaf werd ook de harmonische paradox hieromtrent benoemd. Enerzijds vormen kleren aanleiding voor de *out-group* van de dandy om hem te kleineren, anderzijds wapent de dandy zich door middel van, of met behulp van zijn kleding tegen deze outgroup. Een mooi visueel voorbeeld van de dandy als strijder wordt gegeven door de mode-ontwerper Karl Lagerfeld. Het dragen van een zonnebril, zogenaamde vechthandschoentjes, veel leer, zware laarzen en kleding die als een harnas om het lichaam zit, het kan allemaal worden geattribueerd aan zijn houding als strijdende dandy, het houdt mensen op een afstand. Over deze afstand zegt Robin Dutt: *“There is a barrier to most dandy’s. Ostensibly it’s first felt by clothes, I mean, you understand, you are working on this, but to ordinary persons, clothes are a barrier. Clothes are not always welcoming in.”*

Zelfs de eerder genoemde eigenschap *wit* komt naar voren in de kleding van de dandy. Zo had Peter French-Hodges bij de opening van de expositie “De Ideale Man” schoenen aan met een luipaardmotief. Toen iets over deze schoenen werd opgemerkt, wist Peter te vertellen dat de veters waren gemaakt van de ingewanden van de welpjes. *Wit* in kleding kan ook zijn: een onwaarschijnlijk geachte combinatie van motieven, een paar rode sokken onder een verder rustig pak of het dragen van PVC binnen een anders dan gebruikelijke context. Het belangrijkste is dat de dandy zichzelf niet te serieus neemt, ook in zijn manier van kleden zoekt een dandy altijd naar een manier om de ernst van de situatie zowel te benadrukken als belachelijk te maken.

In een eerder kader is al bergumentteert hoe de seksualisering van kleding zich manifesteert door materialen (in voorgaand voorbeeld PVC ten opzichte van een traditionele stof, zoals bijvoorbeeld tweed), locaties (in dit geval een universiteit ten opzichte van een (sex)club)) en tijden (de ochtend ten opzichte van de avond) te mixen. Kleding kan echter ook gesexualiseerd zijn, dat wil zeggen “een sexuele lading hebben”, wanneer een man traditioneel vrouwelijke kledingstukken draagt. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de transseksueel, die uiteraard op geen enkele manier met de dandy te verwarren is. Een transseksueel laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Het betreft dan immers een man die zich als

vrouw kleedt, of vice versa. De dandy daarentegen laat zich niet leiden door de *hegemonic* opvattingen over masculiniteit of feminiteit, hij probeert juist cognitieve dissonantie te veroorzaken. Zoals ook al beargumenteerd in de paragraaf over mannelijkheid, lijkt *subordinate* masculiniteit een belangrijke factor op het gebied van discriminatie van mannen. Wanneer deze *subordinate* masculiniteit zich op een dermate evidente manier manifesteert als door middel van kleding, dan lijdt dit niet alleen tot de eerder genoemde discriminatie en bedreiging, maar ook tot een gemakkelijke manier om deze cognitieve dissonantie te veroorzaken. Zoals al eerder gezegd, de kleding van de dandy is zowel zijn harnas als de reden van alle aanvallen op de dandy.

Retrospectiviteit is het laatste begrip dat steeds weer terugkomt als we het over de *in-group* van de contemporaine dandy hebben. De contemporaine dandy is altijd gelieerd aan eerdere generaties van dandies, hij is onderdeel van een traditie die inmiddels al meer dan twee eeuwen teruggaat. Echter, zoals al eerder is geconstateerd, is de verschijningsvorm van de dandy de afgelopen tweehonderd jaar ingrijpend veranderd, hij is lang niet meer zo uniform als vroeger. Toch zijn er bij vrijwel elke dandy nog verwijzingen naar het verleden te zien in zijn kleding. Een goed voorbeeld hiervan wordt gegeven door Stephen Calloway, die een enorme collectie antieke kledingstukken heeft. Het grootste gedeelte van deze kledingstukken heeft hij laten restaureren om ze vervolgens zelf te dragen. Echter, ook op andere manieren laat de dandy zien dat zijn kleding onderdeel is van een historische traditie. Hierbij kan worden gedacht aan het traditionele mannenpak, dat in de huidige vorm is uitgevonden door Beau Brummel (Cicolini 2006, Hielkema 1989a, Moers 1960, Sillevius 2006), dat in een hergewaardeerde vorm wordt gedragen door onder andere Sebastian Horsley en Christopher Breward.

Met deze uiteenzetting is een antwoord gegeven op de vragen die in de inleiding van deze paragraaf zijn gesteld. De vraag die nu nog rest, is hoe de informatie die tot dusver in het empirische gedeelte is behandeld zich tot de eerste deelvraag verhoudt.

Deelconclusie

In de inleiding van dit hoofdstuk is de deelvraag geformuleerd: Hoe is de *in-group* van de contemporaine Londense dandy te omschrijven, en welke rol spelen de begrippen masculiniteit en kleding in deze *in-group identification*?

In de zoektocht naar het antwoord op deze vraag is allereerst de *out-group* van de contemporaine Londense dandy behandeld, waarna uitgebreid is ingegaan op de *in-group* van deze dandy. Tijdens de analyse van de *in-group* is een aantal kenmerken genoemd die de onderzochte dandies bezitten, om uiteindelijk de begrippen masculiniteit en kleding in verband zijn gebracht met het contemporain dandyisme. Deze uitgebreide analyse heeft een aantal inzichten aangaande de contemporaine dandy aan het licht gebracht.

De *out-group* van de contemporaine dandy wordt door de dandy gezien als obsessief wanneer het gaat om zaken als beroemdheid, uiterlijkheden en geld. Er is volgens de contemporaine dandy sprake van een toenemende mate van grofheid en lomp gedrag. Deze constatering levert een rebelse houding op van de dandy, die verklaard kan worden door het accentueringseffect; de dandy probeert zijn *in-group* beter uit te laten komen doordat hij zich, in zijn ogen, op positieve wijze manifesteert ten opzichte van deze waarden.

De belangrijkste vinding is zonder twijfel de constatering en benoeming van de harmonische paradox. De harmonische paradox, die nog niet eerder in deze benaming voor dandy's is gebruikt, laat zien dat de dandy staat voor uitersten, voor schijnbare tegenstrijdigheden, voor een levenshouding waarin de grenzen worden opgezocht. De harmonische paradox is ook de belangrijkste oorzaak van de ondefinieerbaarheid van de contemporaine Londense dandy. Zodra de dandy gedefinieerd wordt, is hij al bezig om de definitie te ontcrachten door het tegendeel te bewijzen. De definiering van de *in-group* van de dandy wordt door deze analyse een precare aangelegenheid. Immers, de kenmerken van de dandy zijn niet als absolute waarden te benoemen. Ieder kenmerk is net zo belangrijk als het onbelangrijk is voor de dandy. Toch zijn er een aantal terugkerende eigenschappen te analyseren.

De dandy is bijvoorbeeld extreem zelfbewust. Dit zelfbewustzijn is even logisch als belangrijk in het licht van bovenstaande harmonische paradox. Wanneer dit zelfbewustzijn van de contemporaine dandy wordt getoetst aan de termen *public* en *private selfconsciousness* van Tajfel en Turner, dan blijft de dandy over beide termen in hoge mate te beschikken. Gezien het streven naar ongreepbaarheid is het niet meer dan logisch dat de dandy controle heeft, of in ieder geval probeert de bereiken over alle aspecten van zijn leven. Hieruit volgt dat zelfbewustzijn onvermijdelijk is. Als de dandy zijn eigen plek in de wereld, en de invloed van zijn gedrag op de perceptie van anderen niet kan peilen, dan is het onmogelijk om ongreepbaar te zijn.

De continue wens (zo) onafhankelijk (mogelijk) te zijn is het volgende kenmerk van de contemporaine dandy. Twee gevolgen van deze wens is dat de contemporaine dandy over het algemeen een vrij solitair bestaan lijdt, en dat het onmogelijk is voor de dandy om vrouw te zijn. Deze onafhankelijkheid komt in alles wat de dandy is naar voren. De dandy probeert op verschillende manieren de afstand tot de rest van de wereld te bewaren.

Voor het bewaren van deze afstand is een vorm van strijd onvermijdelijk. Immers, samenlevingen en groepen zijn in eerste instantie ontstaan vanuit overlevingsdrang, om de som der individuen groter te laten zijn dan een enkel individu. De dandy probeert zich hier tegen te verzetten, waarbij strijd in elke vorm, met uitzondering van fysieke, voorkomt. Deze vorm van *social competition* wordt verklaard vanuit de *social identity theory* doordat de dandy de grenzen van zijn groep polariseert door deze handelswijze. De *in-group* wordt scherp neergezet, om te voorkomen dat de dandy wordt opgeslokt door grotere sociale groepen.

Wit is het belangrijkste wapen van de dandy in deze strijd. Het wordt gebruikt om de waarheid zo te transformeren dat de dandy altijd zijn gelijk kan halen, zonder dat hij hierbij het risico loopt zich te moeten verantwoorden. Het is immers een vorm van humor, dus kan nooit te serieus worden genomen. *Wit* wordt echter niet alleen gebruikt om het gelijk van de dandy te bewijzen, maar ook om de dandy zijn continue verveling tegen te gaan.

Een van de belangrijkste vooroordelen over de dandy betreft de seksualiteit van de dandy. Het vooroordeel dat de dandy overwegend homoseksueel is, is bij deze ontkracht. De verklaring voor dit vooroordeel ligt in een combinatie van bevindingen uit het onderzoek en de theorie van Tajfel en Turner. In hun *social identity theory* beweren deze twee wetenschappers namelijk dat seksualiteit een van de kenmerken is waar het meest op gediscrimineerd wordt. Door deze bewering te toetsen aan de analyse van de contemporaine dandy, gecombineerd met de theorieën over *subordinate* en *hegemonic masculinity* en het model van Saltzman Chafetz kan worden gezegd dat de dandy objectief gezien niet meer of minder mannelijk is dan gemiddeld. Dat hij toch wordt gediscrimineerd op dit punt, is een extra bewijs voor het accentuerings-effect dat hier optreedt. Immers, door de sociale groep dandy's als *subordinate* te bestempelen, worden de waarden van de discriminerende groep(en) *hegemonic*, wat de positie van deze groep versterkt.

Het laatste kenmerk dat uit de analyse van de contemporaine dandy naar voren is gekomen, of eigenlijk steeds terugkomt, is het begrip retrospectiviteit. De contemporaine dandy is, meer dan alleen door de naam van zijn sociale groep, verbonden aan de eeuwenoude traditie van het dandyisme. Toch is er geen uniformiteit in deze verbondenheid wat betreft uitingvorm. De dandy heeft verschillende manieren om deze verbondenheid aan te tonen. Dit kan hij doen door middel van zijn taalgebruik, door zijn kleding, zelfs door zijn manier van leven is het mogelijk om de band met eerdere dandy's aan te tonen.

Met deze schets van de *in-group* van de contemporaine dandy worden direct de begrippen masculiniteit en kleding geplaatst. Immers, deze twee zaken spelen in bovenstaande samenvatting een substantiele rol, die uitgebreid is toegelicht in de voorgaande twee paragrafen. Masculiniteit is van groot belang voor de sociale identiteit van de contemporaine dandy, misschien zelfs wel essentieel, al schuilt hierin opnieuw de harmonisch paradoxale bewering dat het hiermee direct absoluut onbelangrijk is geworden. Voor kleding geldt uiteraard dezelfde harmonische paradox. Interessant aan de kleding van de dandy is wel dat vanuit een visuele analyse de eigenschappen van de dandy gedestilleerd kunnen worden. De dandy vertaalt zijn dandyisme naar zijn kleding, het is geen verlengstuk, maar een visuele verklaring van zijn persoonlijkheid.

De gelaagde opbouw van de dandy wordt hiermee langzaam duidelijk. Alles wat de dandy is, is verbonden met elkaar, de dandy is feitelijk een volledig holistisch wezen, bijna een perpetuum mobile, zonder begin en eind. Hiermee wordt ook aangegeven hoe ontzettend belangrijk, en hoe ontzettend

onbelangrijk de begrippen masculiniteit en kleding voor de dandy zijn. Enerzijds verklaren deze begrippen de dandy volledig, anderzijds zeggen ze helemaal niks over de dandy. Deze eclectische houding, waarbij een uniforme waarheid niet bestaat, is typerend voor het Postmodernisme. De vraag die hier direct uit voort komt, is of, en zo ja, hoe, het Postmodernisme van invloed is op de definiering van de contemporaine Londense dandy. In het volgende hoofdstuk wordt hier uitvoerig op in gegaan.

Postmodernisme en contemporain dandyisme

Dandyism is one of the decorative arts. (Max Beerbohm)

Bovenstaande, wereldberoemde, uitspraak van een van 's werelds belangrijkste dandy's roept de vraag op of de dandy een kunstenaar, of misschien zelfs een kunstwerk, is. Om deze vraag te kunnen beantwoorden zal in dit hoofdstuk de theorie over het Postmodernisme uit het theoretisch kader worden gecombineerd met de bevindingen zoals deze zijn gepresenteerd in bovenstaand empirisch hoofdstuk, over de definiering van de *in-group* en *out-group* van de contemporaine Londense dandy. Tevens zal worden ingegaan op de vraag of de dandy eigenlijk wel kan bestaan binnen het Postmodernisme. Immers, een veelgehoord argument is dat de dandy met de opkomst van het Postmodernisme een zachte dood is gestorven (Ton Steijger, 1989).

Zijn de eigenschappen zoals deze in het voorgaande hoofdstuk staan beschreven eigenlijk wel de eigenschappen van een dandy, of moet een nieuwe naam worden verzonnen voor dit contemporaine fenomeen? En als deze eigenschappen wel aan dandy's toebehoren, wat is dan de invloed van het Postmodernisme geweest op dit geheel aan eigenschappen? Ton Steijger en Olga Vainshtein beargumenteren in hun respectievelijke artikelen *Dandyisme in het Interbellum* (1989) (en *In search of the modern day dandy: Makeover games* (2006) dat dandy's ook in onze postmoderne tijd nog bestaan. Wel verdient de definiering van de contemporaine, postmoderne, dandy volgens beide wetenschappers nog enige aandacht. In aanvulling op zowel Steijger als Vainshtein zal worden beargumenteerd wat de invloed is geweest van het Postmodernisme op de definiering van de dandy, om vervolgens tot een voorstel voor een herziene definitie te komen.

Begonnen wordt met de vraag of de dandy in de huidige vorm nog wel dandy genoemd mag worden. Is de dandy namelijk niet iemand die zich verzet tegen waarden die allang niet meer actueel zijn, zoals de bourgeoisie, of modernisering? Wanneer wordt uitgegaan van deze, erg smalle, definitie, wordt voorbijgegaan aan het feit dat de dandy uit de tijd van Beau Brummel zich volledig anders manifesteerde dan bijvoorbeeld de dandy's onder aanvoering van Oscar Wilde, om over het dandyisme van *The Bright Young Things*, waarin Jean Cocteau en Quentin Crisp een voortrekkersrol vervulden, nog maar niet te spreken (Steijger, 1989) Toch werden ook de mannen ten tijde van Wilde, Cocteau en Crisp ook als dandy's gezien. Er moet dus een gemeenschappelijke deler zijn, een rode draad, die dandy's uit alle tijden met elkaar verbind. Sebastian Horsley laat noteren: "*We are all climbing the same summit, connected by an invisible line*". Tevens zijn de eigenschappen, zoals die van bijvoorbeeld Brummel, Wilde, Cocteau en Crisp werden omschreven, niet substantieel anders dan die van Horsley, Dutt, Calloway en French-Hodges. Natuurlijk heeft de kleding een andere snit, uiteraard heeft de *wit* een andere lading, en vanzelfsprekend is de hang naar onafhankelijkheid anders vormgegeven, maar nog altijd hebben we het over dezelfde kernwaarden, over dezelfde *drive*, over dezelfde solitaire levenskunstenaar.

Volgens Steijger zijn alle verschillende vormen van het dandyisme te categoriseren onder de noemer cultuurkritiek (1989), terwijl Vainshtein juist meer ingaat op veranderingen aan de individuele kant van de dandy's, waarin zaken als stijl, elegance en het vormgeven van het eigen leven de revu passeren (2006). Uiteraard sluiten deze theorien elkaar niet uit, sterker nog, ze vormen een aanvulling op elkaar. Aan de hand van de onderzoeksresultaten zal zichtbaar worden hoe de contemporaine dandy zich binnen het Postmodernisme manifesteert.

Zoals beschreven in het empirisch gedeelte dat de *in-group* van de contemporaine Londense dandy omschrijft, voelen contemporaine dandy's een duidelijke band met het verleden, ze zijn in zekere zin retrospectief. Aan de andere kant spelen juist de actuele maatschappelijke ontwikkelingen, zoals massaconsumptie, collectivisme en gebrek aan normen en waarden een belangrijke rol. Dwars door deze tegenstelling heen loopt de dandy, met opgetogen hoofd in stijlvolle kledij. De thema's zijn veranderd, het verleden is groter, diverser en complexer, maar de (v)luchtige manier waarop de dandy zijn zwaarmoedige kijk op de wereld tentoonspreid is in al die jaren nog niks veranderd. Wanneer op deze manier naar contemporain dandyisme wordt gekeken, kan inderdaad worden beargumenteerd dat dandyisme een vorm van cultuurkritiek is. *It goes against civilization, the dandy lives outside mainstream society* zoals Dickon Edwards het verwoord, of *It's a kind of disrespect for the higher life, the higher forms of culture* aldus Christopher Beward. Opnieuw is hier de eerder genoemde harmonische paradox in te herkennen. De dandy is namelijk bij uitstek een voortvloeiende van een vergaande civilisatie, om zich er vervolgens uit alle macht tegen te verzetten.

Nu is beargumenteerd dat de term dandy nog steeds van toepassing is, kan worden ingegaan op de vraag of en zo ja, welke, invloed het Postmodernisme op de definiering van het dandyisme heeft. Om deze invloed te kunnen analyseren, wordt gebruik gemaakt van de beschrijving van het Postmodernisme door Lyotard, zoals in het theoretisch kader is opgenomen, gekoppeld aan de theorie van Vainshtein.

In de beschrijving van Lyotard komt uitdrukkelijk naar voren dat het realisme zijn bestaansrecht verliest aan de subjectiviteit. Als er iets is, of beter gezegd, iemand, die deze stelling naar voren laat komen, dan is het wel de contemporaine dandy, bijvoorbeeld in de persoon van Sebastian Horsley, die zegt:

"Dandyism is the lie that reveals the truth. And the truth is that we are what we pretend to be. I may be a phoney but at least I'm a real phoney."

Tevens geeft Lyotard aan dat de nadruk komt te liggen op de vervreemding (1984), een gebied waar de contemporaine dandy zich als een vis in het spreekwoordelijke water voelt. Vervreemding, of transformatie, zoals Vainshtein het noemt, kan de essentie van het contemporaine dandyisme genoemd worden. Opnieuw is het Sebastian Horsley die een memorabele quote afleverde:

"Reality has to be transformed. You can transform reality with a coat of paint, you can transform reality with a cut, with witticism, with make-up, you can transform it through drugs, through whores, through art, but transformed it must be. It must come from within. That is the key-concept of dandyism. It is about transcendence."

De laatste zin die door Sebastian wordt toegevoegd aan het citaat is van wezenlijk belang voor het begrijpen van de contemporaine dandy binnen het kader van het Postmodernisme. Transcendentie, het goddelijke, of het sublieme, is één van de, zo niet het hoogste of enige, doel dat kunstenaars nastreven (Danto, 2002). Is met dit streven naar transcendentie de dandy dan een kunstenaar te noemen? Immers, al sinds de tijd van Max Beerbohm wordt hier over getwist.

Ter beantwoording van deze vraag wordt opnieuw verwezen naar het theoretisch kader, waar De Visser beargumenteert dat met het Postmodernisme de performance een belangrijke rol is gaan spelen in de kunst. Sterker nog, tijdens het Postmodernisme worden performances erkend als kunstvorm. Het bekendste voorbeeld van een performance-kunstenaar is natuurlijk Andy Warhol, maar ook eclatante kunstenaars als bijvoorbeeld Gilbert & George of het duo Ravage kwalificeren met gemak voor dit predikaat. Om te beoordelen of de dandy hiermee ook een performance-kunstenaar is, moet eerst de definitie van de performance bestudeerd worden. De Visser noteert als definitie hiervan: *"een immaterieel, conceptueel kunstwerk dat zich slechts liet kennen in de geestelijke effecten er van."* (1998:230). Deze definitie was erg smal geweest, als de Visser niet hieraan toe had gevoegd: *"Een van de belangrijkste aspecten van de performance is dat het eigen lichaam van de kunstenaar op narcistisch-exhibitionistische, soms zelfs regelrecht masochistische wijze tot 'beeldend materiaal' wordt uitgeroepen."* (1998:230).

Met de omschrijving van dit aspect wordt een concreter, meetbaarder aspect van de performance genoemd. Voorbeelden van dit masochistische gedrag zijn talrijk, anekdotes vormen tezamen bijna een boekwerk. Een korte bloemlezing: Dickon Edwards die zijn lichaam ontkent door (te beweren) bewust aseksueel te zijn, Karl Lagerfeld die rond de 40 kilo afvalt om in andere kleding te passen en *last but certainly not least* Sebastian Horsley die zich laat kruisigen op de Filippijnen. Echter, ook in minder ingrijpende zaken is het masochisme van de dandy te herkennen. Dandyisme gaat ook over een vorm van lijden, maar ook over zelfvernietiging, of eigenlijk zelfcontrole. Zoals we in het volgende hoofdstuk zullen lezen, speelt kleding hierin een belangrijke rol. Deze ultieme zelfcontrole is een vorm van lijden op zich. Controle, of het controleren van zaken, impliceert het niet doen, of het beperken van. Om iets niet te doen, of door te beperken, wordt geleden.

Een andere vorm van masochisme heeft te maken met het accepteren van een minderheidspositie. Door dandy te zijn, of beter gezegd, door er voor te kiezen om jezelf als dandy te profileren, wordt men automatisch door een groot gedeelte van de wereldbevolking uitgesloten, om de doodeenvoudige reden dat een dandy tegen de principes van de evolutie ingaat. Dit continue niet-conformerende, de voortdurende eenzaamheid en het beschimpt of weggehoond worden is hiermee weliswaar een impliciet en integraal

onderdeel van het dandy-zijn, maar daardoor niet minder masochistisch. Sebastian Horsley levert de volgende quote, ten aanzien van de sociale restricties die verbonden zijn aan het dandyisme: “*My role as a poser is itself a pose. It’s part of my quest for truth and beauty and it’s a filter to weed out my social garden.*”

Daarbij is narcistisch-exhibitionisme, zoals de Visser het noemt, een term die de dandy op het lijf lijkt te zijn geschreven. Zoals we in de definiëring van de *in-group* van de contemporaine dandy hebben kunnen lezen, oscilleert de dandy tussen een zelfbewustzijn dat grenst aan narcisme enerzijds en zelfvernietiging anderzijds. *I dress for myself, but I undress for everybody else*, zoals Sebastian Horsley het omschrijft. De dandy wil zichzelf laten zien aan de wereld, hij lijkt soms te bestaan bij de gratie van de verering door anderen. Aan de andere kant echter, is de dandy totaal niet bezig met de opinie van anderen over de dandy. Het enige dat een dandy wil, is zichzelf uiten, zijn eigen persoonlijkheid uitleven, en kleding is hier slechts een klein, bijna futiel, onderdeel van.

Nu is beargumenteert dat het leven van de dandy als *performance* mag worden gezien, waardoor de dandy dus een kunstenaar is, dan kan het dandyisme worden gezien als een *Gesamtkunstwerk* waar door verschillende kunstenaars gedurende een oneindige tijdspanne aan gewerkt wordt. In tegenstelling tot veel andere kunstwerken is het dandyisme als kunstwerk nooit af, het neemt geen vaste vorm aan. Op individueel niveau lijken de contouren soms even zichtbaar te zijn, maar juist wanneer gedacht wordt dat de dandy getypeerd of gedefinieerd kan worden, dan vervagen de grenzen en ontstaat er iets nieuws. Wanneer we deze *performance*, de manier van gedragen van de dandy, koppelen aan de theorie van Judith Butler over gender-gerelateerde *performances* en *performativity*, dan zou het kunnen dat naar aanleiding van het gedrag van dandy’s het geheel van normen en waarden in een maatschappij wordt aangepast. Volgens Butler is *performativity* namelijk hetgene dat in groot-maatschappelijk verband veranderd naar aanleiding van de *performance* van de actor (1990). Uiteraard kan deze theorie ook vice versa worden geïnterpreteerd, dat wil zeggen dat de *performance* van de actor afhankelijk kan zijn van de maatschappelijk bepaalde norm, de zogenaamde *performativity*. In het geval van dandy’s is duidelijk dat de *performativity* een bijzonder grote rol speelt. De dandy verzet zich door middel van zijn *performance* uit alle macht tegen hetgeen dat dankzij de *performativity* door het grootste gedeelte van de maatschappij als normaal wordt gezien. Met andere woorden, het *Gesamtkunstwerk* van het dandyisme is een aanklacht tegen middelmatigheid, tegen ingesloten normen, tegen de evolutie, ja, tegen het leven zelf!

Vanuit deze gedachte kan eenvoudiger worden verklaard dat het voor de dandy belangrijker is om te zijn dan om te doen. Immers, bij de *performance* telt de geestelijkheid, het immateriele, niet het vaste, gevormde. Vanuit deze optiek kan dan ook worden gesproken over het concept dandyisme, als onderdeel van de levenshouding dandyisme. De levenshouding van de contemporaine dandy biedt perspectief voor het antwoord op de vraag hoe de contemporaine dandy zich manifesteert in het Postmodernisme. Hierbij is het de vraag wat dat precies is, de levenshouding van de contemporaine dandy?

Over het dandyisme als levenshouding, of filosofie eigenlijk, werd als eerste gesproken door de Fransman Jules Barbey d' Aurevilly, in zijn werk *Le Dandysme et de Beau Brummel* (1945). In dit werk ziet d'Aurevilly het dandyisme niet als een pose die uitsluitend wordt gebruikt op momenten dat de dandy daarvoor kiest, maar als, zoals Robin Dutt het omschrijft, “..being injected with a drug that never leaves the body”. Met andere woorden, een dandy in de meest pure vorm zal zich niet alleen als dandy manifesteren in het bijzijn van anderen, maar in al zijn gedrag, in zijn volledige “zijn” is hij te karakteriseren als dandy, In de afgelopen grofweg 200 jaar lijkt hierin weinig veranderd te zijn. *Le dandyisme c' est toute une maniere d' etre* (1945:17), aldus d'Aurevilly. Echter, het Postmodernisme, met zijn overvloed aan rollen, staat lijnrecht op deze bewering. Volgens het Postmodernisme is het zelfs mogelijk om parttime dandy te zijn. Immers, *call yourself a dandy, today you probably are one* (Christopher Breward). Er lijkt hiermee een tweedeling in het fenomeen dandyisme te ontstaan, afhankelijk van de definiering van de contemporaine dandy. Immers, wordt de dandy gedefinieerd in een vorm waarbij *part-time* dandyisme mogelijk is, welke consequenties heeft dit voor het dandyisme in zijn meest pure vorm, dat wil zeggen, de vorm waarbij de complete levenshouding van de persoon als dandyisme te benoemen is?

Allereerst moet antwoord worden gegeven op de vraag of *part-time* dandyisme wel bestaat. Want waaruit bestaat het leven van de *part-time* dandy, welke motieven liggen aan zijn keuzes ten grondslag? Het lijkt er op dat de definiering van de *part-time* dandy voor een belangrijk deel wordt opgehangen aan de definiering van de dandy ten tijde van Brummel. Zoals bekend veronderstelt mag worden, kon Brummel het zich veroorloven om dagelijks met niets anders bezig te zijn dan het opmaken van zijn toilet en het pronken hiermee. Uiteraard is het in deze tijd niet meer mogelijk om *fulltime* dandy te zijn in die zin. Zelfs een wereldberoemd (en schatrijk) figuur als bijvoorbeeld Karl Lagerfeld kan het zich niet veroorloven uitsluitend met zijn uiterlijk bezig te zijn. De vraag die nu speelt is hoe de contemporaine dandy, ondanks dat het onvermijdelijk is dat de dandy ook dingen doet, toch dandy kan zijn? Het antwoord op deze vraag lijkt een spelletje in semantiek, maar is dit absoluut niet.

For a dandy it is important to be, rather than to do. Everything what I do, derives from what I am, and therefore is a result of my dandyism. (Robin Dutt)

De dandy wil zijn, niet doen, dat is waar de uitspraak van Robin Dutt op neerkomt. Hierbij speelt perceptie een belangrijke rol. Immers, ondanks het feit dat de dandy soms iets doet dat in eerste instantie niet dandyesque lijkt (bijvoorbeeld om de eenvoudige reden dat doen buiten de definiering van de dandy valt), kan de dandy toch gekwalificeerd worden als dandy, maar dan alleen wanneer de activiteit voortkomt uit wat de dandy is, en niet een op zichzelf staande activiteit is. Een mooi voorbeeld hiervan wordt gevonden in de betrekkingen van respectievelijk Steven Calloway en Peter ffrench-Hodges. De eerste, Stephen Calloway, is verbonden aan het prestigieuze Victoria & Albert Museum in Londen, waar hij hoofdcurator is van het kostuumdepartement. Uit hoofde van zijn functie is hij logischerwijs veel met kleding, maar ook met de betekenis ervan, bezig. Bij Peter ffrench-Hodges ligt zijn (voormalige) functie

nog dichterbij zijn *raison d'être*. Peter French-Hodges is jarenlang vertegenwoordiger van Engeland geweest, als *Head Tourist Department*. Deze rol was bijzonder representatief van aard, immers, French-Hodges vertegenwoordigde Engeland. Als vertegenwoordiger was het belangrijk om collega's uit andere landen te vermaken wanneer zij Engeland bezochten. Uiteraard was hierbij het doen ondergeschikt aan het zijn. Er is bijna sprake van een werkelijke dandy-functie.

Dat het tegendeel ook waar kan zijn, wordt bewezen door een verhaal van Dickon Edwards. Dickon heeft ooit gesolliciteerd op een functie waarbij hij, als onderdeel van een *performance* bedacht door een kunstenaar, mensen in een museum moest aanspreken om een gesprek over kunst te beginnen. Ondanks dat Dickon hierbij grotendeels zichzelf kon zijn, verklaart hij toch: "*It just didn't feel like me, so I couldn't do it anymore*".

Logischerwijs volgt uit de beantwoording van de vraag over het bestaan van part-time dandyisme een propositie over de beantwoording van de vraag wat het leven van een fulltime dandy dan inhoudt. Het begrip *fulltime dandy* zal voor puristen onder de dandies als een pleonasme klinken. Voor de *crème de la crème* onder de dandies is het namelijk niet mogelijk om *parttime dandy* te zijn, simpelweg omdat ze zich continu dandy voelen. In alles wat deze mannen zijn, in alles waar ze voor staan, komt hun dandyisme naar voren. Zij hebben de levenshouding dermate geïncorporeerd dat het voor hen onmogelijk is geworden om hun dandyisme buiten de deur te zetten. Daarbij is de extreem zelfbewuste manier waarop een dandy zichzelf presenteert een resultaat van het jarenlang werken aan de eigen persoonlijkheid, het continu blijven zoeken naar de uitdaging, een niet-aflatende queeste tegen de zin van het bestaan, met andere woorden, een manier van leven.

Het is deze levenshouding die de dandy een (levens)kunstenaar en kunstwerk ineen maakt. Het gaat om een manier van zijn, een filosofie, die meer impliceert dan het paraderen met exquise kleding en grappige opmerkingen. Het gaat om het eigen maken van elegante, gecontroleerde gebaren, om het afstand nemen van alles wat veiligheid of verbondenheid impliceert, om een leven waarbij continu wordt getracht om jezelf te ontdekken, eventueel middels de reacties van anderen. De dandy neemt hiermee een unieke positie in binnen de kunst. Hij is kunstenaar en kunstwerk ineen, wat direct laat zien waarom de onafhankelijkheid van het lichaam zo'n belangrijke rol speelt. Het is een dialectische relatie, het zijn bijna separate tegenpolen, die toch van elkaar afhankelijk zijn, lichaam en geest. De geest van de dandy is de kunstenaar, zijn lichaam het kunstwerk, wat een deel van de verklaring is voor het continue voorkomen van harmonische paradoxen.

Concluderend kan worden gezegd dat de definiëring van de dandy als kunstwerk onmogelijk was geweest in een tijd waarin *performances* niet als kunst worden gezien. Het Postmodernisme is daarmee niet alleen essentieel voor de definiëring van de contemporaine dandy, maar brengt ook een van de dingen die een dandy wil zijn (een levend kunstwerk) aanzienlijk dichterbij, al is het slechts in theorie. Anderzijds is het nu voor iedereen mogelijk om dandy te zijn, misschien zelfs wel, als niet de meest zuivere definitie

gehanteerd wordt, voor vrouwen. Opnieuw is de harmonische paradox dus van toepassing, zelfs op de rol van de dandy binnen het Postmodernisme. Enerzijds is de dandy dichterbij het bereiken (wat op zich al een paradoxaal iets is) van het hoogste dat een dandy kan bereiken, waarmee het dandyisme zijn allerhoogste staat van zijn bereikt en levender is dan ooit tevoren. Anderzijds ligt de weg van het dandyisme nu voor iedereen open en lijkt het een kwestie van tijd voor de dandy wordt opgeslokt door de massa van de maatschappij.

Conclusie

Na bijna zestig pagina's geelaboreerd te hebben over de contemporaine Londense dandy lijkt er weinig duidelijkheid te zijn aangebracht in de contemporaine variant van de begrippen Londense dandy en Londens dandyisme. Er is een beeld gegeven van de belangrijkste kenmerken van de *in-group* van de contemporaine dandy, en de aspecten kleding en masculiniteit zijn hierbij uitvoerig aan bod gekomen, waarna uiteindelijk de invloed van het Postmodernisme op de definiering van de contemporaine dandy is besproken. De vraag die nu nog rest, is wat al deze informatie gemeenschappelijk heeft.

Tijdens de deelconclusie over de *in-group* van de contemporaine Londense dandy zijn een zevental kenmerken genoemd die de basis vormen van de *in-group* van dit *sujet*. Na de bestudering van de invloed van het Postmodernisme op de definiering van de contemporaine dandy, blijft eigenlijk geen van deze kenmerken overeind. Immers, sinds het Postmodernisme, dat ook het eclecticisme in zich herbergt, kan alles tot de dandy behoren. Niet alleen kan iedereen dandy zijn, voor iedere dandy is ook elk kledingstuk een potentieel dandy-kledingstuk. De definiering van de dandy in absolute waarden, zoals dat in de tijd van Brummel, Wilde en Cocteau nog kon worden gedaan, is over. Dat wat rest is een nog meer lucide, nog meer ongrijpbaar fenomeen, maar ook een veel gemakkelijker te bereiken ideaal. Is hiermee dan ook kleding verworpen als onderdeel van de sociale identiteit van de contemporaine dandy? En wanneer dit het geval is, kan dan niet om exact dezelfde reden het discours rondom de seksualiteit van de dandy verworpen worden? Het antwoord op beide vragen zou een volmondig "ja" zijn, wanneer de basisvoorwaarde voor deze kenmerken, de harmonische paradox, niet had bestaan, of niet van toepassing was geweest op de contemporaine dandy. De harmonische paradox geldt als de postmoderne vervanger van alle absolute waarden aan de hand waarvan de dandy in vroeger tijden gedefinieerd werd. Toch is het te gemakkelijk om te zeggen dat de dandy in ons postmoderne era slechts moet voldoen aan een aantal kenmerken die kwalificeren als harmonisch paradoxaal om zichzelf dandy te kunnen noemen. Zelfs hierin is de harmonische paradox zichtbaar aanwezig. Wat maakt de dandy dan wel tot wat hij is? Is het zijn masculiniteit? In ieder geval is het een interessante constatering dat de dandy gediscrimineerd wordt vanwege zijn vermeende geaardheid, alhoewel deze qua abstracte waarden absoluut *hegemonic* te noemen is. Het gaat bij de discriminatie van de dandy dus over een concreet niveau, over de uitvoering, over de vorm, niet over de inhoud. Toch is dit, hoewel zeker harmonisch paradoxaal te noemen, ook niet voldoende om de dandy volledig te omschrijven.

Een interessante constatering zou kunnen zijn dat de dandy eigenlijk een voorloper is van de man van de toekomst. De dandy vertoonde immers al decennia lang gedrag dat tegenwoordig als metroseksueel zou worden omschreven. De dandy zou hiermee een *avantgardist* zijn, waarbij het wel de vraag is of hij *avant-garde* is omdat hij voorspelt wat er gaat gebeuren, of omdat hij eigenlijk een voorbeeld is voor velen dat simpelweg nagevolgd wordt. Over het algemeen zijn kunstenaars en soms ook hun kunstwerken als *avant-gardistisch* te omschrijven, waarbij het ook niet ongebruikelijk is dat werken uiteindelijk

commercieel toegepast worden. Aangezien de dandy absoluut als kunstwerk (en daardoor ook als kunstenaar) kwalificeert, waarom zou deze stelling hier dan niet toepasbaar zijn?

Alhoewel met deze thesis is getracht om de dandy te definiëren, iets dat in de prelude al als onmogelijk werd beschreven, zal deze definiering, zoals ook al meermaals vermeld, nooit sluitend worden, want de dandy is alles en hij is niks. Hij is ontegenzeggelijk interessant en oneindig saai, hij moet altijd vooruit kijken en tegelijkertijd retrospectief zijn, hij moet goedgekleed zijn maar wel tegen alle regels van het goedgekleed zijn ingaan, hij moet grappig zijn maar niet grappig worden gevonden, hij moet een levensfilosofie uitvoeren alleen maar om alle waarden uit deze filosofie te kunnen verwerpen, hij moet ongrijpbaar zijn, vechten tegen stereotypering, en ondertussen uit alle macht proberen om onafhankelijk te zijn, hij moet een kunstwerk en kunstenaar in een persoon zijn, hij moet volledige controle over zijn hele leven hebben, om zich uiteindelijk helemaal te kunnen laten gaan. Het lijkt allemaal zo ontzettend zinloos, en dat is het ook. De dandy weet dat hij zijn doelen nooit zal bereiken, al is het maar omdat zijn doel als een Tantalus-kwelling is, niet alleen voor de wetenschapper die de dandy probeert te definiëren, maar ook voor de dandy zelf, die continu blijft zoeken naar een heilige graal die altijd een stap te ver is. Bij de definiering van de dandy is dit al niet anders. We draaien continu om de dandy heen, en lijken hierbij steeds een stapje dichterbij te komen, zonder de essentie echt te raken. De vraag waarmee we nu allemaal blijven zitten is: waarom is de dandy dit, waarom was de dandy dit, of waarom wil de dandy zo zijn? Op deze vraag is eigenlijk maar een antwoord, en het is dit antwoord dat al het hiervoor geschrevene overbodig maakt. Het is het antwoord van Sebastian Horsley, het is het antwoord van een wezen dat weet dat het ongrijpbaar is, ongenaakbaar, maar eigenlijk ontzettend kwetsbaar. Het is het einde, en het is het begin, het is de dandy in *optima forma*.

So sometimes I wonder, is dandyism the anaesthetic that dulls the pain of mediocrity? In other words, if you are truly great, if you are Francis Bacon, if you are William Shakespeare, would you really have to carry on like this? I wonder, to a certain extent, are my gifts mediocrity on stilts? And how much of what you do is a defence against mediocrity and suffering, and all that kind of stuff? Have you really been talented; would you really have to show off like this? And I think the answer to this question would be: No.

Nawoord

Het onderzoeken van, en schrijven over, een niet alledaags fenomeen als het contemporaine dandyisme heeft zijn sporen zeker nagelaten bij mij als onderzoeker. Niet alleen heeft het mij talloze goede quotes opgeleverd, het in contact komen met een deviante levensvorm als deze heeft mijn horizon verbreed en de deuren geopend voor nieuwe uitdagingen, zoals de recent gegeven gastcolleges op de mode-instituten ArtEZ en AMFI, die uiteindelijk zelf hebben geleid tot een aanstelling op de laatste van die twee. Tijdens het proces van onderzoeken, interviewen en schrijven ben ik voor mijn gevoel doorgedrongen tot de kern van het schier ondoordringbare dandyisme. Mijn rol is tijdens dit proces sterk veranderd. Bij de eerste interviews, met respectievelijk de wonderbaarlijk erudiete en ontzettend aardige John Sillevs en clumsy Dickon Edwards, zat ik vooral als (nieuwsgierig) toehoorder aan tafel, terwijl ik tijdens mijn laatste interview met Christopher Breward, zelf toch een gerenommeerd wetenschapper, niet minder nieuwsgierig maar wel als een meer volwaardig gesprekspartner fungeerde. Toch kreeg ik de belangrijkste les van zowel Sebastian Horsley als Robin Dutt, die zich beiden afvroegen of ik niet eigenlijk mijzelf aan het onderzoeken was, in plaats van de contemporaine dandy. Het is nu tijd om het toe te geven: Sebastian, Robin, jullie hadden gelijk, eigenlijk ben ik nooit echt in de dandy geïnteresseerd geweest, al waren jullie een prachtige spiegel voor mijn zelf-exploratie. Bedankt.

Literatuurlijst

Boeken

Arsenault, Raymond

2006 *Freedom Riders: 1961 and the Struggle for Racial Justice*. New York: Oxford University Press.

Barbey d'Aurevilly, Jules

1945 (1844) *Du dandysme et de George Brummell*. Lausanne: Franke Verlag.

Braembussche, A.A. van den

2000 *Denken over kunst; Een inleiding in de kunstfilosofie*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.

Butler, Judith

1990 *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.

Carlyle, Thomas

2008 (1831) *Sartor Resartus: The Life and Opinions of Herr Teufelsdröckh*. Project Gutenberg.

Cicolini, Alice

2005 *The New English Dandy*. London: Thames & Hudson.

Danto, Arthur C. (Vertaald door Wessel Krul)

2002 *De komedie van de overeenkomsten; over kunst, filosofie en geschiedenis*. Leiden: Historische uitgeverij.

Dohmen, Joep

2008 *Het leven als kunstwerk*. Zutphen, Koninklijke Wöhrmann.

Gergen, Kenneth J.

1971 *The concept of self*. New York: Holt, Rinehard & Winston.

Hall, Stuart

1997 *Representation: Cultural representations and Signifying Practices* London: Sage.

Hearn, Jeff & David H.J. Morgan (eds.)

- 1990 *Men, Masculinities and Social Theory*. London: Unwin Hyman.
- Hogg, Michael A. & Dominic Abrams
1988 *Social identifications: a social psychology of intergroup relations and group processes*.
London: Routledge.
- Horrocks, Roger
1994 *Masculinity in Crisis*. London: The MacMillan Press Ltd.
- Kirsch, Max H.
2000 *Queer Theory and Social Change*. London: Routledge.
- Levant, Ronald F. & William S. Pollack
1995 *A New Psychology of Men*. New York: HarperCollins Publishers, Inc.
- Lyotard, J.F.
1984 (1979) *The Postmodern Condition: A report on knowledge*. Manchester: Manchester University
Press.
- Moers, Ellen
1960 *The Dandy: Brummel to Beerbohm*. New York: Viking Press
- Nagel, Joane
2003 *Race, ethnicity, and sexuality: Intimate Intersections, Forbidden Frontiers*. New York:
Oxford University Press.
- Saltzman Chafetz, Janet
1974 *Masculine / feminine or human?* Itasca: F.E. Peacock Publishers.
- Sillevis, John
2006 *Leven als een dandy*. Arnhem: Terra Lannoo BV.
- Tajfel, Henri
1981 *Human groups and social categories*. Bath: The Pitman Press.
- Visser, Ad de
1998 *De Tweede Helft; Beeldende kunst na 1945*. Nijmegen: Uitgeverij SUN.
- Wilde, Oscar
1949 (1891) *The Picture of Dorian Gray*. London: Penguin Books.

Artikelen

Baudelaire, Charles

1965 (1863) 'Le peintre de la vie moderne.' In: C. Pichois, *Charles Baudelaire, critique d'art* II:521.

Duyves, Mattias

1989 'Allemansvriend in niemandsland: de dandy.' In: Hielkema (red.), *De dandy of de overschrijding van het alledaagse; facetten van het dandyisme*. Meppel: Boom, pp. 177-206.

Glick, Elisa

1998 "The Dialectics of Dandyism. Gay Identity and Its Secret". *Cultural Critique* 48: 129 – 163.

Heijkoop, Annemarie

1989 'Beau Brummel in leven en letteren.' In: Hielkema (red.), *De dandy of de overschrijding van het alledaagse; facetten van het dandyisme*. Meppel: Boom, pp. 11-26.

Hielkema, Andre

1989a 'Inleiding.' In: Hielkema (red.), *De dandy of de overschrijding van het alledaagse; facetten van het dandyisme*. Meppel: Boom, pp. 7-10.

Hielkema, Andre

1989b 'Oscar Wilde en het verval van de leugen.' In: Hielkema (red.), *De dandy of de overschrijding van het alledaagse; facetten van het dandyisme*. Meppel: Boom, pp. 56-77.

Hogg, M.A. & J.C. Turner

1987 'Social identity and conformity: A theory of referent informational influence. In: W. Doise & S. Moscovici (Eds.), *Current issues in European social psychology*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 139-182.

Mort, F.

1988 Boy's own? Masculinity, Style, and Popular Culture. In: R. Chapman & J. Rutherford (eds.), *Male Order. Unwrapping Masculinity*. London: Lawrence & Wishart, pp. 193-224.

Peters, R.S. & H. Tajfel

1957 Hobbes and Hull – Metaphysicians of Behaviour. In: *British Journal for the Philosophy of Science*, 29:30-44.

Steijger, Ton

1989 'Dandyisme in het Interbellum.' In: Hielkema (red.), *De dandy of de overschrijding van het alledaagse; facetten van het dandyisme*. Meppel: Boom, pp. 162-176.

Tajfel, H.

1959 'Quantitative judgment in social perception.' *British Journal of Psychology* 50:16-29.

Tajfel, H.

1972 'Social categorization,' Engels manuscript van La categorisation sociale. In: S. Moscovici (Ed.), *Introduction a la psychologie sociale*. Paris: Larousse, pp. 272-302.

Tajfel, H. and Turner, J. C.

1986 The social identity theory of inter-group behavior. In S. Worchel and L. W. Austin (eds.), *Psychology of Intergroup Relations*. Chigago: Nelson-Hall, pp. 77-103.

Tarrant, M. et al.

2001 "Social identity in adolescence" *Journal of Adolescence*, 24, 597-609.

Turner, J.C.

1982 'Towards a cognitive redefinition of the social group.' In: H. Tajfel (Ed.) *Social identity and intergroup relations*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 15-40.

Turner, J. C.

1982 Towards a cognitive redefinition of the social group. In H. Tajfel (ed.), *Social Identity and Intergroup Relations*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 241-263.

Vainshtein, O.

2006 'In Search of the Modern-Day Dandy: Makeover Games.' Bijdrage aan de tentoonstelling *À l'intérieur* van Marres/Centrum voor Contemporaine Cultuur.

Bijlagen

Gespreksverslag dhr. John Sillevs dd. 10-12-2007

Locatie: Gemeentemuseum Den Haag

In Parijs en Londen is een goede voedingsbodem voor het dandyisme. In Nederland vindt men het meer grappig. De diepere, existentiële achtergrond van het dandy-zijn wordt door Nederlanders niet begrepen. Verder heeft Parijs ook meer mogelijkheden voor dandy's. Een goed voorbeeld hiervan is de winkel Arnys, waar zeer exclusieve en dandyeske kleding verkocht wordt. Een idee voor het onderzoek zou kunnen zijn om een medewerker van deze winkel te interviewen over de cliëntèle van de winkel. Er is in Parijs nog altijd voedingsbodem voor het dandyisme. Het is nu het beste seizoen om onderzoek naar dandy's te doen, zo rond de feestdagen. Er is op dit moment sprake van een tweeledig modebeeld. Enerzijds willen mannen er graag "casual" uitzien, anderzijds gaat men, als men uitgaat, ook echt chique de deur uit. Er is wat meer ruimte voor extravagante kleding. Dit is terug te zien bij bijvoorbeeld filmsterren en voetballers. Zij hebben vaak een eigen stijl, zonder dat dit als nuchterig wordt gezien. In de 19^e eeuw werd dandyisme niet automatisch geassocieerd met homoseksualiteit. Dat kwam doordat op sodomie vaak hoge straffen stonden. Het in diskrediet brengen van een ander bracht ook vaak de aanklager in gevaar. Daar kwam de Victoriaanse tijd overheen, die qua opvattingen over seks zeer puriteins was. Een voorbeeld hiervan is Edgar Degas, die balletmeisjes (die seksueel werden geëxploiteerd) schilderde, omdat hij er niet over mocht/kon praten. In het realisme, dat hierop volgde, begon men hierover te vertellen.

Het dandyisme zoekt altijd naar de randen van het toelaatbare. Er zit een bepaalde riskante kant aan het dandyisme. Vroeger was dit bijvoorbeeld in taalgebruik (bepaalde dandys konden erg grof uit de hoek komen om te shockeren), tegenwoordig is dit meer via de media. Karl Lagerfeld is een goed voorbeeld van een hedendaagse dandy die veel in de media terug te vinden is. Op een gegeven moment viel deze af van 150 kilo naar 75 kilo. Hij bleef op dit gewicht en ontwierp hier een nieuwe stijl omheen. Tevens had hij vaak shockerende teksten in interviews. John Galliano is een ander voorbeeld van een hedendaagse dandy. Over het algemeen zijn dandy's eerder in de modewereld te vinden, omdat mode tegenwoordig moet shockeren om op te vallen. Mode heeft zoiezo de neiging om shockerend te zijn. Zo is er tegenwoordig ook vrouwenmode met dandy-aspekten, zoals hoeden en "redingotes". Er wordt veel gespeeld met seksualiteit.

Er bestaan ook voor de media anonieme dandys. Baron van Hekeren is zo'n "anonieme" dandy (in de geschiedenis anoniem) die enorm veel geld uitgaf aan kleding en de hele dag voor de spiegel stond.

Over de hedendaagse dandy is wel wat geschreven in een engels boek: "The New Dandy". Er zijn tegenwoordig eigenlijk twee soorten dandy's te onderscheiden: De klassieke dandy en de dandy van de wonderlijke combinaties.

In Frankrijk is ook meer een modesfeer. Er is een boek verschenen dat "the beautiful fall" heet en het leven van Yves Saint Laurent en Karl Lagerfeld beschrijft. Het kijkt terug op de periode vanaf ongeveer jaren '60. Vanaf die periode tot nu hebben beide ontwerpers veel gespeeld met ambiguïteit.

Kleding bepaalt hoe je je gedraagt. Een voorbeeld hiervan is dat de hemden die Karl Lagerfeld voor H&M ontwierp, zo hoog om de nek sloten dat het bijna niet mogelijk was om anders dan "nuffig" te doen. Je moest wel het hoofd omhoog, de nek naar achteren en neus omhoog. Ook hoeden, handschoenen en hoge boorden (alledrie typisch dandykenmerken) maken dat je je anders gedraagt, al is het maar door de fysieke verandering die deze kleding teweeg brengt. Voordat je je aankleedt moet je al bedenken wat voor een effect je wilt sorteren. Het was geen uitvinding van de dandy om kleren te dragen die zo duur mogelijk waren, maar juist na de Franse revolutie kreeg de dandy de kans door de antidemocratisering van kleding. Zwart-witte kleding was typisch dandyesk, en is dit nog steeds. Feitelijk zijn er twee vormen van dandyisme. Het eerste is een vorm waarbij men van gekkigheid niet meer weet wat men moet doen (geen echt dandyisme) en een vorm waarbij men opvallend chique en elegant gekleed is, zonder dat dit ondoordacht is. Een dandy is zich terdege bewust van het effect dat het dragen van zijn kleding op hem en zijn omgeving heeft. Eigenlijk houdt een dandy van te voren al rekening met de reacties die de mensen op zijn kleding gaan geven. Hierbij is het wel belangrijk dat de mensen weten DAT er iets achter zit.

Het is wel belangrijk dat mensen vanuit een bepaalde persoonlijkheidsstructuur handelen. Je moet bereid zijn om van jezelf een kunstwerk te maken. Een dandy is eenzaam, hij distantieert zich van de omgeving. Niet iedereen kan daarom dandy worden. Eigenlijk wil een dandy niet geliefd worden, **of in ieder geval is het niet zijn hoofddoel**. Zonder publiek echter, heeft het dandyisme geen zin. De dandy moet zich altijd kunnen onderscheiden, hij is altijd bezig een reactie te ontlokken. Een dandy ervaart het niet als een probleem dat hij alleen is.

Men heeft de tijd en de ruimte (**middelen**) nodig om een dandy te kunnen zijn. Dat is wel een belangrijk verschil met vroeger. Waar vroeger de rijkelui de hele dag hadden om zich voor te bereiden op een speciale gelegenheid, zijn er tegenwoordig, ook al heb je veel geld, meer verplichtingen, waardoor men niet meer de tijd heeft om een dandy zoals in het fin-de-siecle te zijn. Men is er niet meer op ingesteld om de hele dag voor de spiegel te staan. Tegenwoordig is de uiting van dandyisme meer een momentopname. Het gevoel dat aan dit dandy-zijn ten grondslag ligt, is wel permanent aanwezig.

Een dandy heeft vaak vanuit zijn jeugd al het gevoel dat je anders bent. Zo heeft Karl Lagerfeld een deel van zijn eigen jeugd verzonnen. Hij vertelt dat hij zich vanaf zijn jeugd al anders heeft gevoeld, en dat hij in chique kleren naar school ging en heel veel leerde over kunst en dergelijke. Dit was echter vrijwel

ondenkbaar in het na-oorlogse Duitsland, hij kon niet extravagant gekleed zijn. Hij wilde echter niet vertellen dat dit bijna niet mogelijk was en heeft daardoor een zelfbeeld gecreerd dat maar ten dele samenvalt met de realiteit. Een dandy creëert een droomwereld waar mensen maar even in geloven. In de laatste twee jaargangen van de vogue *l'uomo* is een nummer gewijd aan enkele mensen van de Europese aristocratie. Zij probeerden door zich op een bepaalde manier te kleden een bepaalde associatie op te roepen. Het niveau van de aristocratie is wel wat gedaald tegenwoordig, zo werkt men bijvoorbeeld bij een bank, maar er is nog wel wat echte aristocratie over. Een voorbeeld hiervan is de kunstenaar Julian Schnabel. De tijd waarin men leeft is zeker van invloed op het dandyisme. Wanneer het slecht gaat met de economie of wanneer er oorlog is, is dit een slechte voedingsbodem voor het dandyisme. Rijkdom en vrije tijd zijn belangrijke voorwaarden. Mensen kunnen zich meer permitteren tegenwoordig en hebben daarbij meer ruimte voor eigen inbreng. Er is echter weinig historisch besef, men heeft slechts fragmentarische kennis. Tegenwoordig is het alleen nog maar van belang dat je weet wat je waar kunt krijgen. Een dandy is een extreme figuur. Hij zoekt naar het maximale om zichzelf te presenteren. De brede stroming van de heteroseksualiteit heeft weinig scherpe of extreme kanten. Popkleding van bijvoorbeeld zangers is wel vaak erg extreem, maar dit leidt niet altijd tot dandyisme. Het is immers pop, bedoeld om je populair te maken. Prince is echter wel een goed voorbeeld van een dandy in de muziek, bijvoorbeeld omdat hij op een bepaald moment zijn naam afschafte. Hij ging bijzonder tegen de gevestigde orde in en was behoorlijk androgyn.

Tegenwoordig verzetten dandy's zich nog steeds, vooral tegen seksualiteit. Ze proberen het mannelijke en het vrouwelijke op een tegenstrijdige manier te combineren. De showbusiness kijkt echter nergens meer van op. Elton John is geen dandy te noemen. Een dandy moet kunnen shockeren, terwijl de showbusiness juist moet pleasen. Een dandy irriteert altijd een beetje, hij is irritant. De kleding van een dandy is een vertaling van zijn arrogantie. Deze arrogantie is weer een manier om afstand te creëren. Een dandy leeft in zijn eigen wereld, hij doet alsof hij niemand nodig heeft. Er zijn dan ook weinig getrouwde dandy's. Een vrouw krijgt van een dandy niet het gevoel dat zij het belangrijkste is, de dandy vindt zichzelf het allerbelangrijkste. Albert Vogel was een dandy uit de tijd van Couperus die wel veel vrouwen om zich heen had. Louis Couperus had wel een vrouw, al had zij waarschijnlijk grote moeite met hem. Vroeger was een vrouw echter meer onderworpen dan tegenwoordig. Timo de Nijs heeft onderzoek gedaan naar het huishoudboekje van een Rotterdamse familie uit de 19^e eeuw. Uit deze beschrijving bleek dat de man meer geld uitgaf aan kleding dan zijn vrouw. Tegenwoordig is het dandyisme waarschijnlijk beter uit te houden voor een partner, al is het karakter van een dandy niet te veranderen.

Arrogantie is een typisch kenmerk van een dandy. Hij gebruikt dit als een middel om bewust afstand te creëren en aantrekking / fantasie / verlangen te prikkelen. Een dandy is verder erg charmant en goedgemanierd, of hij weet in ieder geval heel erg goed hoe het zou moeten, hij kan dan een zogenaamde "blue note" creëren, spelen met de regels. Verder is het shockerende een echt dandy-element, maar dan moet hij ook echt shockeren.

Verder is er ook een relatie tussen het dandyisme en het kunstenaarschap, in ieder geval voor het dandyisme uit de 19^e eeuw. Dit geldt echter ook voor Karl Lagerfeld en Tom Woolfe, zij ontleen hun bestaansrecht er aan. Het kernbegrip van dandyisme is, kort samengevat, dat een dandy niet in saaiigheid zijn jaren wil doorkomen, en dit ook uit door zich op een bijzondere manier in de wereld te bewegen.

Nederland is geen goede plek voor het dandyisme. Het calvinisme maakt dat mensen het al gauw lachwekkend vinden (op een vervelende manier), er is geen ruimte voor excentriek gedrag. Parijs en Frankrijk hebben de erfenis van een oude hofcultuur. Hier is heeft het hof altijd een zeer bescheiden rol gespeeld, mede doordat Nederland lang een Republiek was. Alleen prins Bernhard was een echte prins. Die liet overal in de wereld anjers invliegen omdat hij een verse anjer op zijn revers wilde. Zelfs de tegenwoordige Franse presidenten voeren een soort van koninklijke toer, zo laten zij bijvoorbeeld theaters en complete stadswijken bouwen. Frankrijk is een land waar de economie voor een groot deel runt op luxe producten, zoals de haute couture, parfums, tasje en schoenen.

Het aanbod van kleding wordt steeds groter. Waar vroeger de winkelstraten een afspiegeling waren van het aanbod aan winkels, is tegenwoordig in een winkelstraat 99% van de winkels een kledingwinkel. Hier gaat echter weinig inspiratie van uit voor het dandyisme. Mijnheer Sillevs vindt mensen over het algemeen niet zo goed gekleed. Hij merkt niks van het grote aanbod aan diverse kleding in de kledingstijl van mensen. Toch is het nog altijd mogelijk om je te onderscheiden door middel van kleding, de klant heeft veel vrijheid. Dit biedt mensen met een lager inkomen ook een toekomst als dandy. Mensen wennen via verschillende tijdschriften ook steeds meer aan extremere vormen van kleding. De Bijenkorf speelt hier handig op in.

De kledingwinkel Arnys in Parijs ligt in een straat die haaks op de Boulevard St. Germain staat, richting de Seine, ter hoogte van het Musee D' Orsay. Het heeft kleding voor dandy's Engelse stijl. Het kunstenaarsduo Ravage is een echt dandy-duo. Ze maken ook altijd echt hun entree.

Mijnheer Sillevs heeft zich tijdens zijn middelbare schooltijd volledig uitgeleefd als dandy. Zelf heeft hij het altijd als een nadeel ondervonden dat hij al zijn keuzes moest uitleggen. Hij vroeg zich dan ook af of hij altijd zo geëtiketteerd wilde worden en moest verschillende keuzes maken, bijvoorbeeld ook voor zijn carrière. Dandyisme omhelst niet alleen kleding. Ook bijvoorbeeld diners etc. Beau Brummel ging elke dag in bad, wat helemaal niet gebruikelijk was in die tijd. Verder deed hij elke dag een schoon overhemd aan, terwijl bijna niemand dit deed. Hij nam als een van de eersten echt de tijd voor zijn lichamelijke verzorging. Vernieuwend zijn binnen bestaande kaders is ook een typisch dandyesk iets. Dandys hebben vaak een aanpassing op een al bestaande regel.

Het duo Ravage heeft van hun leven echt een kunstwerk gemaakt. Zo hebben zij bijvoorbeeld een kasteel in Normandië dat volledig is ingericht in de Ravage-stijl. Deze stijl is ook dandyesk te noemen, want er zit

altijd een knipoog naar het verleden in. Deze knipoog is typisch dandyesk. Een dandy gaat namelijk met lichte tred door het leven, hij heeft een bepaalde ironie en een bepaald sarcasme.

Dandy's waar mijnheer Sillevis mij zou kunnen introduceren zijn Stephen Calloway, die een aantal lifestyle boeken heeft geschreven, en conservator is geweest bij het Victoria & Albert Museum in Londen. Deze heeft in 1997 de eerste dandytentoonstelling in Den Haag geopend. Het letterkundig museum heeft het manuscript van een tekst in Maatstaf, dat is geschreven door John Sillevis. Overigens is John Sillevis afgestudeerd in de sociologie van de mode. De komende zomer is er een tentoonstelling over mannenmode in het GEM. Wellicht dat coöperatie mogelijk is.

Interview John Sillevs, 22 februari 2008

J: Vorige keer hebben we gesproken over uw boek. Dit keer wil ik u graag interviewen als zijnde dandy. De vorige keer hebben wij het gehad over de traditionele/historische dandy, dit keer wil ik het graag hebben over de contemporaine dandy, de moderne dandy dus. Ik wil graag ingaan op de functie van de kleding, en hoe dit betrekking heeft op masculiniteit.

Ik zou graag willen beginnen met vragen wat uw definitie is van een contemporaine dandy.

JS: Nou, ik denk dat het verschil tussen de dandy in deze eeuw en de vorige eeuwen is, dat er niet zoveel dandy's meer zijn die daar echt een fulltime dagvulling aan hebben. In de tijd van bijvoorbeeld Beau Brummel kon je echt helemaal bezig houden met je voortdurend kleden en dan naar allerlei bijbehorende gelegenheden gaan. Het leven is nu zo complex geworden dat het niet alleen maar is van: "Wat trek ik aan?" Dat is niet meer de enige vraag die dagelijks op ons afkomt, [1:35] of je nou echt een enorme celebrity bent of wanneer je onder gewone omstandigheden leeft, dat doet er eigenlijk niet zo toe, maar het leven is gewoon te complex om je uitsluitend met je uiterlijk bezig te houden. Ik denk dat er wel mensen zijn die dat hebben, maar ik weet niet of dat ook direct verband houdt met het automatisch dandy zijn, dus ik heb het idee dat het dandyisme nu, zeker niet uit het oog van de mensen is, want ik heb hier nog een tijdschrift liggen dat de naam draagt en wat dus blijkbaar dan voldoende abonnees en lezers oplevert in Parijs om de broek op te houden, en in Londen is het ook duidelijk een begrip dat circuleert onder de mensen. En ook veel modeontwerpers leggen nog steeds het accent, als het zich zo voordoet. Maar ik denk dat je nu eigenlijk meer een soort parttime dandy's hebt. Mannen die zich voor bepaalde gelegenheden zich vooral dan wel heel erg bewust zijn van hoe ze eruit zien en daar dan ook heel erg zich op voorbereiden. En zich dus voor een bepaalde gelegenheid, maar ook voor een bepaalde situatie en tegelijkertijd zijn het natuurlijk wel mensen die een zekere reputatie hebben op te houden, en die kunnen ze dus op bepaalde momenten versterken, ook wanneer er op dat moment wat media bij aanwezig zijn, dan kun je dat natuurlijk ook behoorlijk in the picture brengen en ja, misschien dat dat dan wel wat minder evident is wanneer ze gewoon 's morgens een broodje om de hoek gaan halen ofzo, maar ook daar zijn natuurlijk uitzonderingen op. Want er zullen ook echt veel mensen zijn die, ook als ze een broodje om de hoek gaan halen, ook nog werkelijk impeccabel voor de dag zullen komen. En ja, dat zijn natuurlijk de echte ware.

J: Ja, dat klopt, die heb ik inderdaad ook mogen interviewen. Dickon Edwards is gesponsord en hij heeft zich tegenover zijn sponsors verplicht om nooit zonder zijden sjaal of stropdas de deur uit te gaan, ook niet als hij even een broodje gaat halen bij de supermarkt om de hoek.

JS: Ja, dat zijn natuurlijk de mensen die het ook echt begrepen hebben, dat het een levenshouding is, die je niet zomaar als een knopje aan of uit kunt zetten, en dat zijn eigenlijk de ware dandy's.

J: Wat zijn volgens u karakteristieken van een contemporaine dandy?

JS: Nou ik denk dat het nu steeds belangrijker wordt om toch ook een beetje een trendsetter te zijn. Dus dat een dandy niet alleen maar de mode volgt, maar de mode ook wel dicteert. Dat was natuurlijk ook in de tijd van Brummel al wel. Maar ik denk dat nu toch ook wel de inventiviteit van de dandy erg belangrijk is. Dat betekent dat je je niet alleen maar verzorgd kleed, maar dat er ook wel iets in zit van: Goh, daar zou ik zo gauw niet op gekomen zijn. Soms kan je op een bepaalde manier naar dingen teruggrijpen, misschien van een vroegere tijd. Stephen Calloway bijvoorbeeld, is een man die ook echt kledingstukken verzamelt, en ze dan, ja eerst ook restaureert, maar ze dan ook daarna draagt. Dat is dus duidelijk een historische lijn aanbrengt. Er zijn andere dandy's die dat helemaal niet doen en die uit zichzelf wonderlijke combinaties aangaan, die ze zelf bedenken, die je lang niet altijd in het dagelijkse leven ziet, maar die juist een soort toekomstbeeld geven.

J: Dus inventiviteit is een belangrijk kenmerk?

JS: Jajaja, ja, ja.

J: Dat is een belangrijk kenmerk qua kleding, maar denkt u ook dat er qua gedrag bepaalde eigenschappen zijn die een dandy zou moeten hebben?

JS: Ja, ik denk het wel. Ik denk dat het dan gaat om wat je zegt, dus, een dandy is natuurlijk niet alleen maar iemand die zich met kleding bezighoudt, maar ook iemand die juist een hele levenshouding uitstraalt en die levenshouding spreekt natuurlijk wel over conversatie en de manier waarop mensen reageren op bepaalde situaties, en de dandy probeert eigenlijk, dat is natuurlijk nog een van de oude definities eigenlijk, de dandy probeert net om een soort grens op te zoeken. Een dandy zoekt eigenlijk op een bepaalde manier hoever hij kan gaan. Nu leven we natuurlijk in een tijd waarin iedereen probeert om grenzen te overschrijden, dus op een gegeven moment is dat niet zo opmerkelijk meer, maar bij een dandy heeft dit ook altijd iets elegants, dus die kan misschien wel op bepaalde momenten iemand op een goede manier van je af poeieren, maar dat gebeurt dan eigenlijk toch altijd op een manier dat je er een draai, iets sierlijk, iets elegants aan kunt geven. Dus de grofheid waarmee een dandy in de rest van de wereld, dus de niet-dandy wereld, geconfronteerd wordt is buitengewoon pijnlijk voor een dandy.

J: Hoe wordt iemand een dandy? Wordt iemand als dandy geboren?

JS: Ja, ik denk het eigenlijk wel. Ik denk dat het heel moeilijk is om zo'n ingewikkelde attitude helemaal van buitenaf aan te leren. Het moet ook echt iets zijn dat je in je hebt en iets zijn dat je aanspreekt en ontwikkelt. Als ik bij mezelf te rade ga, dan denk ik dat het voor mij al heel ver teruggaat, al tot mijn lagere schooltijd, dat ik me toen al heel erg bewust was van hoe ik gekleed ging. Ik had geloof ik zelfs al in de eerste klas van de lagere school, was ik ook al in pak, dus ik had niet zomaar een broekje en een

hemdje ofzo, nee, ik liep al echt in een pak. En in die tijd waren dat dus pakken met een pluchefourbroek, dus ik ging elke dag met een jasje en een pluchefourbroek, en een strikje om, ging ik naar school. Die strikjes werden gemaakt door mijn moeder, die werden gemaakt van de dassen van mijn vader, want mijn vader kocht heel veel dassen, en hij had een talent om bij de eerste gelegenheid dat hij zo'n das droeg, om er een onuitroeibare vlek op te maken. Van die dassen maakte mijn moeder dan weer een strikje. Daardoor had ik elke dag een ander strikje. Sommige van mijn klasgenootjes zaten al met spanning te wachten tot ik de klas binnen kwam.

J; Iemand is op een gegeven moment een dandy. Wordt diegene dan eerst zelf een dandy genoemd en gaat hij daarna zelf de naam ook dragen, of noemt hij de titel eerst zelf en wordt hij daarna zo genoemd?

JS: Ja, het is een soort bewustzijn, maar er is natuurlijk een soort culturele samenhang. Die hele complexe vorm van het dandyisme kan natuurlijk alleen maar in een, zeg maar, heel verfijnd milieu floreren. [de telefoon gaat, mijnheer Sillevius staat de beller te woord] Ja, dus het is van de culturele context afhankelijk of het [dandyisme] tot een maximum bloei kan komen, maar je hebt natuurlijk ook een soort van natuurlijk verlangen in je, dus dat zie je dan soms al op vroege leeftijd zich manifesteren.

J: Hoe zou volgens u een moderne dandy eruit moeten zien, in termen van kleding?

JS: Ja, dat is moeilijk in een formule te vatten denk ik. Ik denk gewoon dat een man als Karl Lagerfeld, die zich op alle mogelijke manieren in alle mogelijke manieren gemanifesteerd heeft en die zich in zijn huidige levensfase heeft hij zichzelf, hij was heel zwaarlijvig, een streng regime opgelegd, waardoor hij nu echt zo dun als een potlood is en dus ook de kleding waarvan hij vindt dat dat bij de elegante man hoort, als je dat kan dragen. En daar heb je ook inderdaad zo'n postuur voor nodig. Als je alleen al naar zijn overhemden kijkt, die kragen komen ongeveer tot hier [wijst naar het einde van zijn nek, begin van zijn hoofd], en als je een beetje een stevige dikke nek hebt, dan kan je dat helemaal niet dragen. Je kunt zoiets alleen maar aantrekken als je ook echt ongelofelijk mager bent en ik denk dat het voor een dandy heel belangrijk is of hij inderdaad ook heel slank is en een goed figuur heeft want dat is als drager van de uitstraling die je kan hebben, dat is natuurlijk de maximale elegantie. Dat je die dan ook wel nodig hebt. Ik denk dat hij wel een man is die zichzelf eigenlijk helemaal ja, als een soort beeldhouwwerk ziet, als een kunstwerk in levende lijve en ook elke dag een soort arrangement daaromheen maakt. Ja, dat is natuurlijk een ideale vorm, zeker natuurlijk als je ook modeontwerper bent, dan heb je ook zeg maar dat hele apparaat achter je, om alles ook helemaal aan te leveren zoals je dat precies tot in de kleinste details wilt hebben. Dat is natuurlijk een mogelijkheid die vroeger, in die zin, niet bestond. Hoewel je natuurlijk ook wel situaties had waarin dandy's een ongelofelijke goede verstandhouding tot hun kleermaker hadden. En misschien had je toen ook wel heel veel kleermakers die heel veel begrip hadden voor, ja, dat kom je bijvoorbeeld bij Couperus tegen, die bijvoorbeeld gesprekken heeft met zijn kleermaker, dan is het toch een soort spel, zo van: "Ik zal u eens een stof laten zien, die heb ik wel, maar die kan ik eigenlijk aan niemand verkopen, behalve aan u, u bent de enige die dat kan dragen" enzo. Dus dat element zat er

natuurlijk altijd al in, de relatie met de kleermaker. Ja, en nu met een modeontwerper werkt dat natuurlijk weer anders. De modeontwerper die bepaalt dat zelf, en wij zijn er voor het uitkiezen. Ja, het is opvallend want dat niet alle modeontwerpers dandy's zijn. Nou, Christian Dior bijvoorbeeld, die zich gedraagt als een bankier bij wijze van spreken. Een rustig geklede man, maar helemaal niet fantastisch ofzo.

J: En hoe kleedt u zichzelf als dandy?

JS: Ja, ik ben eigenlijk maar een heel slecht voorbeeld van een dandy, want ik ben veel te weinig in staat om ermee bezig te zijn. Ik denk dat misschien als mijn leven er iets anders uit zou zien, misschien zou ik me dan wat meer gelegenheid voor hebben, maar op dit moment is dat gewoon, mijn werk neemt mij zo in beslag en nou ja, goed, de dingen die ik nou daarnaast doe, dat maakt dat er betrekkelijk weinig ruimte is om me daar op een manier aan te wijden die, ja misschien een gedeelte van mijn persoonlijkheid wel zou willen, maar omdat een dag geen 24 uur heeft, maar minder nog, is er gewoon niet zoveel ruimte om me echt helemaal uit te leven en ja, ook de entourage in Nederland is wat dat betreft ook niet heel erg enthousiasmerend. Het vervelende in Nederland is dat je het altijd opnieuw uit moet leggen. En dat het daar dan ook altijd over gaat. In Londen of in Parijs als je een established dandy bent, dan weet iedereen dat ook en dan hoef je niet als je ergens binnenkomt eerst te verklaren waarom je die broek of die das ofzo aanhebt. Maar hier in Nederland moet je je altijd eerst excuseren, of je moet er een verhaal bij vertellen, en dat maakt het extra zwaar om er mee bezig te zijn.

J: U noemde net de hoed en de das als essentiële kledingstukken van een dandy

JS: Ik denk dat dassen, juist omdat ze zo onnuttig zijn, heel belangrijk zijn. En een hoed, dat is misschien niet eens zo onnuttig, maar ja, dat is een wat ongebruikelijk attribuut geworden en het valt me ineens weer op als je iemand een hoed ziet dragen. Onlangs zagen we minister Plasterk ineens met een hoed, en dan ja, dat is dan toch wel een, dat doet me dan plezier, omdat dat bij hem toch een bewuste keuze is, hij denkt: "dan maak ik toch ook wel een statement".

J: En dat, de onnuttigheid, is dat een belangrijk onderdeel van de kleding van een dandy?

JS: Ja, ik denk het wel. Dat het puur functionele nooit de overhand heeft, nee. Hij zal nooit iets aantrekken wat lijkt op een overall ofzo. Het gaat altijd juist om een vorm van het ongebruikelijke en misschien zelfs om het onhandige. Je zoekt dus naar een oplossing voor iets waarvoor geen oplossing is in het functionele, maar juist in het esthetische.

J: En wat is dan de bedoeling van die kleding voor een dandy, of voor u, in dit geval?

JS: Ja, de bedoeling is dat je je er maximaal in thuisvoelt en dat het ook past bij de ontplooiing van je persoonlijkheid. Dat je het gevoel hebt dat je iets draagt wat bij je hoort, iets waar je maximaal jezelf in

kan zijn. Ik denk dat dat heel essentieel is. Kijk, ik heb bijvoorbeeld een pak aan, daar kan je deze knoopjes losmaken [knoopjes bij zijn pols]. Dat heeft natuurlijk geen enkele zin, het is gewoon een soort van overbodig, dus ik heb een kleermaker die boos wordt aangekeken als hij dat per ongeluk overslaat.

J: Ik zag ook uw manchetknopen, die vielen mij meteen op, die hebben ook ongetwijfeld...

JS: Ja, ja, ja, die komen uit Venetië, die zijn van glas. Dat komt omdat ik vanavond een tentoonstelling moet openen over Venetiaans glas. En ja, dat is dus voor de gelegenheid uitgezocht. Ik maak in mijn vrije tijd penningen van was, dat zijn meestal portretten, van ongeveer deze grootte [houdt zijn handen ongeveer 15 centimeter van elkaar] en die wasmodellen neem ik dan mee naar Venetië en daar heb ik een man en die kan van die wasmodellen glazen penningen gieten. En vanavond heb ik een kleine presentatie van die penningen in een bibliotheek.

J: Dat is denk ik ook wel een heel dandyesk kenmerk, denk ik dan, dat u speciaal voor de gelegenheid zoiets uitzoekt.

JS: Ja, ja.

J: Veel dandy's staan er ook om bekend dat ze enigszins provoceren?

JS: Ja, ja.

J: Doen ze dat ook door middel van de kleding?

JS: Ja, ja.

J: Is dat een ander doel misschien, van de kleding?

JS: Ja, het is soms misschien zelfs niet eens het doel, het gebeurt gewoon. Ik weet niet altijd of dat met opzet zo is, maar je merkt toch, we hadden het er net al even over, in Nederland, maar ook in andere samenlevingen, zijn er natuurlijk mensen die zeggen: "Waarom ziet u er zo uit? En waarom moet dat nou allemaal? Dus er zit altijd een element in, dat mensen die dus heel erg van het gemiddelde houden, dat het ze opvalt en dat ze zich er misschien wel aan ergeren. Dus er zit altijd iets, een soort wrijving zit er tussen de gemiddelde samenleving en die dandy die daar langs schuurt. En het rare is dat het element van ergernis en kwalijk nemen ook bijvoorbeeld een oordeel kan zijn als een dandy bijvoorbeeld ook kunstenaar is. Een dandy-kunstenaar is in zekere zin in een nadelige positie omdat altijd eerst over dat dandyisme wordt gepraat en dan daarna pas over wat hij allemaal gepresteerd heeft. Dat is net als met Couperus. Couperus is eigenlijk een enorm harde werker geweest en natuurlijk kasten vol met boeken heeft geschreven en hij was tegelijkertijd ook een dandy, dus hij manifesteerde zich als iemand die het

eigenlijk niet chique vond om altijd maar over zijn werk te praten, dus die daarmee de indruk wekte dat de boeken zichzelf schreven. En het oordeel daarover, dan moest de criticus altijd eerst over een beeld heen stappen van die luie schrijver. Maar eerst moesten ze dat beeld van hem eerst nog verwerkt worden, en dan was, dan gaven ze pas hun oordeel. En dat heeft best, dat heeft heel erg in het nadeel van Couperus gewerkt, omdat sommige mensen ook niet verder kwamen dan dat oordeel. Waarschijnlijk achten ze de man heel oppervlakkig en heel aan de buitenkant, wat hij heel niet is, want hij schreef ook hele goede psychologische romans met heel veel inzicht en ook heel veel moderne thema's zeker voor de tijd waarin het geschreven is, zoals homoseksualiteit, die helemaal niet zo voor de hand lagen om dikke boeken over te schrijven, zeker niet voor een man. Die heeft hij gewoon heel openlijk aangesneden en dus daar zat duidelijk ook een zekere moed zat daar wel in. Je kon daar in die tijd ook zelfs juridisch last mee krijgen.

J: Ja, dat heeft Oscar Wilde natuurlijk ook ervaren.

JS: Ja, ja, ja.

J: En die oppervlakkigheid, is dat een misvatting die vaker bij het dandyisme hoort?

JS: Ja, mensen bekijken zich natuurlijk op de verschijning van iemand en denken van: "Nou ja, dat is zo iemand die is alleen maar met zijn haar bezig, of met zijn kleren en daar zit dan verder blijkbaar natuurlijk niks achter ofzo." Er wordt natuurlijk heel snel een oordeel uitgesproken, ook door de lichtzinnigheid van de dandy zeg maar. Maar lichtvoetigheid en lichtzinnigheid is niet hetzelfde.

J: En wat zit er dan achter die oppervlakte, bij een dandy?

JS: Nou, ik denk dat een dandy helemaal niet oppervlakkig is. Ik denk dat hij zichzelf juist een heel moeilijk leven oplegt, omdat hij dat wil en moet. En dat de ontwikkeling van het eigen dandyisme, dat dan iets bijna noodlottigs is, misschien meer dan iets dat uit rivaliteit of gebrek aan gewicht ontstaat.

J: In het interview dat ik met Dickon Edwards heb gehad, noemt deze het dandyisme ook een 'decorative art'.

JS: Ja

J: En hoe denkt u daarover?

JS: Ja, dat is een uitspraak van Max Beerbohm, die heeft dat als eerste geloof ik gezegd. "Dandyism is one of the decorative arts", en ja, in zekere zin is dat natuurlijk zo, want het gaat om dat je van je leven en van jezelf een kunstwerk maakt, en zo optimaal mogelijk daar als een dandy in slaagt.

J: In welk opzicht verschilt de betekenis die een dandy geeft aan zijn kleding van die van de gewone man?

JS: Ja, ik denk dat veel mensen zich nauwelijks bewust zijn van wat ze dragen. Nou is dat altijd een heel lastig onderwerp, want in zekere zin kiest natuurlijk iedereen elke dag opnieuw iets om aan te trekken, dus helemaal in het donker is het dus ook niet. Ik kan me dus echt niet voorstellen dat mensen gedachteloos dingen aantrekken, maar dat is natuurlijk wel zo. Je hebt mensen die bijvoorbeeld op kantoor werken, en die hebben maar 1 das, en die doen ze 's avonds af, maar die knopen ze niet eens los en de volgende dag doen ze hem weer om, omdat dat zo moet, trekken ze dat weer aan. Dat is iets wat mijn bevattingsvermogen te boven gaat, ik kan me daar echt niets bij voorstellen. Maar iedereen kleedt zich toch, op een of andere manier, zoals hij zich wenst te kleden, of iemand er nou helemaal niet over nadenkt, of maar een klein beetje, maar dat is dus altijd een keuze-element. Er zijn ook mannen, die kopen helemaal nooit zelf kleren, die laten dat aan hun vrouw over. Die wachten gewoon af wat er in de kast ligt en trekken dat gewoon aan. Dat kan ik me ook niet voorstellen eigenlijk. [lacht]. Dus ja, er is natuurlijk altijd een keuze element en er is ook een wetenschap van comfortabel voelen of zo, het een zit lekker en het ander niet, maar ja, de boodschap, dat is eigenlijk de volgende stap. [De telefoon gaat, en wordt beantwoord door mijnheer Sillevius]

[28:32]

J: Probeert u, op de momenten dat u zich als dandy kleedt, iets te bereiken met uw kleding?

JS: [6:44] `ja, het is bij mij een beetje zo van, ik kleed me wel echt voor de gelegenheid dus ik doe de dingen, ik weet wel hoe mijn dag eruitziet, soms kijk ik zelfs wel even in mijn agenda, dus vandaag is echt een beetje gericht op de opening, ik kan straks niet meer echt langs huis om me te verkleeden, dus ik moest echt vanmorgen al beslissen wat ik aandoe. In die zin bedenk ik wel wat de gelegenheid is, maar ja, vanavond is dan zo'n beetje een half-artistieke presentatie enzo, dus dan trek ik toch wel weer wat anders aan dan bijvoorbeeld wanneer ik naar de Raad van Commissarissen zou gaan ofzo. Ja, ik vind een zwart pak wat meer passen bij een artistiek gebeuren dan een donkerblauw pak misschien.

J: Zijn de opvattingen van dandy's over kleding heel verschillend, of zijn die redelijk uniform?

JS: Nee, ik denk dat dat heel individualistisch wordt bepaald. Er zullen altijd mensen een balans zoeken tussen het sobere en het extravagante. En afhankelijk van de persoonlijkheid van de dandy zal dat zich vertalen in een misschien wat uitgesprokener voor van kleding of in juist wat meer elegant zijn.

J: En geldt dat ook voor gedrag?

JS: Ja, dat denk ik wel.

J: Er zijn dus hele ingetogen dandy's, qua gedrag.

JS: Ja, een er zijn echt mensen die bij elke verschijning de pers halen.

[9:10]

JS: Ja, je hebt natuurlijk altijd mensen die in de omgang het conflictmodel hanteren in de manier waarop ze zich naar buiten toe gedragen.

J: En heeft u ook een voorbeeld als dandy?

JS: Ja, ik heb nogal bewondering voor Louis Couperus eigenlijk, want omdat dat ook een man was die heel viljtig op zijn werk kwam en ook de levensstijl die hij wilde voeren ook gewoon realiseerde. Wat ik leuk vind van Couperus is dat het gewoon een hele aardig man was, helemaal niet verschrikkelijk afstandelijk of arrogant ofzo, maar juist voor iedereen een aardig woord had en aan de andere kant ook geen concessies aan zichzelf deed. Hij wist dat hij een opvallende verschijning was en dat, ja daar moesten de mensen dan maar mee leven. Doordat hij zo innemend was, ging dat ook eigenlijk heel goed. Hij had nooit echt moeilijkheden ofzo omdat hij zo'n charme had. En daar heb ik meer affiniteit mee dan iemand die zeg maar petsen uitdeelt of gewoon heel kwaadaardig is, vals ofzo.

J: Dat zit dan waarschijnlijk meer in het karakter van iemand.

JS: Ja, want zo'n Karl Lagerfeld die heeft verschrikkelijk provocerende interviews afgegeven, maar ook zijn eigen vrienden heeft hij laten vallen. Dat zijn mensen die buitengewoon onaardig in het leven staan.

[11:11]

J: En uit zich dat dan ook weer in de kledingstijl? Kan er dan een vergelijking worden getrokken?

JS: Nou ja, ik vind bijvoorbeeld als je ziet dat, hij heeft altijd de laatste tijd ook een soort vechthandschoentjes aan, dat zijn dan signalen waarvan ik denk van: "Hog, is dat nou per ongeluk?".

J: En haalt u qua kleding ook inspiratie uit bepaalde personen?

JS: Ja, dat is een beetje afhankelijk van mijn eigen stemming, van hoever ik wil gaan op bepaalde momenten. Nee, ik heb niet een bepaald voorbeeld, nee.

JS: Ja, ik vind Brummel ook wel een heel goed voorbeeld van de reserve die je op jezelf kan toepassen om niet te ver te gaan, om het niet te druk te maken zeg maar. Ja, dat vind ik heel knap want het was natuurlijk in die tijd heel erg gebruikelijk om je enorm toe te takelen. In de hofkleding, als je dat ziet, en

ook in de militaire kleding, met allemaal goud en knopen, dat waren eigenlijk hele kostbare uniformen en dat waren, wij noemen dat natuurlijk uniformen, maar dat was natuurlijk helemaal niet uniform, want niemand had zoiets, die officieren gingen zich ook te buiten aan ik weet niet wat voor dure kleermakers en een uniform was 10 keer zo duur als een gewone jas ofzo. Die militaire kleding daar werd ongelofelijk veel geld aan besteed. Je moest ook om werkelijk officier te zijn, moest je eigenlijk ook al geld van huis meenemen om je dat überhaupt te kunnen permitteren. In Nederland was dat ook zo. Van officieren werd dat ook min of meer verwacht, omdat ze ook maatkleding droegen. Als je dan de uniformen van prins Bernhard bijvoorbeeld ziet, dan is dat een wezenlijk verschil met een pak. Dat is ook een man die zich een behoorlijk regime oplegde wat betreft omvang ook. Hij wilde echt dat zijn buik ook slank bleef, dat kan je aan zijn uniformen ook zien, dat zijn zulke middeltjes (houdt zijn armen een stukje uit elkaar). Maar daardoor was het natuurlijk ook echt prachtig, dus als je echt zo'n gala-uniform aantrok.

Interview Dickon Edwards, 10 februari 2008

J: Thank you so much for being here. Well the introduction we kind of had that, right? The main topics of this interview are going to be dandyism, masculinity and identity.

DE: ok

J: Well if we come to that, I'll explain, if necessary, extra things. First question is: what is your definition of a contemporary dandy?

DE: Ok, someone that lives outside of mainstream society, but keeps his appearance deliberately maintained to a representable level, rather than looking like their lacking, like they're offensive to the eye. There has to be a sense of being on the outside of general things but at the same time an interest in maintaining your appearance. And it's usually about clothes really, but it's still very much an anti-masculine thing. The dandy is always feminine. Is always a sense of emasculation going on. You can't have a macho dandy. You can be aggressive, and you can even have fights, but there's still a sense that your arch and your not quite like other man in that way. So there will always be a feminizing side to the dandy, even the most bitch one. If he is a dandy.

J: And is there also, because other people think of you, because you different, as not being masculine?

DE: I kind of always had that. The current kind of catcall is battyboy. It's the kind of

J: We have got the same word in Holland as well

DE: well it's a mix of New York street slang and Jamaican street slang and it's used by everyone you know, whites and blacks, posh or poor, they all say battyboy, to me, when I walk down Oxley Road, really. Looking less laddish or less manly, will solicit attention, usually from young men, you know, teenagers, kids. It's a comment without saying anything, when I walk past a group of young men together, they will say something, because to let me pass without comment is an effroc, I've made my comment by looking the way I do. So, yeah, I might be shout at, or jostled, that's because they're making a reply, so the dandy is his own statement to the world. He is projecting, saying something, because the default way of looking is to not attract attention by the way you look.

J: So would you be disappointed if they weren't shouting?

DE: (laughs) I prefer they didn't shout. I don't enjoy that part at all, but it's something I get used to, it's something I praise myself for. So I'm never quite at ease when walking past my fellow men really. And most of my friend are female, for that reason, or less manly man.

J: Less manly in what way?

DE: Homosexuals, or just bohemians, hooligans, but who are kind of stylish hooligans. You know, thieves, people in bands, the guy we saw, he is the manager of Pete Doherty. People who are just not haven't quite knuckled down I guess. It's a passive thing with me. I would say I'm a very passive dandy, no I don't, I like Sebastian Horsley, who really does get people shouting at him. Well, I've been shouted at, but I'm just trying to look the way I look, because it feels more natural to me. I think I look better, I look more like myself. But I'm not trying to upset. I'm trying to be polite. You do get commented by the way you look, and the way I have my hair, my hair looks ridiculous, I know (laughs), but it suits me. Being ridiculous.

J: You think so?

DE: Yeah, but I liked to be called upon as harmless. That's really positive. I've never hit anyone in my life. I wouldn't know how to handle myself in a fight.. They say that when you're presented with a conflict situation you do two things, it's fight or flight.

J: or freeze

DE: Yeah, that's the third one. I prefer the option freeze, and I'm curious what will happen next. And I think to run away would only make it worse.

J: But the pen is mightier than the sword right? You're a writer, so you can hit back in that way?

DE: Yes, that's why I'm a blogger, that's why I was a blogger before anyone else was a blogger. At least, writing is fastest.

J: What are characteristics of a contemporary dandy? Because you mention Sebastian Horsley who is a more offensive dandy and you are more quite, you try to be polite, but I thought the offensive part, or a bit of wit is an important part to a dandy.

DE: Wit, yes, I would say wit is essential to try to get people on your side. If you make them laugh, then they are on your side. Everyone wants to laugh. If you go and see a Shakespearian tragedy, and if there's one joke in it, even if it isn't very funny, they will laugh, because that's a kind of default reaction if you feel nervous and tense in public. So anything that gets people giggling or laughing, together, reliefs tensions. If you can do that, it's quite, you know, there's a big comedian called Russel Brand, he's a famous, kind of dandy, comedian, he dresses in a very flamboyant way, but he uses humour as a defense mechanism really. And they often say that comedians as a kid told jokes not to be beaten up. For dandy's,

if you can say something witty, then it kind of justifies your choice in being other. It helps people forgive you more.

J: Do you think there are other characteristics of a dandy? Or of you, as being a dandy? Except for wit?

DE: A kind of deliberate being to the point where you've made things difficult for yourself. It's a quite common piece of the bite to say "just be yourself", and the world will love you, but that's not always the case. It's being yourself to the point where you lose friends. And you just hope that you gain other friends who are just a bit more like you. For that reason. It's going against the grain, deliberately. Or going, or swimming with the tide, but then faster. It's an existential side of dandyism, which is expressing your free will by crystallizing it into a lifestyle. And you just try to be a bit more entertaining as well. I think that really is a characteristic. It's a certain kind of asking for forgiveness I think. Trying to illicit a bemused smirk. I think, I've written about dandyism before and I think it was Baudelaire, but he compared dandyism with the acknowledgement of death. It goes against the idea of civilisation being passing on the skills to future generations. The dandy doesn't do any of that. He usually doesn't get involved in doing anything constructive. It goes against civilisation to not contribute in that way. Often they don't have children. So there is a kind of death wish by dandyism. From there you get the decadent and hedonistic side of dandyism.

[10:17] It's a kind of a pleasure seeker approach. And as fine as it might look, it is still a very selfish way of looking at the world and the very structure of living.

J: Why is that exactly?

DE: Because it's not, it's a kind of attention seeking, and there is a taint of being useless about this. Which is a terrible thing to be, really. Which is why being an entertainer, and being the Baudelaire thing, the writer dandy, is somehow more me than let's say someone like Sebastian [Horsley], who dares people to give him money for being offensive. I don't have that nerve you see. I like to take things to a different direction. Further, I can't do that anyway. I can't even swear, literally.

J: (laughs)

DE: Really, no, it's not the character. That's another part of dandyism, it's playing a part.

J: Like being on stage always?

DE: Yes. It's whole the world is a stage, you know. It's about being on the platform, and. For just being yourself and imitating yourself and then remember who you are and then playing that part.

J: So, you are playing a part

DE: Yes

J: But you are playing an honest part? It's yourself who you're playing.

DE: Well, you like to think that. You try to be that. In a lot of ways you try to be the person that other people say you are. And then, whether that's a good part or a bad part.

J: You live up to the expectations?

DE: Yeah, you don't disappoint your critics or your fans. So if they say "an awful thing about you is this" then you find out what it is, and then you do it on purpose. And then you go: "Yes, I know, that's who I am". That's the kind of idea. If someone says: "you do this, and that's the trouble with you" and you think: "that's not me at all, they got me all wrong" and that has to be true and you have to get that on your side.

J: So you trying to incorporate the images...

DE: Yes, the positive and the negative side of what people... Some people at least have some kind of ego, other way they wouldn't get out of bed at all. I mean, you have to feel, you have to mean something, to the world. Which is, a kind of egotism. You know, earning for your family is still a kind of egotism, cause you still can say: "well I can do this" you know? Well, ill people do it without egotism at all, cause they just stay in bed and it's alright. . There has to be a certain amount of that. Dandyism is a kind of affront, because it's a pretentious thing. (laughs) You know, the word pretentious is always used against me, but in a complimentary way as well as in a negative way. It was once secluded in a fanzine, about British people, you're pretentious, but it was not in a complimentary way. But I've always had that, I've always been called pretentious. But that's if you dare to do anything slightly affective, there it is, the A-word, then you will be called pretentious, but I think there are degrees you know. I have my limits. Because I once auditioned to be in a living artwork, well, it was no art, just people being paid to stand around and ask questions, and that would be artwork. The guy's called Tino Sehgal. He makes artless artworks, performances. He hires actors to go up to visitors at the art galleries and talk about philosophy and art and I actually auditioned for this. People do this as a job you know. They're paying people. You just work in shifts. They clock on, like in any type of job, except they just stand around a room in the ICA and talk to people about Plato. And to me, that's my limit, because I don't have the nerves to do that. I don't like audience participation. If I would go into that gallery as a visitor, I would stay away from that room, because I don't like strangers coming up to me. It's all part of some jolly game.

J: Isn't that just dandyism? Playing the part?

DE: No, because they are not being themselves, they are paid to go out to people.

J: But you are being paid to be a dandy, right?

DE: Yeah, but that's different, because they couldn't be themselves, because they were given a script and there were rules and that's what he did, he laid out a role you had to follow. I thought about doing it, but I was very much in conflict with myself. But that is my definition of pretentious, because, in a traditional way, I like art to be something you can look at, maybe I'm a bit old-fashioned in a way. You know, the dandy is also old-fashioned in a way, because there is a tradition of dandyism. So, in some way I'm being quite retrogressive and quaint and conservative, with a small c. So, I'm being old-fashioned in that way. You can't be a dandy, it's not really contemporary I would say.

J: You'd say Russel Brand is a more contemporary dandy then? Especially in the way he dresses, he is more contemporary than you.

DE: Yes, well, it is he talks in a sort of Dickensian Victorian way. So, no there's no real way, he is also affected in a retrogressive way. So I don't think there can be such a thing as a contemporary dandy. You have to look back in some way.

J: So, according to you, the contemporary only exists because you live now, in a contemporary time?

DE: Yeah, that's it. You are an anachronism, that's the word I've been looking for. You know the word anachronism?

J: Yeah

[17:40]

DE: You are out of time, in that way, and you are old fashioned. Russel Brand he speaks in a fake Victorian way, which is quite funny, he mixes up modern English, he often speaks in bad grammar, although he is quite intelligent. And this is all affected, you see?

J: All right

DE: And that's quite a dandyish thing to do.

J: Ok, thanks. Well, you've just told me that a contemporary dandy is actually traditional. Now what do you think a traditional dandy like Oscar Wilde and you have in common?

DE: Wilde started off being famous for being famous. People often forget this. They think he's famous because of "The importance of being Earnest" and "The picture of Dorian Gray" and they see him as the guy that went to prison for being gay. But before that, he was famous before just for being Oscar Wilde. It turned that he went straight from college, Oxford, he went to London and he just walked around London being overly dressed. And he was ripping off the works of Huysmans (A' Rebour, against nature) a phenomenal dandy text, and of the critic John Watskon as well. So Oscar Wilde was kind of ripping off ideas that were written before him. He had his heroes, but he was very much a dandy that didn't do anything. He was just someone that sat around his room and was famous for being well connected. There is even a musical written about him. Which is, I think "Patience", o Sullivan wrote it. And it paid, for people like him. And when it toured in America, o Sullivan said "Oscar Wilde across America". They kind of publicised this musical was about him. He was already famous and he hadn't written a single book! That's important to remember: he was a dandy before he was a writer. So there's that sense as well. The idea of being, rather than doing.

J: So that's an important dandy-characteristic as well?

DE: Yeah, because he was, he looked affected in a dandyism way. But he was also famous for being first, rather than doing. And that was enough, for a while. I mean, he wants to write a work of art as well as be a work of art. And that's where you get the difference, really. Cause dandyism is a decorative art. It is an art form in itself. Whether you do anything else, you can be just a dandy. Or you can be a writer or an actor or. There have to be symptoms of a certain performer.

J: Allright, so you're at first dandy?

DE: Yeah, and then you can be writer or like an artist. It's almost like a disease in a way, because the writing and the acting and everything you have to do, is a symptom

J: A side-project?

DE: Yeah, of being who you are. What you do is because of who you are. And you are a dandy, rather than what you are is what you do. I'm a dandy first and then everything else comes as a result.

J: Is that also what you mean when you said: "Everything you need to know can be found by just looking at me"?

DE: Yeah, that's about something, traits, that's about projecting the way you feel internally and the idea that self has on the external image. People always judge in appearances anyway. But you find them impersonate when you are not a mainstream man anyway. That you don't feel quite with it, it's quite saddening I think. It's not a kind of attracting attention for it's own sake. It's about explaining who you are

to the world, be your own comment, you're not trying to stick other people, you've already made your statement.

J: Well, I have asked this question before I think, but now it's recorded on tape, but does one claim to be a dandy, or is he called a dandy?

DE: I think I was called a dandy before I claimed to be one. I can't remember now. Yeah, and then when I found out what a dandy was, that it was a work of art, then I thought: "Well, I must be a dandy". Well, but I would just say that I am my own type of dandy, and I wouldn't want to quite say I'm a typical dandy. I am part of a tradition. I'm English, for one thing, and people talk about English being eccentric. So you are allowed to be traditionally mad, in a way. So there is a long tradition of being unusual, which is more permitted if you're English. It's that kind of thing that I put in my advantage, and I wouldn't make any money out of it, but it's, I found that I could be that kind of Englishman, and it's helpful to be English and to be eccentric. There are eccentrics all over the world, but there's a particular kind of English eccentric, which also connects with the idea of English dandy. And I do feel traditional in my way about some things, and I can be a kind of traditional weirdo in that way. So, I'm kind of following on in a weird tradition really. And yet, the whole point about being a dandy is that you're not, you're putting an end to your own family tree. It's also the case that dandy's don't have families. They are loners. And they have to be loners, really. Sebastian [Horsley] had a girlfriend, and Wilde had a wife and kids. But, he was always on the move, and Wilde was never thought of back standing them all. His image was certainly of being detached, and disconnected. The dandy is always disconnected, even if he has a wife and children. It's still the sense of being an individual that's taking it to an extreme. It is an extreme form of individualism. It's something I very much believe in. It's the terror of being forced into any kind of [24:50]

Interview Sebastian Horsley (1)

S: As you've probably noticed, since I'm sure you've done your research, in the book there's lots of references and stolen lines and different things. Basically, the templates for my book were, I had three templates, I had Andy Warhols "From A to B and back again" , I had Brummel's "My last breath", which I never read, so I was able to play around that one very easily, and then "The Naked Civil Servant" a Quentin Crisp book, which I think is the greatest of all the dandy books. Anyway, the point is, I always saw the book as a sort of cult book and I never thought that it would get mainstream and I still don't think that it will get mainstream, so, and I'm quite happy with that. Not everybody wants to be U2, and I don't, you know. I want it to get to it's destination. And it's destination is you and is the John Walters of this world, the Quentin Crisps of this world, you know. It's the Dickens of this world. That's what it's written for. At that level it succeeded.

Anyway, you go ahead darling, you can ask me anything you want.

J: I will, actually. Please don't feel offended.

S: Oh no, the more cheeky the question, the better.

J: What's your definition of a contemporary dandy?

S: Forgive me, this is from the book, but this is my definition of dandyism, dandyism, and this is filtered through Baudelaire, dandyism is basically and active self-worship which dispenses with the need to find happiness from other people, especially women. It's a way of performing your life, and it's taking up a position of ironic detachment, away from the world, and then living it out in scrupulous detail. It's a form of nihilistic playfulness. That's really what it rests on. And, it's basically just making the joke explicit, you know. Because, everybody performs his life, it's just the dandy who's honest about that. And the point is, given that life is meaningless, and absurd, then your response to it, I believe, should be absurd and meaningless. And given that language, itself, is meaningless, then your language, again, should reflect that. I mean, I know, that causes a paradox, because out of meaningless, you create a meaning. I do understand that. So, whichever way you play it, you get stuck. And this is one of the things about dandyism which a lot of dandies don't admit to, which annoys me, is that dandyism as a concept fails, I mean, it is ridiculous, you know, how can you talk about concepts of freedom on the one hand, which you willingly give up on the other? Dandyism is a uniform, it's a conceit, it's an illusion of individuality, but that said, I just think that it happens to me, to be one of the nicest illusions, you know, that's my point. And it's also, the other thing about dandyism, which not a lot of dandies talk about, you see, there's a group in America, called dandyism.net, or dandyism.com, they hate me, they absolutely hate me, they're always writing all these things. And they are saying I'm a fop, which is absolutely, I'm not a fop at all. A

fop to me, is a clothes wearing man. To me, clothes to me are the least important part to the dandy.⁴ Camus writes well about the dandy. Camus said: what is a rebel? the man who said no to the impeccable, inshakable, immovable, it's almost the strongest thing a man can be. People admire this. History and myths celebrate defiance as the noblest courage of all. Now Camus saw the dandy as a rebel, and off course, that's exactly how I see the dandy too. A dandy is about defiance. My personality is been cobbled together from lot's of different sources, you'll find Quentin Crisp in there, but you'll also find Johnny Rotten in there, that kind of thing, so, to me, the clothes, dandyism isn't imaging crusted with acceptance, it's a way of stripping yourself from everything but your own self.

(2)

And detachment, that's the essence of dandyism, that is what dandyism really is about. And the thing is, the detachment of the thorough going dandy is not just from women, it's from life itself, that's really what dandyism is about. And contrary to what people will tell you, detachment is very serious. You revert, we laugh at the moral earnestness of an author, don't we, but we take seriously what is presented lightly. Dandyism is a dance, it's a shield, it's a crown, it's a sword. And it's basically it's a protection against vulnerability, but it's also a celebration of life. So that's really what it is, you know. And, as I said, it fails, because, everything fails, but also because, as I said, it's a conceit, and how can you, if you announce yourself, your trying to be independant and individual and yet you are adopting a uniform. When I got thrown out of America, I went through in a long velvet coat, and a top hat and a scarf, my one concession to American sensibility was to remove my nail polish. [laughs]. It didn't work. [1:32]

But I can object to their uniforms, but they objected to mine. This is still a uniform you know. The English invented dandyism, the French explained it, and now the Dutch, what is the role of the Dutch in dandyism. Would you say only the English do dandyism?

J: Well, in England, there's a lot of natural eccentricity, which we lack in Holland.

S: Well, I'm not an eccentric. [3:40] Eccentricity is to individuality, what a character is to a person of real character. It is willed, even worse, it is a mark for momentity, true individuality, like true character, is earned, and involves moral effort, which is funny, given that I've been thrown out of America for having no morality. So, the point is, I don't consider myself to be eccentric, I know exactly what I am doing. And the problem with being eccentric, is that then you're seen as, you can be tamed as an eccentric. As I said, to me, the dandy, the real dandy is a warrior. You know, Quentin Crisp was a warrior, he was a holy man, if you read the Naked Civil Servant, that is his only great book, the rest of them aren't any good, it is the book of a holy man, he is a warrior, a real warrior, and real wit is his weapon, and this is the point of dandyism, you turn the pain into humour, and you turn your anger into wit. And this is so at that level. I call myself a dandy, but this is in the American edition here, writing a book is off course a form of failure, as a dandy I seek to be somebody rather than to do something. What I am matters more than what i produce. And why produce anything except my own carefully cultivated self. My greatest work is my personality, is my life and my death are my art. But art itself is worthless, it is material, earthly, impermanent. No matter how great, it still pales behind the transcendent majesty of nature, or the simple

⁴ Interview Sebastian Horsley, 28 februari 2008, 5m05s

beauty of my face. In it's highest aspirations, man is still mocked. No wonder the art and psychosis have been tender lovers for so long. That the road to creativity passes so close to the madhouse. Indeed, often ends there. And that's the other point about dandyism. I think, and I don't think it's written before, real dandyism had got echoes of madness in it, and I wouldn't go so far as to say as I am mad, but mentally illness runs in my family, my grandfather committed suicide, my mother was in a mental asylum, I suffered my own demons, but the point is that it oscillates, for me, between narcissism and neurosis, grandiosity and humility, vitality and vulnerability, they are linked, very very closely. Why do I have to carry on like this? That's the other thing in the book. Dandyism is not a vocation, it's a condition, it's something that you simply can't help. When you see the pictures of me as a boy, look, ten years old, the boots, the hair, button undone, i'm not touching any member of the family, everybody else is smiling. I saw Marc Bolan when I was ten years old, he was very much my father, it was no accident that I went to Marc Bolan. My sister liked David Cassidy, you probably haven't even heard of David Cassidy, have you? He's awfull. [7:30] Do you remember the Osbornes? No? Good [laughs].

Anyway, when you look at dandyism, you have to look upon it as a protection. A carapeus???

I think that has something to with that life from the start is a sort of chaos in which we are all completely lost, and we don't know who we are, and we suspect this chaos and rather than consumpt that, we try to cover up everything with a curtain of fantasy where everything makes sense, and we use our ideas, they're like scarecrows to frighten away reality. And it doesn't worry us that our ideas are not our own. [8:10] I think dandyism is a part of that. It's a descent. The big layout is terror of life, and underneath that, you have dandyism.

J: What does it mean to you, being a dandy? Is it the same as you just described?

S: Yeah, it's a way of performing my life. It's a way, the way I see it, there's two different positions in human being, you can either conceal who you are, and hope to be accepted, or reveal who you are, and then risk rejection. I have always been in the second category. I think it's better to be hated for what you are, then to be loved for what you are not. I want to join the world, but without dazzling down my individuality. To me it's important to be who you are, without shame.

J: You involve in the world in your own terms?

S: Exactly!

J: Is dandyism something you're born with?

S: Wait a second. I'm just going to read you something, because I wrote it down, and I've never written it better and it was used in India, but that doesn't count, does it? And people think, you're just a show-off, and then I say, yes, I am a show off, so what? But there's something deeper, there's a reason for it, and this is the reason, I just want to read it to you: I heave learned to regard blendness as the most suspect sense of all. Most people are fake, they're like plastic thrones coverd in gold leaf veineer. It doesn't take must to make them peel and crack en reveal the inserious substance of their core. I respect people who refuse to be astonished by me. my role as a poser is itself a pose. It's part of my quest for truth and beauty, it's a filter to weed my social garden. It's designed to do bather with the outside world. It's designed to get rid of phoney's. This is ironic, coming from me. You see, once it hots up, the snow melts, and you get to see the dog shit underneath. All I'm left with, is great people, who can see through me, but still enjoy the

view. So do you understand, that you go around like this, talking like this, carrying on like this, you immediately get rid of about 75% of the world population.

J: Probably 95%.

S: Probably 95%. You just get rid of them, immediately. You're left with, you know, people like yourself. You come to me, I come to you, it's like with Dickon and all the people we talked about, and they're my people, and I'm theirs.

J: If you put it that way, it's a way of sorting out your friends.

S: Exactly.

J: Because the thing is, if you conceal yourself, and hope to be accepted, it can take ages to work out. You're with people, and they don't really know you and then suddenly you get to think what the fuck am I doing with these people? Where if as you just come in and go oeoeeoee [shouts happily], whatever you going to do and whatever you're going to say [12:45], you know, you make some stupid extreme joke, about women or Jews or whatever it is, then you get rid of all those fucking arseholes.

J: I always do the same.

S: Well, if they're not your friends, it's not your problem. But I thought your country was really tolerant?

J: Well, just in a way. Only up to a certain level. You mentioned wit as a characteristic of a contemporary dandy?

S: Yeah, wit is essential. Now what's interesting about that, I don't like Beau Brummel as all, he was seen as sophisticated, also he was a snob, just a total snob, and to me snob is exclusiveness, it's the shake, skunks and snobs, and as I say in the book, where is the wit? He had no wit. He had no wit at all. And the other thing I hated about Brummel was that he was aspirational. I don't think the dandy is aspirational in that way. I'm sure people would see me that way, I mean, the writing of the book, and the promotion, and things like that. But I think the dandy, like the artist, like the outlaw, is fit for the highest society, and he's fit for the lowest society, but he doesn't join.

J: Like you say, you live amongst prostitutes and the high society.

S: But you don't join. Because the problem with joining, is that once you join the club, you have to commit and some of the fire goes out of you, you see raging off position. It's no accident that I've been thrown out of America, I got thrown out of scouts, I've got thrown out of school, I've got thrown out of Arts college, you know, if you get thrown out of Arts college you can't get to America. So the point is, I don't want to join, and I think that's an essential element. But what did you say about the wit? O yeah, the tongue is the only weapon which sharpens with use. And the point about wit, is that wit has truth in it. There's a difference between wit, and jokes, I mean, and wit and humour. The point with wit is, that you can be basically just rude, you can just dance, it's a kind of wordplay you know.

J: So it's being rude without being unpolite?

S: Without being offensive, that's right. You know the dandy would never ever be rude, unintentionally. Without it can seem to be completely amateur. When I was being interrogated by the U.S. authority, I never ever raised my voice, I never ever started crying, but with my tongue, I was being ruthless. You know, they threatened me to go to prison, and I said: porridge, class A drugs and buggery, is there a three year waiting list to get in? I thought they were going to shoot me, you know. And then they said, have you

ever solicited prostitution, I said, yes, Mary Magdelene set a saintly precedence. And they said who's Mary Magdelene? And then they asked, have you ever taken drugs? And I said yes, crack and heroine, and I'm proud of it. If I could have my life again, I would take the same drugs, only sooner and more often. And then they said, what have you got in your hat? And I said, my head. So I kept my wit, and this is the point about wit, that wit is a weapon, and the Americans would never understand that, because the reason that American society is so violent, is that they have no wit. If you want to disarm, charm. This is the point, there is no situation where you can't get out of, with your tongue. And the point is that they're so violent, is that they don't understand their own language.

J: Due to a lack of intelligence?

S: Due to a lack of ability to twist the English language. I don't know whether it is Wilde, I don't know whether it's Shaw, you know, I'm not Wilde about Shaw and I'm not sure about Wilde, but one of them said: two nations divided, by common language. And there is no question about that. So this is the point about wit, you can be rude. It gives you the authority to be rude, but in a very humorous and playful way. You see, the thing is, the point about wit, is that angels fly, because they take themselves lightly. This is the point about wit you know. And the freedom of a person is in direct proportion to the volume of their laughter. There's no situation, there is absolutely no situation that cannot be mocked. And all proper dandies will always weave into a huge element of self-mockery, this is the point about dandyism, and this is what wit is for.

J: Do you think a dandy must always be intelligent?

S: That's a really good question. I don't consider myself to be intelligent. I'm not really clever enough to realize I'm stupid, that's the way I always think. I think if you need to obsess with a dandy, you just need ignorance and confidence don't you? Actually, I don't mean that, I take that back. Yes, I think you do, you probably do. It's not intelligence in the usual channel, it can just be in a way of presenting yourself, a way of shocking, a way of doing things for effect, it can be a look, it can be a nail. They are intelligent, but not in a conventional way. I don't know, what do you think?

J: Maybe not so analytical.

S: More incentive?

J: But can you imagine a dandy not being able to express himself through words?

S: Beau Brummel didn't express himself through words, did he? But then, was he a dandy?

J: I think that's a very good question.

S: What? With Brummel? I once said yes, I hated him, he was a horrible little snob and he was a revolting little man, and where's the wit? There's no record of the wit. But then we're getting full circle, because in the definition of dandyism, the dandyism leaves no trace, dandyism is an illusion that makes you believe in something that doesn't exist. Now, we all do that to a certain extent. [20:53] But, Brummel left no trace at all. All he's known for, is for inventing stretch pants. And yet, someone from nowhere had this effect. So, in that level, he is a dandy, and I'm not a dandy, because I've got books and wit and all that, and I'm confused you know.

J: One of the main topics of my research is about the definition of the dandy.

S: I think the true answer is that it changes, that is mutates.

J: It can't be defined.

S: It can't be defined, it's like nailing a jelly to the ceiling. And the best way to contradict me, is to let me talk, and I will do that for you, and I think that's ok, because I think the point about dandyism, the point about art, is that it thrives on the multiplicity of meaning. A true dandy never does what's expected of him, this is the point. If they nail you down to one thing, then you'll be off to the next. So, out of freedom, you created a prison. Dandyism is a prison, it's just a very elegant and very lightened prison. The way you imprison yourself is in the most beautiful and most stylish way that you can. That's probably as far as you're going to get, isn't it?

J: You mentioned arts a few times. Now Beerbohm said "dandyism is one of the decorative arts". Now, how do you think about that?

S: Well, I mean, I think that art with the illusion of meaning, is probably the highest calling for man. But it is an illusion, you know. Art is just fabricated as an illusion, but at least there's none-destructive illusions, given that the whole of life is an illusion, really, then the dandy is the least useful member of society, but he's also the least destructive, the only thing he's going to destroy is himself. That's the other thing about dandyism. This is the key to dandyism. Dandyism, because it's woven with neurosis, then it usually ends in ruins, you know, Wilde ended in ruins, Brummel ended in ruins, Crisp didn't, which is interesting, Crisp should have committed suicide, he should have committed suicide at 90, that was the only thing he did wrong. You know, the other thing that he did wrong, Quentin, and I love him, and I stole a lot of his lines, and he stole a lot of my lines, you know, authenticity is a very difficult pose to keep up. The one thing about Quentin Crisp is this. If dandyism is subversive, which I believe it should be, the aim of all subversion is, in the end, you have to be prepared to subvert yourself. And I feel that I do that. I feel whether it is going up getting crucified, or bloody playing Russian Roulette, I may dress for myself, but I undress for everybody else. Quentin never did that. Maybe that's because he's from a different generation, maybe it's because he was representing this warrior-like thing, or the whole queer-thing, and because he was so attacked, he was so attacked, wasn't he? that he couldn't expose, and I don't know, I haven't been so attacked. I doubt very much, what do I represent, you know. I have no idea what I represent. I represent the life beautiful. I represent and they resent the life beautiful. Anyway, so, this is the thing, and this is what I'm conscious of. The book is very rude about everybody, but for somebody who never forgives himself, insulting other people is a kind of form of recreation. And I just took the view, I just want to know what it is that I'm doing. I think it's X?X? who said, the unexamined life isn't worth living. Well, the examined life isn't worth living either, but, it's interesting, isn't it? Writing a thesis about dandyism. Working out who we are, who they are, how it would be. And I do think it's very fine to adopt dandyism, or dandyism adopts you, but it interests me, to try and dissect it and drop a bomb on yourself as well.

J: Well, the other part of my thesis is about the assumption that dandyism is always about clothes...

S: Well, I think dandyism is a spiritual doctrine. And I know, I say in the book, the glamour is a far greater actor than spirituality, and spirituality hammers to its cost, but true dandyism is a spiritual doctrine. Clothes are just a part of it. You can only judge the style by the content. You can only reach the content through the style. All this is coming out of me, spontaneously, but, as Quentin would say, it's deliberately maintained.

J: What are other characteristics of a dandy?

S: Wit definitely. Wit, detachment, defiance, intelligence, and style. For example, as I say in the book, you don't need money for style. You can wear rags, but the rags they must suit you. Some of the great dandy's, like Johnny Rotten was a great Irish dandy, you're too young to remember, and he came through and had ragged clothes and safety pins in it and he's a great Irish dandy, Wilde, I think we get close to the definition of dandyism as were talking, Wilde was not a dandy, Wilde was an aesthete. That's something completely different, and now we are getting close to it.

J: That's less rebellious?

S: Yes, that's less rebellious. Also the problem with Wilde, well, there's so many problems with Wilde, where do we start. For a start, he bred. If you want to find out wheter someone is a real dandy, find out if they breed. If they breed, they're not a dandy. Okay? The only place a dandy would push a pram is into the Theems. The point about dandyism, is that the dandy needs to deny the natural role of his body. He doesn't want to be like a fornicating animal, like anybody else. It is a kind of avoiding specie-sameness. This is what dandyism is about, it's to deny the body as a useful force. So, anybody that is calling himself a dandy, and does have children, is not a dandy. They're a fop [29:00] or they're somebody who likes clothes, and that's fine, let them be that. Now Wilde is an aesthete, and an aesthete is somebody, as you know, they take pleasure in food, they take pleasure in the senses, all that. I take no pleasure from food, I only eat to keep talking. If I go to a restaurant and I order chicken and they bring fish, I'll eat the fish. If I order a fish and they bring jelly, I'll eat the jelly, I don't give a toss. Concerned with food, to me, is one of the only forms of decadence that I don't approve of. So I simply don't care/ I can take chips, I take chips every single that. So, another reason Wilde wasn't a dandy, was that he launched a lawsuit. He suits somebody, and that is utterly unforgivable. How can you invoke the laws of a society that you prefect to despise? It's completely corrupt what he did, totally corrupt. If he was doing what he was doing unconsciously, then can we forgive him. But you know, the point is, he sued somebody. Now to sue someone is an admission of spiritual bankruptcy. Total admission of spiritual bankruptcy.

J: It's almost the same as physical violence.

S: It's almost the same as physical violence, thank you, that's beautifully put, I'm going to steal that. Things have written about me now, all the time, in the book you noticed I one time sent shit to a critic, or whatever I've done, I've done mad things like that, Byron, when he had his first bad review, he drank three bottles of Claret and tried to kill himself you know. Byron is an interesting one, he wasn't really a dandy. Some people have a foot in dandyism.[31:16] Yeah, if dnadyism is this carpet, here, there's a couple that have a foot here. And Byron had a foot in dnadyism. I don't think you'd say that he was technically a dandy. Anyway, for Wilde, his lawsuit, it doesn't matter what anybody says about you. You would never ever challenge that. That's a golden rule of dandyism. Never ever. I mean, you can do other mad things. But to bring a lawsuit.. Who did he think was going to come to his aid? Unbelievably stupid. The only way you can forgive him for that is this.

J: Yet, he was self-destructive.

S: Yeah, I know, and this is good, isn't it? But it's self-pitious, this is the problem. You know, as I said in the book, the only thing I liked about Brummel was his end. Ending in a mental asylum. I thought, fuck,

maybe he's not stupid, maybe he was funny. But then you find out he had fucking syphilis. It ruins it completely, doesn't it, you know. It's like, yes, commit suicide, at 70, 60 whatever, shoot yourself, but do it as an artwork, not out of self-pity, but out of celebration. My song is sung, it's finished. It's important to know how to vacate the stage to the same panache as you entered it. Quentin should have committed suicide at 90, that would be really funny, wouldn't it? [laughs]

J: Have you planned your end already?

S: Yes, I have planned my end, you know. And I'm not sure, as I say in the book, kings disdain to die, they disappear. I've always believed that my life would end in suicide, I've always believed that was the most stylish way to go. It's the only way of getting life on your own terms, I mean, Hemingway, he shot everything, didn't he? and in the end he shot himself. If you decide your life is a work of art, then suicide is the same. Suicide is the frame. And suicides are the true aristocrats of death. There's no question about that.

J: So you decide your own death.

S: You decide your own death, and the manner you want to go. The thing is, I wouldn't be committing suicide, I would be committing deicide you know, or everybody else would be committing pesticide, but that's their problem. [laughs]

J: Who do you consider to be a contemporary dandy?

S: Robin Dutt, have you spoken to Robin Dutt? You must write him down. Would you like a telephone number. His phone number is 76097772. Would you like an email?

J: Yes, please.

S: Dickon, no question. So, Robin, Dickon, it's actually very rare, and it's not something that you give lightly, that's one of those things, dandyism it's a form martyrdom, because you have to give up all the things that other people want, like marriage, children, happiness, all the things that don't count. Happiness, what means that? People get so obsessed with happiness, but there's so many other invigorating experiences available, like hatred and revenge and madness, and you know. So, the point about happiness is, you got to be without something to have happiness, haven't you?

J: Or chemically, I think.

S: Yeah, chemically, but that's different. That's also happiness. We get moments of that, don't we? But it's not possible to the human animal to be happy. How can you be happy, knowing that your life is meaningless? How can you be happy? What I try to do is that I turn my misery, my despair, my unhappiness into a kind of celebration. And that's what I try to do, that's the only way you can get your joke onto your own terms. But I mean, if you sit and contemplate, which I'm sure you do, the idea of going into the abyss is so terrifying. So this is what it's all about. So what we have to establish here, which is very important, the dandy is a form of heroism. Now heroism is a reflex against the terror of death. This is what heroism is about. We all have fantasies of fame and greatness and like for most of us, it's a process of gradually chedding those fantasies. But this is what heroism is about. It's a reflex against the terror of death. This is what all heroism is about, and this is what dandyism is really about. [37:30]

J: Is dandyism then also about trying to control your life?

S: Yes, very much so. And failing miserably.

J: But knowing that in advance.

S: Knowing that in advance, yeah. The dandy, it isn't my line but that doesn't matter, elegantly acknowledges that the fact to live is to be defeated while steadfastly declining to surrender to that knowledge. That's not my line, but who cares. A cause to live is to be defeated. you know, we're all defeated. How can this be a succes? It just can't. This is the point. And the other point is that the concept of fame, the concept of notiriaty, or whatever it is that we want, again that is an illusion, that is a vapor, the only earthly certainty is oblivion. Being famous is just being remembered for 15 years longer than anybody else. I was having my hair cut in Soho the other day, and the person cutting my hair had not heard of Marc Bolan, she could only name two of the Beatles, John and Paul, she didn't know who Ringo and George was, so that just proved that it is, as I say, it's just a vapor, and an illusion, you know. And I realise that everything that one is doing is doomed. But what else do we do.

S: The problem with ejaculation is, when you're about to come, there's no humour, this is the problem, That's what I hate about sex. It's like *Mein Kampf* . [telefoon gaat, gesprek breekt even af].

S: [45:17] Also, dandies don't have jobs, either.

J: Do you think it is possible to be a part time dandy?

S: No, it is impossible. You can't have a job, and you can't have a baby. And this other thing is this thing of women dandies. I mean, I don't know, I've said no, how can you be detached with a womb, you know? And there's no female dandies for the same reason there's no female Jack the Ripper or no female Mozart. Also the dandy, the other point about dandyism, the dandy is the peacock, you know, the dandy also does it partly to attract the maid, and attract attention and attract women, you know. Men, if you look at bands, the Rolling Stones people like that, they produce their best music at peak mating age. Which is obviously related to that too, isn't it? We're all animals, you know.

J: Very often people tend to think of dandies as being gay, how do you think about that?

S: Well, I think, I can only talk for myself, I'm a kind of catalogue of false positions really. My brain is masculine, but my heart is feminine, that's how I describe it. I've slept with men, and I've been buggered by men and I'm a masochist really, in case you haven't noticed. But I'm basically heterosexual, but the point about dandyism is, ssex is problematic for the dandy, there's no question it is problematic.

J: Because it connects you to your body?

S: Yes, and the dandy wants to bypass the body, this is the point of dandyism. But again off course we fail. I mean the whore, I didn't know this at the time, you know, it becomes apparant later, I was always attracted to whores, without knowing why. And I started fucking them when I was like sixteen. So the whore is a perfect exchange. Because normal girls, the point is that love, to a certain extent, is denied in the dandy canon, and the thing is that prostitutes sleep with you for money, where normal girls sleep with you only for love. And the point with women is that they compromise the dandy's autonomy. Unless you get a really amazing one, which I've got, Rachel 2. Rachel 2, who's my girl and muse and she sends girls to me, we go to brothels together, so I found someone. I found a very very unusal, someone who can tolerate that. and basically a whore man, I like whores. All the same to you?

J: Well, I never visited a whore.

S: [laughs] Well, have one on me. [laughs] You see, the point is about dandyism, it's quite osteer, there's something quite calvinistic about dandyism. As I say in the book, if you strip away the drink and the drugs, I would have been a policemen. No, seriously. There's something about me, a great need for order, for discipline, and this type of thing. The point is, in the dandy world, you know, the thing is, we're not hippies, we need the tension, we need the repression, we need the guilt, without the proper frame, there's no picture. And the reason it sprang from England is simply because countries that grow under the weight of convention, they erupt in Caprice. This is the English are better than any other nation at making rules and then breaking them. So the thing is, with dandyism, in order to cause it's effect, it relies on opposition, and rigidity and uniform. So when they write about me, in the press, they call me a libertine, which is very nice, it makes my squalors seem classy, so they voted, which I don't, I've never voted in my life, you know, politics is very not dandyish. You know, the point is, art is for artists and politics is for politicians. Every time I do a painting, I don't phone up the prime minister and say: pink or blue?

J: No?

S: No, so why should he hear from me when he's running the country [laughs]?

J: So dandyism is a bit dirty as well?

S: Well, my type is. My type of it is basically, the way to escape horror is to bury yourself in it.

J: You've literally done that, didn't you?

S: Well, I've done all types of things, yeah. But you see, the thing is, what I see is that mud or filth is made out of tears and you can further see through a tear than a telescope. Sorrows are our best kind of educators in that way. [51:30] The point is, if you think, if we do agree, that not everything that glitters is gold, okay, so therefore, not everything that smells is garbage. I take the view that there's transcendence to be found in degradation. That's the other point about dandyism, and this is why I say it's a spiritual doctrine, is that it is about transcendence. The dandy must never abandon his mind to the courseness of reality. Reality has to be transformed. You can transform reality with a coat of paint, you can transform reality with a cut, with witticism, with makeup, you can transform it through drugs, through whores, through art, but transformed it must be. It must come from within, and this is the key-concept of dandyism. It is about transcendence.

J: That's beautifully put. I'll definitely will use that for my thesis.

S: You use everything you want my darling, and claim it as your own, I don't care. [laughs]

J: Come to clothes, we spoke about that. The essential concept is style?

S: The essential concept is style, and as I say in the book, style is not elegance, style is consistency. So, you can have all the money in the world, and no style, I mean, there are so many examples of that. Someone like Madonna for example. I mean, Madonna, she's ordinary. And worse from that, she doesn't have the grace to be ashamed of that fact. They equate style with money, and this is a mistake. And Quentin tells the story of somebody in Soho, who lived in a dustbin, in a box, and she was referred to as the Countess, and everyday she would get dressed for dinner and she wandered the streets of Soho, and you know, to Quentin this was somebody with great style, and I totally agree with that. So style has nothing to do with money. It's a way of presenting yourself to the world, this is the point.

J: And therefore you need consistency?

S: You need consistency, you need to find out what is the strength of your style, but also what is the limitations of your style as well. Because the point is, you not only define yourself not only by desire, but by disgust. You define yourself by saying no as well as by saying yes. This is the concept, off course, the desire to annoy the neighbours is as ridiculous as the desire to please them, and in between is your identity, if you understand that. And as I've said before, we can't all be stars, because someone has to sit on the pavement and clap as we go by. Or hit us, like in your country, You know, if everybody was like you, you'd have to be like them. If everybody was like you, you'd have to become an accountant. So this is how it works, and I am aware of that, you know.

J: Like Peter French-Hodges who told me, if everybody in the room says yes, I have to say no, no matter what the subject is.

S: [laughs] Yeah, but then the problem with this is, is that the unconviction is a conviction within a certain set. So, whichever way you play it, you're fucked. I went off from being crucified, I went off for starting needles in my arm, I went off and did all these things, now the point is, did I have choice in that? Who knows. But, in a way, it's conventional behaviour, in a way, In the book I say heroism is the ability to act out of character. Hemingway described courage as grace under pressure, that was his definition of it. I don't know, I mean, it's confusing, I yearn to and I just want to be someone else, I'm just so bored of being who I am. I'm just bored off all this shit coming out of my face, but how can we, how do we get out of it, I don't know.

J: What do you do about that?

S: I often do things like getting crucified, stuff like that. In extreme situations, reality reveals itself. And the point is, if you've manufactured your character, like I have, then you have to be prepared to hack off the ball and chain of personality, and just let it go mad and drugs is a way of doing that too, you know. Drugs just completely destroy you. And your dandyism goes out the window, you can't speak, and I just like the concept of death and rebirth, building something and then destroying it. [57:00]

J: Is dandyism then also a form of self-exploration?

S: I think it probably is, it's a sort of journey to the interior, isn't it? But the problem is, even at the end of our conversation, when you leave here. Are we, at the end of our conversation, are we any wiser than we am?

J: Probably not.

S: No, I would agree.

J: Well, that's the beautiful thing about my thesis. Every thesis is meant to make a point, and this thesis is just going to be pointless.

S: [laughs] You see, the thing about me is, I really make my decision on basically what's funny and what's not funny and basically what's witty and what's not witty. I think it was Wilde who said there's no such thing as moral or immoral art, only good art or bad art. Well, to me, it is only witty or boring. If it's witty it stays in, because boring is cut, you know.

J: Did your editor agree?

S: Well, we fought a lot, and that's what you do, and he's a very good editor. I didn't know what I was doing and the point is, an editor is as important as a writer. The Sex Pistols, one of my great bands, they

wouldn't have come through unless they had Chris Thomas producing them. Chris Thomas produced Roxy Music. Marc Bolan wouldn't have come through without Toni Visconti. You know, Marc Bolan had the songs. but you need to surround yourself with people who know what they are doing, but I don't know about you, but I really didn't know what I was doing.

J: Me neither. And I'm going to write a book about this.

S: A book about dandyism? That's a good idea. I can imagine that everyone that you talked to said opposite things? Is there any thing that's the same amongst us.

J: Yeah, wit, obviously. And a bit of narcissism.

S: To accuse dandies of narcissism or arrogance or grandiosity, they're not aborrations, they're the point. Everybody is narcissistic. You have to be, you wouldn't get out of your bed. Just the dandy is honest about it, he just makes a joke out of it. A narcissist is just someone better looking than you are. [laughs] [60:40] But the thing is, the difference between vanity and conceit, vanity, when you're vain, you're concerned about the effect you're having on the other person. You come to my home, I want you to like me, I want you to feel that you have a nice time here. I want you to feel that I treated you gracefully. Now conceit is the effect your having on yourself, that's the difference between vanity and conceit. Everybody's vain. The people who are not vain about their clothes are vain about not being vain about their clothes. It's all, everything is vanity.

J: That's probably a good thing. It gives some color.

S: Yeah, if you wander round the street, fat and ugly, the thing is that our symphaties should not be for them, they can't see themselves, they're looking at me, who's dressed like you. We've made an effort, we're making their day nice. Our symphaties should be for us. They can't see their ugly selves, we can, we can see all too clearly. Now what they're doing, they are rude to us.

J: You've almost answered my next question, how do you think about the common people, about everyday men?

S: Well, I'm not so sure about that. Because the thing is, as I say in the book, there is two universal truths I use. the first is, we are all the same, and the second thing is that we say we are all different. And the two is the result of number one. I think, we still have the ability to see similarities not differences. So I don't know, the problem of being in a cult, thinking that you're part of the chosen few is that they usually end in Auschwitz, you know. Now, I'm not against things ending in Auschwitz, but I'm kind of against the snobbery of people thinking we are the chosen ones, when the ark sail, I will be on it, you know. And I think we are all as useless as each other.

J:[63:30]That differs a dandy from an aesthete. A dandy doesn't think of himself as being very important

S: That's so true. They oscillate from "I am Christ" to "I am a worm". But they're usually a glowworm.

[laughs] There's a lovely Oscar Wilde story, where he is sitting in a train carriage and he's in, wherever he is, Cambridge, and he's greeting to his fans, and he wires the window down and he delivers a beautiful witticism, and then the train starts to run and then it stalls and they're still standing there, waiting for more and he says, o God, I've only prepared one witticism. [laughs] [65:40]

S: Clever man are impressed in their differences from their fellows, wise man are conscious, or a resemblance to them. That's the thing. I think the problem with taking that position of "we are the chosen

ones", there's a smugness to that, which I don't like. I like people, you know, and I like to find common ground, despite everything that I've done with myself. I'm still here to find common ground. I'm not Beau Brummel, I don't want to be hanging around with kings and queens. That's not what I'm here for.

J: Rather with queers and gays?

S: [laughs] Yeah.

J: Now what do you rebel against?[66:42]

S: The thing that you're most rebelling against is your self. The point about conflict is that conflict, we have to be in conflict with ourselves, we have to send our ships out in the uncharted waters. The point is with conflict, is that without conflict, there's no energy, and without energy, there's no life, so this is what it is about.

J: You're always creating a stir around you.

S: But you're doing it internally, this is the point. Now everybody says that I'm doing what I'm doing to get attention or to put people off, yes, off course I am. But, I am also doing this to put myself in conflict with myself. Now I am atheist, I don't believe in God at all, but I suppose God must be beautiful, if he made me in his image. He must be you know, then you are. But I'm proof that God is a man, but I don't often get crucified. Now, you could argue there's no such thing as, we talk about religious art, you could now say that art is religious, getting back to the dandy being a spiritual doctrine. The the point about the dandy is that he is half drunk, he's half monk, he's half priest, he's half beast, he's half whore, he's half bore, he's a puss in jack boots, you know, he preaches evil, he practises good. Baudelaire himself was a very mole man, you know. *Les Fleurs du Mal* was a very mole book. He was a good person, he was a sheep in wolfs clothing, which I am too, I am basically a sweet kind person, I have a birthday book, I remember peoples birthday.

J: Really? Do you sent them cards?

S: Off course I do. Now where are we? What are we talking about?

J: What you rebel against.

S: So, well Wilde said you can't receive grace in a state of rebellion. That's what he said. So when you make your piece of authority, you probably become authority. But, life is basically, it's not that it's comic, it's not that it's tragic, it's boring, and it is repetitive. So, the way round that, one of the ways around that, is to try and put yourself in conflict with yourself, because your opinion on the least interesting thing about you they're also not your own. So I think conflict, rebellion, well, I don't know. [69:50]

J: You spoke about needing other people to perform as a dandy as well.

S: Yes, off course, dandyism is basically, if you say life is a sensational bore, played to an audience of one, than the dandy would say yes, to myself. It is a performance, the fact that no one is really paying attention. The thing is, we wouldn't really care what people thought of us, when we realised how little they do. This is the thing. When you say I am a controversial figure, people either dislike me or hate me, we go into all this kind of thing, don't we? But the fact is, people aren't against us, they are really for themselves. We are all prejudiced, in favour of ourselves. So, it's not that they're really against us, but yes, to come back to where you where, dandyism relies on its effect, it needs something, it needs a rock, from which you can bungeejump off. This is the point.

J: Obviously you need to go out, in Soho, to be seen.

S: Yes, this is my queendom. This is my stage, exactly. And when I'm on, I'm performing, and I'm on. And this is where I come back to recharge.

J: Where do you go to, most of the time?

S: I usually go to the Colony Room, it's a famous club. I just got Dickon a membership there. And all the Brit artist, you know, the Damian Hirst and so. Lucian Freud. And that's the only one really. I don't like the Groucho Club and places like that, they all try to say they like cufflinks and so. And there isn't many places to go, really. You know, it's a real challenge in life to do something boring or to do nothing at all.

J: Stephen Calloway said he doesn't go out on Friday night because of the streets filled with thousands of sick people.

S: O, I like those people. I like being looked at. Now you can come and see my latest artwork!

And the dandy doesn't sit around thinking: oeofoe, have I got three buttons on my cuff or am I wearing the right tie? That's what fucking old ladies do. It has nothing to do with that. Dandyism is about rebellion, it's about defiance, it's about "FUCK YOU!" you know. And just when you think you got me, I'm off somewhere else anyway. Do you think I struggled through all this disapproval, all this hostility, being bullied and laughed at, I mean, only to arrive at another form of convention about how my fucking shirt is tied. They're just a bunch of wankers you know. They're just fops, that's what they are.

Interview Sebastian Horsley (2)

[1:06]

J: (Over generational dandyism) At a certain moment they (Stephen Calloway & Dickon Edwards) arrived at a point where they kind of froze their style.

S: Yes, that's very true.

J: Is that the same for you?

S: Hmmm, I thought I was asking the fucking questions...Has that happened to you?

J: I don't know, 'cause I haven't reached that age yet.

S: Okay, "yes" is the answer, well, the thing is, you get to a point, yes, I was about 25-30. Well is that generational dandyism or is that just a sense of knowing who you are? The fact is, is that you know, it just looks ridiculous, you find out, very early on, what suits you, and I found out for me it were suits, that really kind of suit. And then I had a kind of punky twist on it, but there's no point, once you find out what it is what you are, then you stick to it, don't you?

[2:18]

S: I mean, dandyism hasn't got anything to do with fashion, it's the antithesis of fashion, isn't it? It's probably just a stuck in it's own way.

[2:27]

S: Since I last spoke to you, I just hated everything that had to do with dandyism, I just wanted to drop a bomb on the whole thing (laughs).

J: Why?

S: It's just rubbish, isn't it? It's just rubbish, it's waffle you know. People trying to make an image for themselves and try to be special 'cause deep down they know they're nobody. And I am one of those, you know. That's really what it is, isn't it?

[2:57]

S: It's basically a velvet shield to hide your insignificance, isn't it? That's what it is.

[3:21]

S: Have you come across these people in America, called dandyism.net?

J: Yes

S: God, they're a bunch of wankers. CUNTS! I hope this is on record. You had dealings with them?

J: No

S: But you've read their stuff?

J: Yeah, I did, but I didn't consider them to be proper dandy's.

S: O, that's interesting, why not?

J: Because they're far too superficial.

S: It's interesting you say that, that's exactly what I think. They hate me, I don't know if you've noticed, but they always writing these things about me. They call me a fop, but it's them, they're the ones who are... they're pathetic, they're like a bunch of old ladies. They're not even English! You can't really, sorry if it upsets you, but dandyism really is English. These Americans are really chasing after something which has left ages ago. And the fact is, as I said before, dandyism is partly narcissism, it's also partly neurosis, partly kind of mad you know. And the dandy doesn't sit around thinking: oeofoe, have I got three buttons on my cuff or am I wearing the right tie? That's what fucking old ladies do. It has nothing to do with that. Dandyism is about rebellion, it's about defiance, it's about "FUCK YOU!" you know. And just when you think you got me, I'm off somewhere else anyway. Do you think I struggled through all this disapproval, all this hostility, being bullied and laughed at, I mean, only to arrive at another form of convention about how my fucking shirt is tied. They're just a bunch of wankers you know. They're just fops, that's what they are.

[5:15]

S: Real dandyism poses as being superficial, but it's actually deadly serious.

[7:00]

S: Dandyism fails, but it's a seeking for truth, that's really what it's about.

[7:25]

S; When was the last time I spoke to you? Was it after I got thrown out of America?

J: Yes.

S: You see, that would never have happened to a fop! There you are! So when you write about me, if you can't be bothered, what's interesting about those dandyism.net cunts, is that they've been quite silent about what's just happened to me, and the reason they're silent is that they've been blown out of the waters, you know. Because this is the point: a fop would never have problems getting through US customs. He doesn't represent anything apart from: oeoeeo, I've got a nive little cuff.

[8:46]

S: A dandy would never be rude unintentionally. But there are times when I am rude.

J: But then you do it on purpose?

S: Yeah, I do it totally on purpose. I've never been rude unintentionally, that's bad manners.

[9:17]

S; You'd never say: Fuck off you nigger... But you use you're tongue in a way.

[9:34]

S: My dandyism is a bit unbalanced I think.

[10:00]

S: I think there is a time for rudeness.

[10:53]

S: (over Jesus) He was a dandy, he persuaded people without producing anything. Yeah, everything is great about him, except for these awful clothes (laughs).

[12:09]

S: In the end you have to be prepared to subvert yourself. And that's what I think I hope I've done.

[13:03]

S: Dandyism has to have a thread of madness in it.

[13:55]

S: My dandyism, for me, to excite me, has to have an edge of menace to it. And it can be a polite form of menace.

[14:35]

S: I'm out there on my own and I missed the bus back home, and that's kind of where I want to be.

[14:50]

J: (over humour/wit/menace) To let them see the other side of the truth?

S: Yeah, you want to do that. You want to shock yourself, you just get bored of everything. That's one of the other aspects of dandyism isn't it? You want to see things through real eyes. If you're intelligent enough to realise that the artificial you you've created is a joke, a serious joke, I mean, I enjoy the way I look, but it's a joke as well, it's a subversive joke.

[15:30]

J: So you don't take yourself too seriously?

S: Now I am confused, 'cause you do and you don't, don't you? But if you've constructed yourself in that way, then you know it's absurd, so you want to drop a bomb on it, otherwise you're just like everybody else, you're just stuck in this personality. And that's what citizens do, isn't it?

J: Why don't you want to be like a citizen?

[16:10]

S: I do. As I said to you before, we are all pretty much the same, aren't we?

J: You mean people in general?

S: People in general. I don't like that. As I said, we are the chosen ones.

[16:30-17:30]

dandyisme – feminiteit in society

[17:30]

S: Most dandy's need to be homosexual, herminate or in some kind of revolt against their own body. That's really the essence of dandyism, isn't it?

J: And what's your part in that?

S: My part is to deny the whole body. As we discussed before, the denial of the body is a useful tool, that's really what the dandy wants.

[18:00]

J: But you do have sex?

S: Yes I do, I had sex yesterday. I have sex which interests me. Yesterday for example, you're the first to know this, my girl, muse, came over here and she stayed in the cupboard while I fucked another woman. For her. Now that's dandy-sex.

[19:50]

S: Showing off is the anaesthetic that dulls the pain of mediocrity.

[20:05]

S: So sometimes I wonder, is dandyism the anaesthetic that dulls the pain of mediocrity? In other words, if you are truly great, if you are Francis Bacon, if you are William Shakespeare, would you really have to carry on like this? I wonder, to a certain extent, my gifts, are my gifts mediocrity on stilts? And how much of what you do is a defence against mediocrity and suffering, and all that kind of stuff. Have you really been talented; would you really have to show off like this? And I think the answer to this question would be: No.

J: So that makes you pretty untalented, doesn't it?

S: Yeah (Laughs)

J: So, for a dandy, his only talent is to show off?

S: Is that a talent?

[21:39]

S: Given that life is completely and utterly absurd and meaningless, then therefore, a respond to it mirrors life's absurdity. The only way to tolerate existence is to lose yourself in a perpetual ordeal of absurdity. Given that this (wijst op zichzelf) is a respond to that (wijst naar buiten), the gaping, the illusion of life, that is quite a real statement, isn't it? And it is actually a quite sincere statement, 'cause given that life is meaningless, your language should become as meaningless as possible to. It should then echo the reality of existence.

J: So dandyism then is challenging existence?

S: Yes, it is. It is throwing down a perfumed gauntlet in the face of existence. [18:06]

[18:20]

S: (over een citaat) So the point is, the pointless point, that given that it is all futile, it is all pointless, you might as well, I mean, there are different kinds of responses, you might commit suicide as well, I don't have a problem with that. I used to say I would commit suicide if I did know they would mention it in the newspapers tomorrow, but now there would be a little mention, probably about two lines in the whole Daily Gazette, so I can't do it anymore. Or you might attack life for everything it has done to you. and you must take your revenge and you must, I think, put yourself up against yourself. This is the point about the dandy when you say about the differences between perhaps what I tried to do, and failed, but tried to do and perhaps the other people you have spoken to, is that I have put myself in conflict, not only with myself but with the whole world. And there has been a price to pay for that, you know, been thrown out of America for moral turpitude. For the first two weeks being a rock and roll outlaw is funny, is a warm glowing feeling that it gives you, but then, when that wears off, you suddenly realise that you can't actually go anywhere. It's not quite so funny, is it?

[30:20]

S: So there us a price to pay and I have done that. I have deliberately exposed myself to ridicule, hostility and to, I mean, I get a lot of hate mail, people writing to me "I want to kill you" and all kinds of...

J: Why?

S: I don't know. I'm quite capable of doing it myself. I don't need anybody's help (laughs). I always write back to them, I say: Very nice, would you like an appointment?

J: Do they ever respond to that?

[30:53]

S: No, they never respond to that. Why there are people like that? I don't know. You could either say 'cause I'm irritating and I am a wanker and I have it coming. I get muslims, I get women, the people who think they take them sorts any seriously, I get all kinds. The internet is full of story's now that getting into America and being thrown out was a PR-stunt.

[31:27]

S: If you self-actualize, if you become that person that you dream of being, you are a threat to other people who have not...As I said before, any individuality is feared by those who don't have it. And I do understand that. If you become all that you've created, capable of being, that is good, but it reminds other people that they haven't attempted to fly. And rather than trying to fly, they throw stones at you, to try and put you down, that it is, basically.

J: Do you think women feel extra attracted to you, because you're a dandy?

[31:21]

S: Well, this I know, if you want women to love you, be original. And the second thing I know, 'cause I only know two things, is, be good and you'll be lonesome. So, what I wanted to do, as we discussed before, is that my creation of myself has come about from lots of different reasons, you could, if you really could be bothered, patch it all together and it must have something to do with the father thing, must have something to do with, you know, all that madness in my family and it must have something to do with wanting fame. [33:05] And copying people like Marc Bolan, Johnny Rotten and all that stuff. But it's basically also about announcing yourself in the way that you want to be announced, so, the type of people that come to you are the type of people that will sit in wardrobes while you fuck their friends, and not say anything. Now, I don't know about you, but they are the people I want in my life.

[33:33] When you get on like this, you automatically get red of about 80 or 90% of the world population, and that's good.

[33:54]

I think a certain type of woman would be, but I think that it would alienate another type of woman too, because she may think that you are more interested in yourself than you are in her, and she would be correct. But, there are some women, who think that's funny and they don't get in the way. And they can be an adjunct to your style. I mean, I don't believe a woman can be a dandy, it's not possible.

J: You think they're like a posh handbag?

S: (laughs loudly) That's it. I do attract a very specific type in my life, I do attract very detached women, who have usually been hookers, or been in the glamour industry or part free of their bodies. I certainly don't attract middle class girls who you can take home to mummy, and I am not interested in those girls.

[34:50]

S: They can't fuck and when they do fuck, they fuck like they are riding donkeys and they don't fuck for sports, they fuck for stature, money, taking someone home to mummy, get the right job or to get a child, which is even more disgusting. So, we don't want that types anyway, do we? No. You put of the right people, you encourage the right people. But again, it's a way of announcing exactly who you are. This is the point you know, that's exactly how it is.

[36:30]

S: The dandy is certainly not domestic, and he is certainly not marriable, but he's also not a skirt-chaser. you know, a dandy would never be seen running after women, that's very important, you never chase.

[36:55]

S: The point is, you never ever run for a bus, or a woman. If you wait long enough, another one comes by and...So I mention Dickon (Edwards) adopted the pose of non-sex, which I have adopted too, but didn't really work (Laughs). My way of dealing with it, I know where it's coming from, Quentin Crisp has it too, and Andy Warhol too, he was a great masturbator, as was Dali, Salvador Dali, whether he's a dandy or not, anyway, the pose of non-sex is, [37:30] and now we're back to where we started, 'cause the dandy doesn't want a body and he wants to be above or asides from the things or normal men, mainstream society. But there is a way around that which is to escape horror, bury yourself in it. And as long as the sex is slightly weird, you pay for it and you have a girlfriend and other women, as long as you don't nest, don't have a child, as long as you're in that way, for me, it works.

[38:15]

S: I love and am loved by lots of different people.

[38:25]

S: I say in the book: "love is the lavatory of emotions", so that is a pose, I understand that, and I hate it when anything starts to feel domestic, I feel uncomfortable, but the irony of the situation, and I am prepared to admit, is that in another life I would have been a really good father. We all have other sides that we can live out and it's not going to happen that I, I would do it quite well I think, when I'd strangle them, the marks wouldn't show.

[39:27]

S: The dandy, as we said before, doesn't want specie-sameness. His dandyism is a protest against the bourgeois values, against the body, against all that type of stuff. But of course, as we discussed, it also becomes a prison as well. That is the point, you know.

[40:23]

S: (over de gevangentheorie, dat een dandy steeds veranderd van mening e.d. om aan een soort van gevangenis te ontsnappen) I think the difference is, if there is a difference between the dandy doing that and say, a citizen doing that, I would hope that the difference would be this, is that the dandy, and this is what I try to do, and of course I fail a lot of times, but I try to keep a mirror to myself. Not just to admire my beautiful face, but to find out why it is I am doing. Someone said: "the unexamined life is not worth living", well if you really live by that, the first you must examine is ourselves and why are we doing what it is we are doing, why are we doing it?

[41:30]

J: You challenge yourself, your own personality?

S: Yeah, so that's, I like that, and I quite like it when someone points something out about you, you haven't seen before.

[48:03]

S: (over de vraag of hij liever negatieve aandacht krijgt dan geen aandacht) Well, negative attention is easier to deal with, I don't know what to do with praise, 'cause when everybody's clapping, it makes you feel a bit wobbly. I'm used to coming up against things, I'm used to those kinds of cunts you know. And once your enemy stops hitting, you slit. But then that's fucked up, that's juvenile too.

[49:45]

S: No, to me, nothing on God's earth is unclean.

[50:20]

J: I think most people have got some aspects of dandyism.

S: Yeah, that's true.

J: You need, for example, to be a bit narcissistic.

S: Everyone's narcissistic

[51:15]

S: I think, they have to sort of earn it. Do you have that feeling? You have to earn your spurs. And you can't just announce yourself and these fucking prickheads in America that we're just talking about.

J: They announce themselves as being a dandy, but you are called a dandy.

S: Yeah.

[52:05]

S: It annoys me when somebody's put up as a dandy who isn't a dandy. I don't mind Dickon going for, 'cause he's suffered in his own way for what he's doing. And that's another question, do you think dandyism often goes hand in hand with some form of suffering? I don't know, question to you, does it?

J: I think it does.

S: Because of the isolationist nature of it?

J: Yeah, you reject about 80 to 90% of the people. On the other hand, you're being yourself, so that's where you're not suffering.

S: That's right. If you are Dickon and you have to work in a bank, then you are suffering.

[53:43]

S: But isn't it rather conventional, isn't the nature of dandyism rather conventional, it's not really that weird is it? Someone just doing that kind of thing, if you see where they come from, isn't that rather predictable?

[54:30]

S: Well, he (the dandy) is taking himself out of life. And therefore, by taking himself out of life, our life spat him back out, one of the two, he is forced to take an external view of his position, isn't he? Which is a form of intelligence, isn't it?

[55:50]

S: I hate Brummel, he's a twat.

[57:01]

S: What I like about dandyism is try to surprise yourself, and to surprise yourself, you need time alone, time to write, you need to think, to find things., and I've had none of that for the last two months. I'm really getting bored of listening to myself. I need to find some new lines,..

J: I'll e-mail you when I think of some.

S: (Laughs) Thank you.

Interview Robin Dutt (1)

J: What is your definition of a contemporary dandy?

R: A dandy is not just contemporary, it's of all times. My version of a dandy would be: someone who teaches a lesson that cannot be learnt. So that's a thing I've always believed in. And unfortunately, due to lack of education, the force of fashion, which is a very dangerous thing to elegance, is to get it's right at many wrong assumptions. Editors in great, high positions, who are telling people who don't know anything, wrong things. So about cuffs, about times, about how people like Brummel or D'Orsay, how they ruled London society. A lot of it is inaccurate, but then the election of these, they're passed down and become facts.

[2:49]

R: So, that is why, for example, the whole concept of a dandy, even today, or especially today, people think of someone in a velvet suit, very obviously dressed, maybe a bit outlandish, a bit loud, where for me, it's the exact opposite. Dandyism is restraint, dandyism is all about unlimited things. You can look very attractive and you can be very well tailored and well turned out, but factually the silhouette, the line, the form, not content, not the flash.

[3:30]

R: In fact, pushing up the book that I am writing, on the redefinition of the dandy, the first chapter is all about who's not a dandy. So a dandy is not a fop, a macaroni, a masher, a peacock, no.

[3:51]

R: A dandy is a very different animal, a different species. It almost comes from a different planet.

[4:41]

R: In an urban society, where tailoring is looked upon as a work thing, as opposed to the pleasure thing. When you're having fun with your friends, you do the complete opposite of tailoring, so they say. I don't think that's true, I think, once you dress up, even when there's no one in the street, especially in the dark, with no moonshine.

J: That's the point of dandyism, isn't it?

R: Yes, 'cause you are propelled by a force beyond yourself. And it's not to attract the girls. Primary, the first thing is not visual, it's sensation, a feeling, a tactile, and also in harmony with how you feel inside. I

really couldn't care if there's a place empty of people, at night and the moon has been switched off. Picture that. I'd still dress in my clothes.

[6:10]

J: Stephen Calloway said: I'm wearing this beautiful waistcoat, even though I know I am on the radio. Not that's the point of dandyism.

R: Yes, he has said it in a much more precise way than do, but it's funny how they catch the same cause.

[6:28]

R: So, if the sensational aspect or the sensory aspect of dandyism has never been touched, that has always be understood, by other dandy's. And you can tell another dandy simply by the walk and the traits. And often, no, it doesn't actually happen very often, very seldom, I meet another dandy walking in the other direction and we will bow to each other. We don't stop and comment. It happened a few times and it's almost like there's knowledge in the eye and then a feeling: "we are continuing the tradition, but we will not have to meet".

[7:20]

R" There's this 19th century image, an illustration, it was called "the dandy-club", and it's a picture that ridicules the so-called idea of the dandy. High-coloured, big hat, exaggeration. Or the high part monstrosities, that's another famous engraving, where it shows dandy's with ballooning thighs, ting hat, but again, ludicrous.

[7:58]

Because that's the exact opposite of what dandyism is. So, I think, something interests me, that there is a line, a familiar line that goes throughout history and links all dandy's to the same tree, to the same line, and it crosses nationality, age, everything.

[8:21]

J: Do you think it crosses nationality?

R: It crosses nationality, but it must have connection with France or England, or England and France, I put it that way. Yes, you can be a dandy from the opposite side of the world, but if you not have connection with Western tailoring then you can't have the part. Because, in India for example, which has a lot of Western connections [8:50] the maharaja's, the princes, all of these people, they still dress in their fashion.

But there is some sort of tailored stricture, the way the coats are cut. They have quite a Western influence, much more than, let's say Africa. [9:17] Then I think what I call mother country, of France and England, or England and France, it's interesting 'cause France and England always have been on top of each other and there is jealousy as much as respect. The English still say "horsebeef" and the French say "frogs". But there is a love-hate and there's no surprise therefore, that French and English dandyism is always locked together.

[9:51]

J: Sebastian [Horsley] said: You can't be a dandy if you're not English.

R: That's a very typical view. He probably agrees with me. He represents a very strident type of the tradition and everything about him is beautiful extreme. You know, the way he lives his life, the cut of his clothes, the vulgarity, I mean, I love his vulgarity. When he comes to my poetry salons in candy pink velvet, with a glittering tie, things I would never do, not because of the color or the cut or anything, it's just beautiful, but it's a different expression of dandyism. Where he would never dress like this. But yes, there is a connection, there's a line.

R: And although clothes are your expression, even ordinary people's clothes are their expressions, if they have chosen them themselves, I'm not saying if they not have money.

J: But if they haven't chosen them themselves, they still express themselves.

R: Well, it's someone else's opinion.

J: But they accept that opinion.

R: They accept it, maybe, I'll give you a fact. Even today, in 2008, more than 50% of men's clothing are chosen by female partners, either a female direct sibling, or a mother and a lot of men who don't care or think about clothes will wear the sweater, because it's there, in the cupboard. There is no love of clothing, those people are not expressing themselves. They're expressing other people's taste or the necessity of a purchase out of economical reasons. You know, people who have to shop in charity shops because they can't afford to go to M&S. They can't afford 99p so they're not going to think about the color.

J: Verhaal over "the queen"

[13:03]

R: So that's why I think, we're talking about poverty and richness, of course, technically most dandy's do need a lot of money 'cause of their constant spending on aesthetics. And there's also the sense of, the actual necessity to invent en reinvent the same thing. So almost like, I may never wear the same outfit again, exactly, in those proportions. I've never worn this, in fact, exactly this combination. I mean, I've worn elements of it, but not everything exactly in this exact way. So, almost, unless I'm being very minimal, and I do very minimal as well, I find that extreme minimalism does rely on the same clothes. But actually, when you're dealing with interesting combinations [14:08] it's almost like opening a paint box, and experiment. I find that, an utter cliché, the body is a canvas. You can expense it, and change it and destroy it and make it as much as you want.

J: Then do you see the dandy as an artwork?

R: For sure, the dandy is a supreme artwork.

J: As Max Beerbohm said: "Dandyism is one of the decorative arts"?

[14:30]

R: Without doubt, yeah, and I believe that a dandy should be given a salary by the state. We're giving away this free shows all the time. But it's important I think that people understand that the mania, the silent mania and the uncontrollable mania of acquisition. I never met one dandy who's not acquisitive. Inquisitive and acquisitive. It's typical to be a dandy who has restraint. Dandyism is not about restraints. It's constraining on clothes, but constant absorption of ideas, colours, thoughts, people, off course. Generally all of the dandy's, because of their nature, are being so aloof, they're quite aloof, they're very hard to know, to get on with. Sometimes very easy to despise, because of their way. But typically, like a lot of attitudes [15:57] it often marks a very sensitive soul within. If you compare it to a creature, I suppose the dandy must be very exotic, molesk, a seashell, something very soft beneath an extreme hard fortress. Now this could be any amount of reason why this happens. I'm sure if you ask a lot of other dandy's, they'll probably say: "o no, dandy's don't have to be soft", and I'm not saying they are all, but there's a vulnerability that allows for creativity.

J: I think Sebastian [Horsley] is a good example.

[16:20]

R: Well, although his work is often quite violent and involves a lot of pain and it involves a lot of virulent energy, I still believe that, no matter what you create, the soul of an artist must be sensitive.

[16:40]

Sensitive and sentient because you have to be aware of things and to be moved to actually create something out of yourself, whether it's how you dress or how you paint or how you decorate your house, in Stephen Calloway's case. Meticulously placed everything with search, with source, treasure value. It's almost like seeing all of us trapped in the time that we have chosen. We use things as memories of places that we've never been.

[17:30]

J: Probably the most beautiful things people tend to see are emotions, aren't they?

R: Well, yeah, the most beautiful and the most terrible things. And often they're siblings, they're twins. Beauty and terror. Often opposites are linked, more than we like to think. [17:45] There's an exhibition at the moment, at the Welcome thrust, it's, I can't remember the title, but it's basically life and death. It pictures people just before they die and then after they died. A complete contrast about the beauty in death. Rather than if you ask most people, death is a thing to be feared, for other people, for loved ones, for yourself, but this exhibition is trying to show how two opposites can come together and make sense.

[18:30]

J: And what about the character of dandy's?

R: The central loadstone of a dandy ought to be entire independence. Entire independence of as much as possible. I think the characteristic is, he writes and autobiography, daily, without picking up a pen. But he does it on his own, on a page which remains blank and will never be read. But it is read on the pages of the air, the pages of the day. And that alone-ness is very very important. The isolation. Not that he pushes people away, but he doesn't also encourage them in. There is a barrier to most dandy's. Ostensibly it's first felt by, I mean, you understand, you are working on this, but to ordinary persons, clothes are a barrier. Clothes are not always welcoming in.

[19:54]

They can hold people completely away, especially when they start mixing times and era's and things that shouldn't be put together. East with west or dots with stripes or things that they've been told should not be put together. That's education, mis-education, therefore, going back to your question on individuality, their choice has been informed by others. Now wrongly and erroneously by the way they've been brought up. They'll never have any hope of going to discover themselves. And we just have to look in the street how many people actually care about how they look. If they have the right label, or they have the right color. Something just stretches me at the moment, it's cravat wear, for example. People are adopting this Arabic scarf. Everywhere you go, you know. You get the expensive ones from the designer shops, you

go to Camden and for 1,99 you have it. Which everyone is wearing [21:00] and you just think: why are they doing it, which is of course of the tribal identity. To fit in, to say silently: I'm aware of the moment. Dandy's are only aware of their moment. They don't care what fashion is and I love this quote by Jean Cocteau: We must be so sorry for fashion, she has such a short time to live. And Oscar Wilde said: Fashion is something so ugly, it has to be replaced every six months.

[21:42]

R: So, you know, these are dandy's, Wilde, Cocteau, they are definitely dandy's who realize that fashion, because it's controlling, it mustn't be trusted. It makes you one of the crowd, and dandy's are not one of the crowd. They have to stand out, they are eccentric, not concentric.

[22:00]

J: Why?

R: Going back entirely to spiritual sense. There is a spiritual understanding. You chose isolation, aloneness, but it is to me, almost, like a spiritual being, a spiritual way of living, of thinking, understanding, appreciating, whether that's the way I look at a flower or the way I analyze art, or the way I hear, like music. A lot, most people, most sentient, intelligent people will think of a canopy of things when they listen to [23:00] music or are moved to tears by a painting, or whatever it happens to be. But very few people can actually feel it to an extent that they beheaded a gift from a spiritual base. And I feel it very different to what you say. A lot of church or temple-bound spiritualisms...

J: But it can't be bound right, because dandyism can't be bound.

R: Yeah, you can't.

[23:30]

J: Do you think dandy's are born dandy's?

R: That's a very interesting question. I think everyone will have a different way of answering. Some, I suppose, are born dandy's. Let me rephrase this, I think everyone is born a dandy who's going to be a dandy, but I think some people discover it very early, or very late in life. That's why the age thing doesn't matter. When I was born I mean, when I was a child rather, I can't explain why I had always worn a cravatte. I've always asked my mother, my father, off course my father always wore cravats, you know, he was a very stylish man, he wasn't a dandy, he was very stylish, elegantly dressed, yeah. There is a fascination, all my early pictures I have got a cravat on. And I have always, everyday, I have to wear what we call a wig piece, or a neckpiece. A tie, sometimes, but it has to fill the gap around the throat or it has to be a decorative or functional element here. Even going so far of as when I wear, I do wear things which may not be immediately identifiable with dandy's.[25:00] for example, head-to-toe leather, or black PVC, which is still a suit, a structure, I've worn a leather collar, a leather ruff, which comes up to the chin, but it's always something to do with the neck, which is, that is my fascination. And I have hundreds and

hundreds of scarves and ties. And I cannot go past a charity shop or a market or whatever, without looking at the possibilities of silk.

J: So that's a visual expression of your dandyism?

[25:45]

R: If there were one central thing it would be the cravat, which is of course from the Brummelian set, from Beau Brummel, that was the centre of your being. Two and a half hours he spent sometimes and there's a story that one of his man servants was carrying a bundle of them and said: "these are our failures". You see, that's interesting, 'cause that shows almost the psychotic element of the dandy. A sort of, obsessive, they're obsessive.

J: Do you think dandyism needs a thread of madness?

[26:33]

R: Without doubt. O, there is an absolute insanity in dandyism. Which is the right side of insanity, you know, it's, you can't refer to that, but to be very, very, not fool heart you know, that's too ordinary [27:03]. Yes I can only say it's an obsession and compulsive to be. And to be what? I don't know why. But when a dandy realises, it's like being injected with a drug that never leaves the body. I realised it, until I was 9, 10, 11. I was always shy, retiring, independent, I was the only child in the house for 7 years until my sister came along, so I learned my independence as anything of childhood. And I enjoyed my independence. But even then I was acquiring things, I liked to acquire, to put things under my cupboard.

J: But that's really an artist's thing to do, isn't it?

[27:56]

R: Yeah, it shows the dandy being an artist. I think any dandy, any true real dandy, not anyone picking up on the latest trends in GQ or Esquire whatever, but they use the word dandy you know. Well, it has been used and misused ever since it was in parlance. I mean as much as a mockery and as much as praise. You can imagine the intention of someone saying: "o that dandy". Looking at the origin of the word, so I mean, a typical insult at the time was jack-a-dandy, that layabout, it's interesting that a word which can be heedful in it's destruction of a character, can be used of the highest praise. The dandy's are the highest form of sartorial elegance. The true dandy, not the one who just follows fashion or wears velvet or cuffs or..

J: It's very hard to recognize a dandy.

R: I think it's going back to the recognition, dandy-to-dandy, that is something that happens. If I see a very well dressed man coming down the road [29:56], dressed in Kors, which is a very good thing, would I say

that style is dandy? I wouldn't. It's stylish, but it's not dandyism. It's not individual enough. I call clothes "silent communicators", because, I think they're chosen by you, and after a point, we all go through this, all our clothes are chosen for us from baby until we have our own money, or until, I remember my mother, this is going back to when I was five, and I remember this clearly [30:53] and interestingly how images and textures and motives stay with you. She bought me, it was very expensive at the time, all these years ago, a shirt from Selfridges, for 5 euro's, imagine, and it was blue paisley silk. And I have always loves paisley to this day and silk, to this day. From the touch of it, I can see it from the bus, the shirt I've got. And that first extensity that chose, or that she chose, like: "this will be lovely for you" and I thought: "yes, it was". But it was the color, it was that royalty blue with black paisley and it was the size of it that, although it wasn't for my shape at the time, 5 year old boy, I even then remember thinking: how can something so beautiful be for a kid? It was basically the cut-down version of an expensive Kings Road man's shirt. [32:00] But the touch of it, the fabric... I spoke to you about Jason Perry, I interviewed him many times as well, why he is so fascinated by PVC and rubber. And he told us that when he was a child, it had something to do with a nurse wearing it and him being close to it. I think it does come back to creation.

J: Joseph Beuys, Felt

[32:50]

R: I was lucky enough to have met him. At the galleries in the 80's. He turned up with his felt suit, he always wore that, and a hat. I think that's a certain type of dandyism. Obviously not in the way we're talking about, but in the same way I think Gilbert & George can be dandy's.

[33:28]

J: Do you think Gilbert & George are proper dandy's?

R: Yes, yes, because their intense is so clear. Their autobiographies are written in the air, where they walk. The way they are, what they say, how they say it. They're for sure dandy's. They're unoxable. People think that, they, they work, ironically, in a very prescribed way. Their pictures within boxes, they work and create their work in a very surgical studio. But how they live, that dates back to the 19th century [34:02], within this queen-aged house, with drapes and velvet and the clothes they're wearing, the beautiful porcelain. And how they live is the antithesis of their work. I like the mix and the conundrum about that. [34:22] Dandy's never stop discovering themselves and they never will. Because they're constantly developing within a defined form. But where someone thinks that form being defined would mean that he'd eventually get to the end of the road and understand, nut you don't. When you get to the end of this, then another one opens. Because you discover more and more and more. And as a creative, prospective dandy, that can come out in many, many ways later on as well. Whether as a painter, or writing novels, or

books or just developing your fortress or just be yourself as your own unheard autobiography that continually changes [35:20].

J: And what is your individual aim as a dandy?

R: I have no aim. A true dandy has no aim. No purpose. The only aim of the dandy is to be. That's it. Whether that enconforts everything else he does, is another matter. To me, the primary will for me is to be. Not to do. To do is secondary. Even tertiary, but necessary. Some dandy's are fortunate enough, you must have read A' Rebours, like Essientes in A' Rebours. To me, Guzman picks up on the essence of dandyism. His wealth and his richness and his taste allow Essientes to do that. But a dandy would do that on very little as well. Money helps a hell of o lot, but it also doesn't really matter either. [36:29] Because your currency is your self. It's a memory that you leave in someone's mind.

J: A dandy shouldn't be working, should he?

[36:48]

R: A dandy shouldn't work, no. No, because working is doing. So, I agree, a dandy shoulnd't work. But then, look at Essientes, as the dandy we are saying, even he [37:00] would work, he wrote comics. You know, and he had his black dinners. His work was his expression. Maybe I would say my drawings or my writings is my expression, or my books, and the books I am writing now, that's not work to me, that's an expression of my beings. And these things don't really matter very much to me either. The things I do don't really matter.

[37:39]

J: So, all the things you do, originate from who you are. That's a dandy.

R: Yeah, for sure.

J: And about clothes, how do they work for you, how do you choose them??

[37:50]

R: I like to think serendipitously, spiritually and mystically, the choose me. I believe that clothes have souls. And somehow I don't have to look at something for long to know it's me. And it almost calls out to me. And I know that sounds very strange.

J: O no, not at all.

[38:20]

R: Also there is a romance with the clothes that I choose. I like what people have done to them. The little secrets that you find inside. The things that you find long long later in the lining. Maybe a love letter

falling into the lining that is only discovered when it's cleaned. Because every piece of clothing has history and I am a romantic at heart.

J: Is it possible for a dandy to be a romantic?

[38:52]

R: For me, I would say, well, it depends on your definition of romance. I think, I don't mean it in the sense of the great British poets, as a romantic theory. I don't mean it like that. And I certainly don't mean it in terms of romance or in terms of love, it's in the fascination. I think romance is a destination, which is linking what has been with what is. And inventing a story that could never happen. Like the coat I've bought today, I could write a thousand words on that coat, and give it a reason it never had.

[39:38]

And I suppose that's what I need, invention, creation. Nowadays I only buy vintage and I occasionally have my clothes made for me.

[39:52]

My favourite designer was, for a long, long time, was Jean-Paul Gaultier. Whom I absolutely respect and love, I interviewed him many times as well, and I love him because he understands man's tailoring very well. But my days of designer buying are over. Not because I can't anymore, I don't want to.

[40:14]

And I think that's a thing that's going back to the romance thing. New coats don't have history. I like buying times. I like wondering what happened. Even things that are well-prepared. I wondered who might have prepared it. A mother or a sister, or a lover.. Why is it done with such care? From one garment to another. Even moth holes can be interesting, you know. I wrote a poem about moth holes in clothes, I'll send it to you. The thing is called "wounded clothes". I had to come to grips. When moths used to destroy my clothes, I used to be terribly upset, but now I think they're like artists themselves.

[41:10]

R: To me, it doesn't really matter what the dandy wears, as long as it's been tailored. Extreme tailoring, That's why I could have sat here with my PVC-suit, which is not 18th century, well actually is 18th century, not PVC, but a rubber suit, it dates back to the 1890's. The French called it the English vibe.

J: About sexuality, how does it work out for you?

R: I think every dandy is different in this department. Most people think, uneducated, uninformed opinions, that most dandies must be gay, because any man who spends time on him self must be gay. But then, of you take a look at a current hero, like David Beckham, he's someone who spends money and time on himself, on make-up and on clothes, he looks great, but he's not gay, because he's connected with a manly sport. But another man spending that sort of time, effort, money on vanity or on seeming vanity, oh, must be gay.[43:20] Now, I think a lot of dandies are gay, I think a lot of dandies are straight. I think a hell of a lot of dandies and a lot of men can be, or would like to be bisexual. And I think that if the ideal, or I would say trisexual, try anything, but I think dandies mustn't be typified by sexual color, I think

dandies like sexual surprise. Even Beau Brummel, although people think or have said he was heterosexual, completely, though others thought that he might certainly have been with man, too. And in the case of Sebastian [Horsley] who's very happy to talk about his experiences, this is the thing, about not shutting the door on experience, of all kinds. If one feels it's desirable, and that desire, who knows where it comes from, but that typifies the dandy. So if someone says to me, well, you must be gay, I say no I would hate to be typified like that, because it doesn't mean anything, and I also don't like to be put in a box. And you like to live out of the box. And for a dandy especially, his freedom, liberation of spirit are vital to your being. You cannot be put in a box you cannot be typified sexual.

J: Do people shout at you in the street?

R: Increasingly less and less. In the past, especially going past a typical example of builders having lunch. They're having their lunch, smoking, drinking their milk, or whatever they are drinking, and you walk past. And you get this woof whistle you know, mockingly, or I have had, O, who's a dandy than? But not in a nice way. [46:05] It's only because that word is something to their vocabulary through TV or magazines, not because they know the concept. It would be nice. But increasingly less and less, I have to say. People don't make comments now. I think because one's older and maybe the clothes don't shout really. Because, I don't know what you think about what I am wearing today, but I wouldn't say they are loud are clashing clothes. I think they're harmonic, in a way. And maybe because, I walk fast, all the time, people say about me, I saw you on the street today, but you were on a mission, so before they can make a joke, you're gone. A lot of men are negative, or used to be negative, and a lot of old women, on the bus or the tube, very elderly women, she came up to me, she must have been 90, she said, it's so lovely to see a young man dressed like you.

J: Why don't they shout anymore? Have your clothes changed?

R: Maybe, I don't know. Maybe the world has changed, maybe they've got better things to do, or maybe shorter lunch breaks, I don't know. I think also maybe the clothes in the past were louder. But the PVC still gets the look. I remember the other day I wore the PVC suit, to the club, but it was eleven o'clock in the morning, and everybody was in their suits, so I went through the room, squeaking, because PVC squeaks, and everyone stopped, and looked, like which kind of sex doll is coming round the corner. It is interesting how clothes can be very sexed. The material can be sexed, and the time of day can be sexed. PVC, if you ask most people to say day or night, they would say night. Because it has a time, clothes have time. Not just for protection or function. [49:15] You know, like we say that silk is a female fabric.

Interview Christopher Breward

J: What's your definition of contemporary dandyism?

C: Well, I would say that dandyism is a preoccupation with surface appearances, through clothes, physical appearance, but that preoccupation, although it's very superficial, is orchestrated or designed to say something more profound, about identity or about the contemporary socio-political concern. So it's about the superficial and the ironic and the sort of celebratory, the less serious, coming in of some sort of tension with some more interesting philosophical or contextual, social, economic issues.

J: And you said, sometimes, you're a dandy?

C: Well, that's the other thing. I don't think that dandyism is something that one can choose to be, I think dandyism is also about a historical kind of morality, or it's about the moment. So, I think you can be a dandy on one day and not on the other day. I think that's the contemporary problem. I think probably about two hundred years ago, one would identify very closely with that sort of subject position. The dandy was an urban and a social type. I think the argument that I make in the few pieces of writing I have done on the subject, is that art in the 19th century, the explosion of consumer culture, the explosion of a sort of liberalism, sexual liberalism, social liberalism, it becomes impossible to identify objectively as a dandy. It's a mask you can put on or it's something you can play with.

J: But then, do you tend to think people are born as dandies, or do you think they can choose to be dandy?
[2:30]

C: Well, in all of the sort of original dandy literature, from the 1790's onwards to the 1820's, does play the idea that you're born a dandy, and they talk about the childhood of particular dandies and how they revealed certain sort of dandy-habits or dandy-attitudes, in the nursery. I think it's related to my previous answer I suppose. I think in contemporary culture is far more difficult, because people's sense of themselves and sense of identity is much more contingent it's surround a lot, so it comes and goes, in a sense. And actually, I think, possibly, to be a dandy, you need to have quite an understanding of life. And an understanding of the context. So I think children who present themselves in a dandified fashion or somehow rather freakish or rather strange, is not really dandyism, because it's not so self-aware. Dandyism is about a kind of self-awareness, that comes with maturity.

J: Do you think dandyism needs a thread of madness in it?

C: Yes, dandyism is often about series of dialectical relationships, about opposites, opposing positions that come together in the concept of dandyism. So dandyism plays with the conservative, and the everyday and regulations and rules and can be quite reactionary, but at the same time, it also plays with a kind of freakery, madness, being out of the ordinary, breaking the rules. That's why dandyism is so interesting. Because it takes so opposing positions, and makes something creative out of them.

J: Do you think dandyism is one of the decorative arts?

C: Yes, I think dandyism is about materiality. And an enjoyment of the material, and an enjoyment of the decorative. So an enjoyment of the superficial of art or fake, of all of those sorts of concepts we associate with aestheticism or the Rococo, of the Baroc or the artificial. The decorative arts are all about a sort of

sense of, or an appreciation of artificiality, luxury, bestranged, so yes, i think dandyism is part of the decorative arts, is about the relationship with the decorative arts.

J: Then do you think a dandy is an artist?

C: Yes, I think in certain circumstances it's that to think about the dandy being an artist who works on himself. And many artists adopt the kind of style of the dandy or adopt the practice of dandyism as part of their work.

J: How do you define the style of a dandy.

C: I think a certain kind of deliberation, in dress and attitude, an acknowledgement of masquerading, of hiding behind a particular kind of appearance, to using a kind of appearance as disguise. I think an understanding of the modern and modernity, an engagement with the cutting edge, is important for the dandy. And I think an awareness of the body in space, and it's relationship to other people. So, again, it relates to dandyism as a sort of performance, a social performance, so, all of those things are important.

J: Are there certain necessities in attitude or dress that a dandy must have?

C: I think in terms of dress, the kind of key item is clearly the kind of traditional suit, I mean, you break the rules of the traditional suit, it's history, or you follow them to a sort of upressed degree. So, I think all dandies engage with that idea of tailoring the suit and clothes, the kind of surface of the body.

L: And in attitude?

C: I think dandies probably play with attitudes around gender. So they pretend a very mannered kind of performance of masculinity or femininity, or play with the kind of differences and similarities between the two. So a dandy can be absolutely hypermasculine, one could argue that in 21st century gym-culture it's possible to be a naked dandy for example. A play with muscles as a kind of suit. It's quite possible. At the same time, a dandy could be a cross-dresser, could be somebody who plays with the clothes of the opposite sex, but he'll always be aware of the kind of tensions around gender identity.

J: Why do dandies tend to play with identities?

C: I think, again, that's where the historical context, and specifically the historical moments are important. I think at every moment where there is a specific interest in the dandy, there's an equal kind of set of concerns about manliness, and concepts of masculinity. So you could say in the first wave of dandyism, with Brummel, there are concerns about manliness and national identity, that was very important at the time, especially notions of Britishness and Englishness, as opposed to Frenchness or a new concept of the American man, which is very different to nations of traditional British aristocracie. So the idea of the British aristocrat is central to the idea of the dandy in the first days. I think when you get to the 1890's, I think of the decadence and dandies like Wilde or Beerbohm later on or the French version of dandyism, Des Esseintes, Proust, often it's about concerns around masculinity and sexuality and urban life, and Wilde is a very good example of that, about sexuality particularly. When you get to the 1960's and you think about those great dandies of popular culture, The Rolling Stones, the kind of Carnaby Street dandy, Marc Bolan in a certain way, it's about things of masculinity and consumer culture and mass culture, somehow forms of masculinity from around the middle of the century are under attack, and this has to do with the new kind of men's engagement with fashion and the body and so it's allways about, when

traditional concepts of masculinity are under threat, the dandy becomes a vehicle to think about some of those tensions.

J: So dandyism is a form of rebellion?

C: Yes, it can be, but it can also be a sort of the opposite, it's also a form of conforming, it can be entirely reactionary as well.

J: Most dandies I have interviewed described themselves as warriors

C: Warriors? Okay. Well, I think I've used the idea that dandies at a particular moment, when they go out into the street, when they look slightly different from other people, the clothes become both a weapon, and armour, they're protective. You get the descriptions like, Brummel walking through the street and the crowd's falling back, he creates a sense of distance I think, with the rest of the world.

J: So, sometimes it is literally, sometimes in a more psychological way.

C: Yes

J: How does it work for you, as a dandy?

C: I think it is partly about that, I think it's about marking out a sense of distance actually. I mean I won't engage with extreme forms of dandyism, but I think an engagement with, I mean, I'm not dressed like that today, but I normally be wearing a Saville Row suit, or an engaging with very traditional forms of tailoring that are made to the body. I won't call them extreme, but they mark a note of difference, both in the workplace and in social spaces and particularly in the city, where you both need to mark a note of difference and belonging a different moment, so it also an engagement with city life and the crowd and how you work with that on a day-to-day-basis. And you can, it's very easy in the city to become ran down, stressed, anxiety, But there's something about putting on a very good suit in the morning. It immediately raises your self-confidence, it ties you to place, it makes you feel that you're more in control in a sense.

J: Do you think dandies chose the positions they want to be in?

C: I think they do. And I think anybody who engages with extreme forms of fashion they do it in order to feel more confident, although often it can have an opposing effect. You can look to extreme, you can frighten people and it makes you vulnerable.

J: Do you think dandies tend to have a vulnerable soul, or an artist's soul?

C: I think they do, because there's a sense of dandies engaging with the aesthetic realm and with the realm of the senses, being very much in tune to surfaces and the nuances of the material world. Dandyism is a part of that. So it's about a certain kind of sensitivity, which means that the harder clothes, or the harder image, is a way of protecting that sensitivity, or packaging that sensitivity.

J: Do you think there's a difference in clothes between a dandy and a everyday man?

C: Again, that's probably something that's has changed historically, and now it's very difficult to tease apart a normal sense of engagement with fashion, or with lifestyle, or, you know, with all the things we are used to, and the self-identify of the dandy. I suppose that's what dandyism is all about in the end, it's about a sense of self-identification. Call yourself a dandy, today you probably are. Because it's about a marking of attitude, rather than of anything else, possibly.

J: Do you think dandies are being called dandies or call themselves dandies?

C: I'm a fashion historian, I work in a decorative arts museum, I write a lot on masculinity and dress. So there's an awareness there might be a sort of dandified approach, but maybe it does take other people to identify you as a dandy as well.

J: Do you, as a dandy, have a particular purpose, or a particular aim? [18:09]

C: I think it's making people aware, this sounds pretentious, but in an ugly world that's often about banality, making people aware that style, and registers of style, whether that's through clothes, or whether that's through writing styles, or style of language, or style of gesture, that the proper kind of engagement with style can lift you out of the banality and can say more profound things, and act as a sort of life philosophy in a way, I think. A very positive one.

J: Life's futile, so make your life futile as well, is a more negative approach.

C: Well, that is a more negative approach. I think the other kind of negative aspects of our position that life is banal and life is ugly, can become quite misanthropic. And aletist as well. Dandyism has always been a form of aletism. [20:00] I think that can associate dandyism unhelpfully, with some more rightwing views for example.

J: What do you think is so ugly about the world you're striding against?

C: I think it's another of those paradoxical things, it's about, it turns dandyism on its head, but it's the constant sort of play, it's a kind of disrespect for the higher life, the higher forms of culture. So contemporary societies play with an obsession with issues of celebrity, issues of instant gratification, sensing which values are mixed up, a complete preoccupation with money, again dandyism can seem to be part of all that, but at the same time it's about a distant thing from that, offering a different sort of model. Dandyism is a sort of critical language, but you use the same language as the rest of society.

J: Sick people: calloway/dutt. do you agree?

C: Yeah, and I think you can find that in historical examples of dandyism as well. I think Brummel emerges as someone in the 18th and early 19th century, in his generation, a complete obsession with issues around cleanliness and hygiene, clean linen, sense of perfection, was in direct relationship to the urban crowd, the filthiness of the city. So, that's exactly the same sort of sense of disgust and distance that you find in those sort of comments today. Yeah, I would agree with that, actually.

J: Dandyism revolts against people not expressing themselves? so dandyism is about individual expression.

C: Yeah, it is in a sense. But it would be dangerous to equate it too much with man giving up some sort of freedom to give themselves to women. I mean dandyism is often critiqued for being misogynistic. But I think there are plenty of examples of female dandies, who use the same sorts of notes and operation. But it certainly is about a sense of self-empowerment and responsibility. Dandyism is also about a sense of responsibility to other who appear attractive to appear good or appear striking in some way. I think it was Chanel who talked about the obligation of people to make sure that their clothing was paid attention to in the 20th century. That every button was properly sewn on, that there was no loose threads, that was a form of politeness. Dandyism is an extreme form of politeness. Maybe that's what people are forgotten. That politeness is important, it's the kind of glue that keeps society together.

J: But then a dandy can be revolting as well? in clothes and behaviour. Do you think it's necessary for a dandy to be insulting, in a way?

C: To be witty I think, but many people can mistake wit for insult, which often isn't. It's a kind of hilarity, and of relief, and dandies are often very good at manipulating wit, in their clothes or in the way they speak or in their observations of life, because they have that sense of distance I suppose.

J: Do you think a dandy needs to be intelligent?

C: Dandyism is about a certain kind of intelligence, emotional intelligence, and an understanding of history and context is important. To be a dandy you need to know about the tradition of dandyism. Whether it's about natural intelligence or that dandyism is about *connaissanceurship*.

J: Do you think you can learn to be a dandy?

C: Yes, by looking very carefully, by following instinct, so that goes back to our earlier comment about the mobilization of personal taste.

J: But probably a person must have certain traits to become a dandy and he can develop those traits?

C: Yes

J: And when you dress as a dandy, do people react on your appearance?

C: They do actually, I live in East London, but not in Shoreditch or Hoxton, I live in a more sort of working class, very mixed in Hackney, in the sort of wrong side of Hackney, Hackney Marshes, so it's quite gritty, quite everyday, so sometimes when I come home from work, or leave for work early in the morning, people do look at you, that you're dressed with slightly more attention than the other people in the area, it does mark you out a little bit, but I have to say, increasingly, because I live in an area where there's cheap property, younger kind of other dandies are moving in, there's a sort of a sense of a creative economy coming in. So I think dandyism is also quite connected to economics. So I look less unusual now than I did three years ago. And now it's more about other people. It's about recognition rather than difference, when I see other people on the street, you kind of mark out other people.

J: And that affects your appearance?

C: No I've never, like I said, I would never say I ever dressed very extremely or extravagantly or strangely, but I dress quite differently, but I don't think I've ever modified my appearance and my partner has sometimes said, we used to live in a very rough estate, say you must be very careful when you come back late at night, looking the way you do, especially when you've had a couple of drinks and your making yourself more vulnerable to attacks because of the things that you wear. Largely because they're a different kind of quality. If you're wearing a Saville Row suit, it's very obvious you're wearing money, so you make yourself very vulnerable to robbery or to a sort of hate. I mean we just had in the British press a sort of dandyism, around the figure of the Goth, in the North of England who were kicked to death by a gang because of the way they looked. So, dandyism always plays with that kinds of violence. But I think I rather enjoyed that, in a strange way. 'Cause, as I said before, people also leave you alone.

J: [31:46] Do you think dandyism has to do anything with fashion?

C: I think it's most often mobilized through clothes and through an engagement with fashionability, and I think fashion as an industry, often picks up on the kind of appearance of the dandy, with regular intervals, and uses the dandy as a style figure. But actually the dandy always tries to stand slightly out of fashion. So dandyism is more about style than about fashion and the two things are very different.

J: What's your opinion on the men in your neighbourhood who dress pretty ordinary, if I may say so?

C: Well, I'm always interested in what everybody is wearing, even if it appears ordinary. and there are, especially in a city area, finding the ordinary is more difficult, you can't really find this on the city street. When I go to my parents, who live in a provincial town in a suburban area, amongst some older people, that I find more offensive, the way that they dress. A generational thing, not offensive, but depressing, to see people just, not engaging at all with the kind of politics of style, not even in an anti-way, dressing for comfort I think. The worst thing. And there's so much of that provincial towns. The kind of leisure suit, the track suit, wore in a kind of uncritical way.

J: It's horrible, isn't it?

C: Yeah [laughs]

J: You said that in a city region it is harder to find ordinary dressed people, but there's still Primark.

C: Right, okay, yeah, well there's a Primark in Hackney, in the center of the city, and many people shop there and that depresses me as well, if only because of the quality of the clothing. You know, this sounds pompous, but dandyism is a kind of ethical position as well, because Primark is about fashion, fast fashion, immediate fashion and cheap fashion. And behind that, there's a sense, it doesn't engage with question of value, craftsmanship, so it's very environmentally unsound, it uses very cheap labour, in the developing world, I mean, it has to, in order to make fashionable clothes so cheaply, and it's the aesthetics of the clothes are kind of vulgarized as well, they relate to celebrity culture and you know, the trends, Primark is a very bad example of the horrors of contemporary fashion.

J: Do you think your life as a dandy, both in looks and behaviour, affects individuals or society?

C: [36:00] I think it will, but for dandyism to be effective, it also has to be ordinary, another paradox, the more popular of the more effective it becomes in a critical stance, the more it loses it's power, in a sense, and moves into the mainstream.

J: If all people would dress like you, would you dress differently?

C: Lot's of men do now, you know, of my generation, there's been a rediscovery of the value of fine clothes that are better made or more thoughtfully produced, that are a reaction against label culture and against the mainstream in a sense. But I don't think I never ever want to be associated with the hoi piloi, with the everyday.

J: Sebastian said: If i'd really been talented, I wouldn't have to show off like this.

C: Now that's a very interesting one actually, and that's something that especially dandies who use writing as a tool, and who engage with issues around superficiality and surface, the danger is that you become seen as superficial and obsessed with surfaces, which can be funny, you know, I write about fashion and in an academic context often other historians, though it's changed a lot in the last twenty years, that will think those who write about fashion are as fashion themselves.

But Horsley's comment is about a sort of witty self-awareness, and I think many dandies would acknowledge actually, their talent is a sort of pretention, it's a fear somewhere that you're not at all talented and not all different, you express it through this kind of extreme sort of confection. [40:00]

J: How do you think other people experience your masculinity?

C: I think they're probably aware, I think they use it quite deliberately in a way, and this is another example of the way that dandyism goes down beyond clothing into an everyday social engagement, in the

workplace for example. There are forms, I'm the head of a department, there are forms of management that are very macho, that are about a kind of business model, for running a research department or running a corporation, it isn't about dandyism at all, and those fit into a sort of masculine stereotype, and I don't fit in at all. We are talking about a serious engagement with stereotypes of masculinity, about an engagement with power of supporting people. So I take a much softer approach, maybe that's where the kind of positive critical stance of dandyism comes into play, but the stereotype of the dandy, is often seen as effeminate, or often seen as marginal, or you know, working on the bounds of respectability, can be used in positive ways, 'cause you have a way of making people engage rather differently with different sort of stereotypes. So I think people are aware that I don't conform to kind of standards or stereotypes of machismo.

J: Do you use your masculinity in a deliberate way, or is it natural to you?

C: It's a combination of both, but dandies are often aware, regardless of sexuality, of feminine traits and how to use them alongside traditional stereotypes of masculinity. So to have somebody in the iconic kind of uniform of British masculinity, or the corporate masculinity, the suit, but to refine that suit more than normally would be acceptable in a city context.

J: To refine or to redefine it?

C: Yes, to fine and to redefine it. And then through gesture, through tone of voice, through attitude, to completely undermine that stereotype. That can be a quite powerful performance, and it might be a conscious performance, but it might also be a part of who one is. So it's both I think.

J: So, you are working out your natural traits?

C: Yeah, which is maybe an answer to the question whether dandies are born. I think those traits are often personality traits, they go back much further in nature.

J: Do you think certain former seen as feminine traits are changed, by dandyism?

C: I think it's probably equal on both sides. I think what dandyism does, is it reveals gender constructions as constructions, as social or aesthetic constructions, so that's the whole sort of Judith Butler argument about gender being about masquerade and performativity, and that's exactly what dandyism often does. So both concepts of masculinity and femininity, it plays with them and it does change them in the process of playing with them, I think. And of course, those two concepts, of masculine and feminine characteristics are entirely historically contingent as well. So they're constantly changed, constantly being redefined.

J: Why is this uniqueness so important for you as a dandy?

C: Maybe dandyism, but it sounds very profound, but dandyism is a bit like a midlife-crisis, it's a bit like a desperate attempt to stay off mortality and maybe much bigger questions.

J: Do you think women regard you as extra attractive because you're a dandy?

C: Maybe more interested sometimes. But maybe sometimes repelled actually. Often dandyism, or in literature about dandyism, is spoken about being asexual as well, but in personal terms, I don't know. I actually think, in the current sort of context, you know, I'm a gay man and dandyism stands in a strange relationship to popular gay culture. Many young gay man, and older gay man, engage in what they think is a form of dandyism, but I think they are really engaging with fashion. And often the dandy, because it's a critical position, is often very critical of the banalness, for example, of contemporary gay culture. So, it's

quite difficult to have a dandy-subject position in relation to gay culture, more generally. I'm not sure about heterosexuality, the attractiveness of heterosexual male-dandies to women. But you often see that the image of the dandy, presented in images for female consumption. But then it is often more mobilized in a sexualized image for heterosexual consumption, than it is a gay consumption.

J: Dandyism is a threat to gay culture as well.

C: It's similar in some way, but it's paradoxical again, because dandyism is about a sort of narcissism as well, and some explanations of gay sexuality as well. So again it sits in some kind of tension as well.

J: You encourage the right people, you put off the right people.

C: And it can be very self-defeating. I mean, often dandies are very lonely figures because of that. They're rather isolated.

J: When you're unique, you're lonely in a way? Is it possible for a dandy to have a partner, and children?

C: Yeah, I wonder about children, in a way. I think to have children, you often have the necessity of giving up something of yourself. Dandyism is about a certain kind of selfishness as well. So it becomes more difficult I think.

J: Do you think entire independence is a necessity for a dandy?

C: Yeah, I think it probably is, a sort of independence of mind, it's very important. Economic independence is often very important as well, it's quite expensive to be a dandy, but those are practicalities.

J: Well, isn't the best place for a dandy to be in, to have many debts, and many clothes?

C: [laughs] Yes

J: [52:53] Do you see your job as a result of your dandyism?

C: Well, I'm ambivalent about that one, actually, although I manage to kind of negotiate a way of behaving and a way of earning a kind of privilege, and dandyism is often about a kind of acknowledgement of privilege. I'm in an institution which to a purist, you know, if a dandy is man of independent means, of independent mind, he would never work for a national museum, with all the obligations and the responsibilities that it carries, but at the same time it's possible to navigate through that institution so that all my writing is related, in one way or another, to concepts of dandyism.

J: Which harmonic paradoxes would best define a dandy?

C: Well, a few relations we have identified already, it's about beauty and ugliness, style and fashion, uniqueness and sense of the crowd or the collective, the individual in the collective, male and female, and I don't know which one is the most important, but they all have to be there, in order for the dandy to exist. Past and present is another one.

J: It's often thought that it's the clothes who define the dandy, but it's actually the dandy who defines the clothes, isn't it?

C: Yes, that's why I think it's possible to be a naked dandy. You don't necessarily need the clothes.

J: What if everyone is a dandy, will dandyism disappear?

C: Yes, and some writers have said that that moment is already come about, but the whole condition of postmodernity means that the dandy dies, and the rise of celebrity culture and commodity culture means that the true 19th century notion of the dandy has gone.

J: What he means, is that the 19th century definition of the dandy can't be used anymore.

C: Yes. We have to find that definition.

J: Who would be a perfect example of a contemporary dandy for you?

C: O gosh, Peter York is an interesting example, Michael Bracewell, he has just written a book on Roxy Music and their style. Peter York, in the 80's he invented some of the new populist sociologie of style, he now owns an advertisement agency. He's in his late 50's I think, and he looks quite extreme I think, and it looks very controlled, incredibly controlled. Talks like Noel Coward, he becomes more and more mannered, so he's becoming like a stereotype of himself, which a lot of dandies actually become.

Interview Duo Ravage

Antwoord op Dandy vragen

Ik stuur je hierbij een snelle ongecorrigeerde overdenking toe naar aanleiding van de vragen die je mee stuurde. Aarzel niet daarover na- te vragen en opheldering te vragen

« Ik hoop je niet teleur te stellen »

Dandy is Hot ;er wordt (weer) veel over gepraat en geschreven, er wordt nog steeds lichtelijk en luchtig over geschreven.

Er zijn in het verleden diepgaandere studies aan gewijdt:

Maar de opinies die de grootmeesters als Balzac en Barbey d'Aurevilly, en Chateaubriand (om er maar enkele te noemen) verschillen dusdanig dat het altijd de moeite waard blijft een nieuwe (persoonlijke) bestudering over/van het «vraagstuk » te starten.

(John Prevost « Le Dandysme en France 1817-1839 Minard 1957 lijkt me interessant)

Marie Christine Natta « La grandeur sans conviction« Paris ed. du félin 1991.

Patrick Favardin >Le dandysme /Lyon 1988

Ik heb deze werken niet (volledig)gelezen, maar viel erop een tijdje geleden, toen me ook vragen hieromtrent gesteld werden.

Ik zal een bij het begin beginnen. En zeg er meteen bij, dat onze «income» in deze materie, een Franse is. Ook heb ik grote moeite me bij de les te houden, dus het zal nogal van de hak op de beroemde tak zijn

Wat is volgens ons het kenmerk van een contemp. Dandy.

We zouden in de eerste plaats een nieuwe naam moeten verzinnen.

De term dandy is tééééé beladen met (verkeerde) veel verschillende opinies.

Volgens ons is en blijft een dandy een «angry young man»

Heeft de blanke, relatief rijke in een democratische samenleving wonende (waarin alle opinies getolereerd worden) jonge man, reden om angry te zijn?.

Eigentijds of niet, de dandy verzet zich tegen een samenleving waarin niets mogelijk is/was. VERVELING. vandaar dat de tijd van oorsprong van het idee dandy wat wij nu hanteren, de Restauratie van de Franse Monarchie is.

«Les années de plomb», zoals Stendhal ze noemde. De Jesuiten regeerden over een société waarin een verstikkende preutsheid en een even verstikkende politieke politie, alles verlamde. (Louis XVIII / Charles X / Louis Philippe.)

Stendhal beschrijft deze periode schitterend in de enorme serie artikelen die hij in deze periode schreef voor een Schotse krant. (Hij noemt zichzelf overigens dandy in zijn jonge Parijse jaren)

Hij beschrijft daarin de loodzware sfeer in een land, waar niets mogelijk was op politiek en vooral cultureel gebied.

Te vergelijken met de jaren veertig/vijfig in Amerika, met de jaren 60 70 in Italië en Duitsland (waar ze overigens ook van Blei-jahre spreken).

Engeland heeft niet het geluk gehad een Napoleon voort te brengen.

Stendhal was een grote Nap. aanhanger.

Hij was lucide genoeg om te zien welke grote fouten de grote man maakte, maar hij wist ook, dat het een periode was waarin alles mogelijk was, voor ieder dynamisch persoon, ongeacht het milieu waaruit hij voortkwam. Bernadotte, Murat, kortom bijna alle nieuwe baronnen en maarschalcken van het Keizerrijk. Ik geloof dat 't niet voor niets is dat de Dandybeweging in Frankrijk pas na Napoleon op gang kwam.

Ik dwaal af.

We noemden in de jaren vijftig de dandy een «nozem». Jongens uit de sociaal lagere klassen, bevrijdt door de Amerikanen, én door de Rock'n roll. Een geheel eigen manier van kleding én voortbeweging de Florette (brommer). Opstandig ijdel, en onaangepast.

Kleding is het minst belangrijke onderdeel van het dandy zijn.

Niet iedere elegante man is een dandy en de dandy is niet slechts een elegante man.

Het is vooral een samenlevings fenomeen.

We zijn in nu een maatschappij terecht gekomen waarin het woord dandy een positieve betekenis heeft, dat bewijst al het misverstand wat erover bestaat.

Een ijdel tuit met een fluwelen vest en half lang haar wordt al gauw dandy genoemd, terwijl hij vrolijk ieder morgen met vlinderdas naar zijn baan bij de ING vertrekt, om de centjes te verdienen voor vrouw en kind of vriend. We hebben het hier (slechts) over een elegante man.

In het begin van de 19e eeuw, « le dandysme provoque une hostilité et une suspicion hostile » het fijt dat de bladen nu graag én positief over dandys praten is een (slecht) teken aan de wand)

De dandy was voor Balzac slechts een « meuble de boudoir », Brummel is genuanceerder als hij opmerkt, dat zijn elegantie zijn doel gemist heeft als ie (de elegantie) opgevallen is. Vijf uur lang voor de

spiegel en daarna (je kleren) vergeten. De dandy verminkte zijn vaak kostbare kleding. De dandy bevulde zijn prachtige pak op zijn snelle open Phaeton, (de Ferrari van de romantiek)

Nu is de dandy(of wat er voor doorgaat) heel erg zuinig op zijn kostbare kleding van Cucci en Prada die er bij het kopen al uitziet alsof er ze uit de gracht opgevist zijn. Ik overdrijf lichtelijk, maar het fenomeen is in de sportswear sector sterker. Onze jonge assistenten behandelen hun afgezakte kapotgesneden jeans met zorg en zo ook hun (peper dure)sneakers.

Onze elegante jonge assistenten wassen hun auto en verwijderen krassen op het achterlicht daarvan.

Voor ons het summum van bugerlijkheid.

Onze maatschappij is burgerlijk geworden, ondanks alle schijnbare vormen van opstand. De Rapp is daar een goed voorbeeld van. De jeugd is bezittende klasse geworden en gaat de straat niet meer op voor overspannen idealen waarvoor wij warm liepen. Geld en dandysme kunnen niet samen gaan. Baudelaire zegt : De dandy geeft niet om geld, een langlopend krediet zou al voldoende voor hem zijn»

« De dandy is voortdurend opstandig/onaangepast » (Michel Onfray)

In « l'homme revolté » zegt Camus :

Esthète solitaire, mêlant l'éthique et esthétique, le dandy est une des formes les plus radicales de la revolte romantique.

Eén van de meest interresantse definities van het fenomeen.

In onze samenleving is « la revolte radicale de la romantique » ver te zoeken, dus wààr is dandy ! ! ? ?. Ik zie ze niet nu, Ja ! Andy Warhole, Keith Richards, Gilbert and George, de jongste al niet meer. Amy Weinhouse is de enige dandy die ik nu op zou kunnen noemen. Je moet niet vergeten, dat we het nu alleen nog maar hebben over uiterst exentrique kunstenaars. Zeer hardwerkende createurs. Min of meer zelddestructief of contestataire; maar wat mij interesseert of interesseerde in de Romantische dandy, is dat hij veelal een totaal anoniem persoon was die alles behalve kunstenaar was. Een man die helemaal niets deed, en die enkel van zich deed spreken in de kleine gemeenschap waar hij in verkeerde. Het zal je opgevallen zijn, dat alleen dandys als Wilde, Barby, Baudelaire ons ovegebleven zijn. Hun werk (meestal geniaal)zette ze op de historische kaart. Een echte dandy, zorgde ervoor zo snel mogelijk van de aardbodem verdwenen te zijn zonder ooit maar deelgenomen te hebben aan het voor hem zo verguiselijke leven, met zijn regels waarmee hij niet wenste te leven Ik heb er moeite mee om over hedendaagse dandys na tre denken en er voorbeelden van te vinden om de eenvoudig reden dat het me niet écht interesseert. Ik houdt niet van dandys het fenomeen staat ver van mijn huis en ik heb het altijd vanaf een grote afstand gadeslagen.

Iedere generatie in Engeland brengt wel weer een dandy op maar zo ook het laatste fenomeen is niets anders als een rekalitrant in de trant van Johnny de selfkicker met àltijd een rood velours vest en een hoge hood. Nagellak en rode mond doen de rest. Stéééééds maar weer. Ik weet 't ik ben de jongste niet meer en ik heb al veel aan mijn kritische oog voorbij zien trekken, maar het is waar dat ik ben teleurgesteld in wat je steeds maar weer voorsschoteld krijgt.

Sebastian Horsley is daar weer eens een goed voorbeeld van. In hetzelfde artikel over hem NRC Handelsblad staat bovendien nog dat op iedere hoek van een Londense straat wel een persoon in oude kleding staat. Het bewijs, dat we niet over hetzelfde fenomeen praten.

Wordt iemand als dandy geboren

Ja je wordt als dandy geboren.

Dandy zijn vereist zekere karaktereigenschappen ; die heb je of die heb je niet.

De maatschappij waar hij in terecht komt doet de rest.

Vulgariteit is bij de Engelse dandy een belangrijke faktor. Bij veel Engelsen overigens.

Dandysme is volgens de wetenschapper 'transhistorique', dus een eeuwig terugkerend fenomeen, altijd aan de zelfkant van het gewone leven.

----Le phénomène dandy est transitoire : le dandy orthodoxe est un Anglais, du début du XIXe siècle qui disparaîtra avec cet état très précis de la société génératrice d'ennuie----. De enorme explosie rock music van het begin van de jaren zestig is een direct gevolg of reactie op die verstikkende verveling van het Engeland van toen. Maar wat ons is opgevallen, dat de excentrieke jonge engelsman of engelsvrouw (zangers, modemensen, kappers etc) zich heel snel weer in het gareel voegt en het viel ons altijd op dat het meisje met het knalrode haar (dat was heel wild in de jaren zestig) binnen de kortste keren achter de kinderwagen liep en in een rijtjeshuis woonde. Het bleek een snelopbrandend strovuurtje van revolt en creativiteit te zijn. Het is nog steeds zo en heel goed zichtbaar in Engeland. Iedere generatie trapt weer ongeneerd oude open deuren in van Buckingham palace of van andere engelse iconen als de Schotse ruit of de theeceremonie, maar daar blijft het allemaal bij en alles gaat gewoon door.

Wat is het belang van kleding.....

Voor de échte Dandy, niet van groot belang. Voor de elegante fat, waarmee dandy vaak verwisseld wordt is het belang van kleding « primordial »

Kleding was voor de romantische dandy (1815- 1848) slechts een wapen.

De nonchalante manier van omgaan met dure zaken was een uitdagende houding tegenover de burgerlijke samenleving.

Er worden nu weinig Ferraries in de prak gereden (voor zover ik weet) uit protest tegen de consumptie-maatschappij.

Wat proberen dandys te bereiken met de kleding die ze dragen

Een dandy, onze dandy, probeert niets te bereiken. Dandy is uiterst egocentrique. Dandy verveelt zich., dandy is gedeprimeerd,

Byron was niet diepgaand begaan met de Grieken in hun gevecht tegen de Turken. Maar de Romanticus was en is een Don Quichotte, die strijd tegen het onrecht in de wereld, meestal vanaf zijn divan, maar er zijn ook voorbeelden van daadwerkelijke acties met getrokken zwaard, tegen Turk en Arabier. Zou Lauwrence van Arabie een dandy zijn geweest? het wordt beweerd, hij was geheim agent én homosexueel (veelvoorkomende combinatie in Engelse geheime dienst)

Het was tijdens de Spaanse Burgeroorlog ook mode om je daarvoor in te zetten en veel Europese en Amerikaanse , (ik ben té «intellectuelen» vertrokken naar een Romantisch avontuur. Dezelfde Romantische opwelling zien we nu voor de Westerse inzet voor de Tibetanen, en dat was in de jaren zeventig Cuba.

Zijn er personen die ons inspireren.

Om je de waarheid te zeggen : Ik weet 't niet.

Ja gek op Stendhal, ook op Proust, al heb ik slecht geroken aan z'n oeuvre , Koningen en keizers, koninginnen en keizerinnen slechts om hun mooie kleertjes en mooie juwelen vooral. Ik ben nauwelijks royalist, veeleer Republiekijn. We vergapen ons graag aan mooie woningen, en alles wat dat met zich meebrngt, maar om nu te zeggen dat ons dat inspireert ?..... ! ! !

Wij zijn kunstenaars en nogal vrijbuiters, en kunstenaars die hommages maken aan andere kunstenaars hebben we altijd gewantrouwd.

Tegen welke groepen of verschijnselen zet dandy zich af.

Oorspronkelijk zette dandy zich af tegen burgerdom en conventies Ik geloof niet dat dandy oooooiiit een politieke roeping of opinie heeft gehad. (Misschien Disraeli, Cambacares de minister van Napoleon was een zeer elegante dandy, of eigenlijk gewoon een zeer decadente homosexuele losbol). Nu zal dandy zich afzetten tegen 't klootjesvolk, maar bestaat dat fenomeen nog. Nu heeft het klootjesvolk allemaal een beelschoon interieurtje van Ikea met de mooiste tuintjes van het tuincentrum, de mooiste kleertjes van Zara, en H&M. je moet van goeie huize komen wil je nog een échte burger herkennen. Ik bedoel dit alles niet zo negatief als het lijkt, want de interieurtjes van Ikea zijn puik en de dingen van het tuincentrum begeerlijk en de kleertjes van Zara worden vaak, (nou ja vaak) door ons gekocht.

Max Beerbohm etc

Max B zal wel gelijk hebben, hij gaat er in ieder geval van uit dat er nu dandys zijn, daar zou ik graag meer van weten. Ik zie alleen maar ijdeltuiten en fatten.

Zijn wij Dandys

Neen ! wij zijn geen dandys, Ja ! wij zijn estheten en veelal elegant gekleed, maar geen fatten.

Wij zijn Prinsen. Geboren als Prins, en vervolgens geleefd als Prins, met alle gevolgen vandien.

Een dandy zoals ik erover denk kan vreselijk vulgair zijn en als er iets is waar wij beiden een grote hekel aan hebben, dan is dat vulgairiteit en familiariteit.

Wij vallen op, door de manier van leven, van creeren , maar wij hebben daar nog nooit één minuut over nagedacht.

Wij zijn beiden verlegen mannen, en vaak gegeneerd door de aandacht die wij automatisch naar ons toetrekken. Wij hebben nooit willen choqueren.

Jean Lorrain een bijzondere Franse schrijver (tijdgenoot van Monteqiou en Proust, Maupassant e.a) was een grote verlegen man, maar die toch met zwaar opgemaakte ogen en duizenden ringen en wandelstokken de straat opging. Een échte dandy overigens die niet voor niets « la fiancée des camionneurs » werd genoemd.

Het zal je waarschijnlijk teleurstellen dat wij ons zelf niet als dandys beschouwen. Hier moet ik echter voor mezelf praten en niet voor mijn vriend die daar soms wat milder over denkt; ik heb een hekel aan elegante mannen. Mannen met vlindersrtikken , fluwelen vesten, hoeddragers en handschoen-manipuleerders wantrouw ik.

Worden wij als dandys beschouwd

Ja wij worden om uiterlijke redenen als dandys beschouwd. Dat stoort , maar om niet altijd te schoolmesterig over te komen, laten graag het echte dandy vraagstuk links liggen. Met andere woorden, ik ben opgehouden om daarover te discussieren.

Heeft dandy met masculiniteit te maken

Jazeker.

Als dandy iets is of zou moeten zijn, dan is dat « man .

Dandy is niet a priori homoseksueel maar dandy is geen man waar een vrouw iets aan heeft.

Tot spoedig, en met vriendelijke groeten.

Arnold van Geuns